

HET LAND VAN NEVELE

JUNI
2016

JAARGANG
XLVII

AFLEVERING
2

Verantwoordelijke uitgever: J. LUYSSAERT, Veldestraat 26, 9850 Merendree

INHOUD

B. Veeckmans	
Cyriel Buysse, de Tantes en de familie Blomme	3
J. Luyssaert	
Louis Buysse: toestand in Nevele en in zijn cichoreifabriek in 1886	88
Verslagen 2016	97
Activiteitenverslag 2015	101
A. Bollaert	
In Memoriam Willy Stevens	114

CYRIEL BUYSSE, DE TANTES EN DE FAMILIE BLOMME

Inleiding

Deze bijdrage valt uiteen in twee delen. Het eerste deel is een bewerkte tekst van de lezingen die ik mocht houden, op 7 december 2013 in Gent voor het Cyriel Buysse Genootschap, op 7 december 2014 in Poeke voor het Historisch Genootschap Appeltjes van het Meetjesland e.a. verenigingen en op 21 februari 2016 op de jaarlijkse algemene ledenvergadering van het Land van Nevele. In deze uiteenzetting wordt de geschiedenis van de familie Blomme uitsluitend in relatie tot het werk van Cyriel Buysse, in het bijzonder de roman 'Tantes', onderzocht.

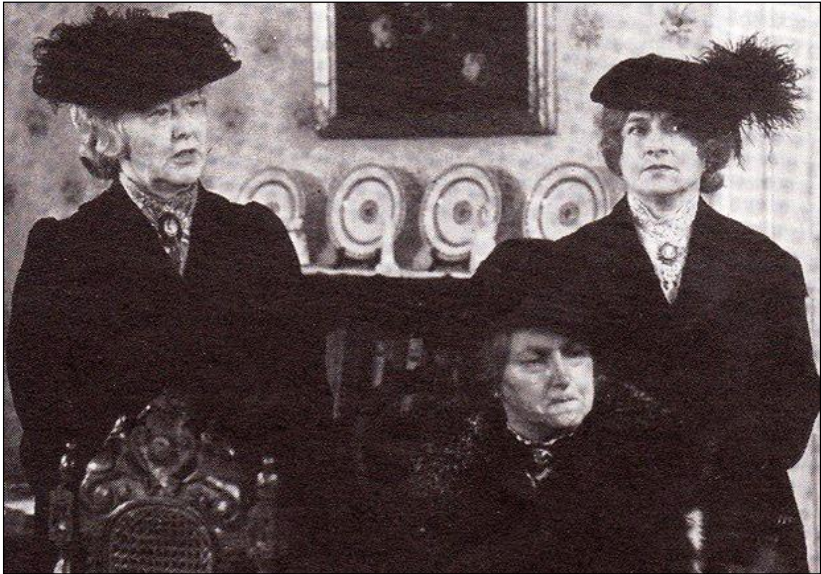
Het tweede deel is een meer zakelijke bijlage bij het eerste deel en bevat een genealogie met uitgebreide biografische en erfrechtelijke aantekeningen van alle leden van de Nevelse-Lootse familie Blomme, ongeacht hun literair-historisch belang, en dit gesteund op een grote hoeveelheid onderzochte bronnen (parochieregisters en burgerlijke stand, bevolkingstellingen en -registers, erfenisaangiften en ander archief van de registratiekantoren, notarieel archief, kadastrale leggers, gemeentearchieven, benoemingsdossiers, een medisch dossier, historische kranten, doodsbrieven en -prentjes, naslagwerken, historische en heemkundige publicaties etc.).

Telkens als in het eerste deel een lid van de familie Blomme vermeld wordt, wordt hieraan het nummer (bijvoorbeeld: III.3) gevoegd waarin hij of zij in de genealogie of het tweede deel wordt gerangschikt. Op die manier kunnen niet alleen genealogische verwarringen worden vermeden maar is het de lezer van het eerste deel ook mogelijk om bijkomende achtergrondinformatie over een welbepaalde persoon gemakkelijker in het tweede deel terug te vinden.

Alle bronvermeldingen worden weergegeven in voetnoten. Deze, die betrekking hebben op de familie Blomme, worden uitsluitend vermeld in het tweede deel.

Hierbij wens ik nogmaals Prof. dr. em. A.M. Musschoot oprecht te danken voor al haar inspirerende aanmoedigingen om verder te gaan met de Buysse-studie. Van harte dank ik ook Hugo Schaeck, André Bollaert, Jozef Van De Moortele, Filip Bastiaen van het Aalters gemeentearchief en Eva Devooght van het Deinse stadsarchief voor de waardevolle informatie die ze mij hebben verstrekt. Ten slotte dank ik André Bollaert en Jan Luyssaert voor het nalezen van de eindtekst.

Eerste deel: wie waren de 'Tantes' in de gelijknamige roman van Cyriel Buysse?

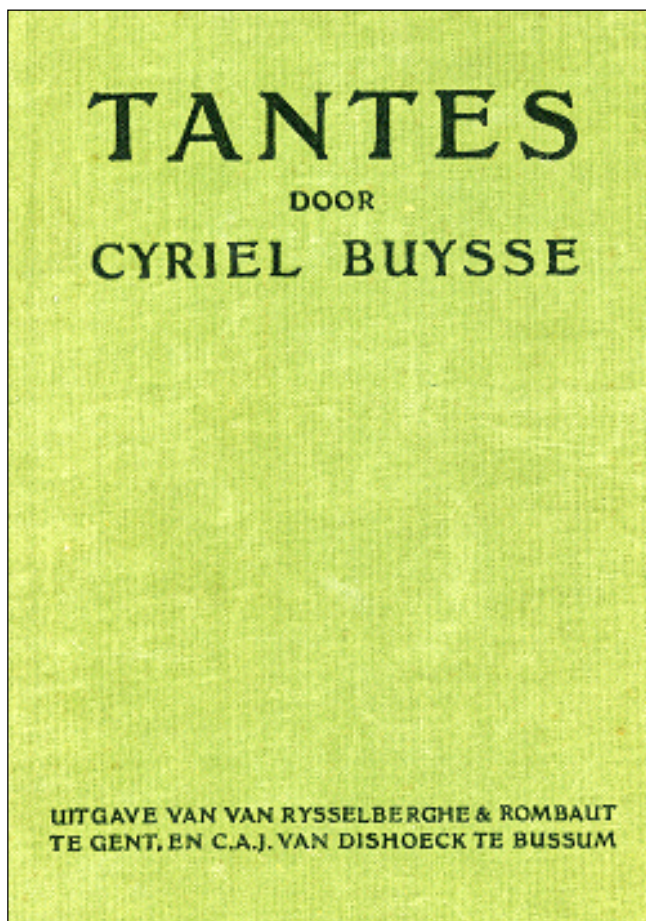

Het werk van Cyriel Buysse werd mij in mijn lang vervlogen jeugd jaren geopenbaard door het bekijken van een televisiefilm. Op een zondagavond in het najaar van 1984 zond de toenmalige BRT in de reeks *Made in Vlaanderen* een heel fraaie bewerking uit van *Tantes*, met een ijzersterke Dora Van Der Groen als de meedogenloze tante Clémence en de nog jonge Sien Eggers als de wanhopige Adrienne Dufour.

Sterk onder de indruk van dit stuk, besloot ik onmiddellijk ook de roman uit de bib te lenen. Het boek bleek nog beter dan de film. Ik ontdekte een rasverteller, een schrijver die én van bij ons én van Europees formaat is. Sindsdien is het niet meer opgehouden en blijf ik het volledig werk van Cyriel Buysse lezen en herlezen.

Gaandeweg is deze fascinatie voor het werk van Buysse ook uitgebreid tot de historische omgeving waarin hij leefde. Inderdaad, deze historische omgeving dringt heel concreet door in zijn verhalend proza, in tal van personages, situaties en plaatsen. Al mag men nooit uit het oog verliezen dat Buysse geen historicus of kroniekschrijver was. Werkelijk bestaande

personen, gebeurtenissen en plaatsen werden getransformeerd tot een nieuwe, indringendere werkelijkheid, een artistieke realiteit, waarin hij de eigen kernmotieven van zijn oeuvre kon leggen. Toch blijft het interessant om op zoek te gaan naar het oorspronkelijk bronnenmateriaal waaruit Buysse heeft geput. Dergelijke zoektochten kunnen bijdragen tot de biografie van de schrijver en enig licht werpen op de creativiteit van zijn schrijfproces.

Cover van de eerste uitgave van 'Tantes'.

Het is in dat opzicht dat ik ben teruggekeerd naar *Tantes* (1924)¹, niet alleen mijn eerste kennismaking met Buysse maar volgens vele critici ook de roman waarmee hij zijn meest gave en evenwichtige compositie bereikte, en ook een gepuurde synthese waarin vele thema's en motieven van zijn uitgebreid oeuvre samenkomen.

Voor een goed begrip breng ik het verhaal nog kort in herinnering. We bevinden ons in het Oost-Vlaamse dorpsmilieu, waar de welgestelde familie Dufour woont. Hoewel de roman werd voltooid in 1923 en gepubliceerd in 1924, speelt het verhaal zich zeer waarschijnlijk af op het einde van de negentiende eeuw. Er wordt immers niet verwezen naar de Eerste Wereldoorlog, de personages verplaatsen zich met paard en rijtuig en niet met de 'automobiel' en ook andere elementen van de twintigste-eeuwse techniek ontbreken geheel. Meneer Louis Dufour heeft drie ongehuwde zussen, drie rijke, zure Tantes, van wie zijn kinderen, Max, Clara, Adrienne en Edmée, later heel veel moeten erven. De Tantes zijn bijzonder vermogend maar dat vermogen is er alleen om te bewaren en te vererven. Met de macht van hun rijke erfenis regeren de drie oude kwezels met ijzeren hand over de familie en controleren ze de moraal. En dat is de moraal van de kuisheid. Alleen de zoon van meneer Dufour, de advocaat en ambitieuze opportunist Max Dufour is met het fiat van de Tantes getrouwd met een zekere Marie. De drie zusters van Max, de drie nichtjes van de Tantes, hebben ook al lang de huwbare leeftijd bereikt maar leven in een verstikkend isolement. Zij moeten hun tijd doorbrengen met borduurwerkjes en tweemaal daags naar de kerk gaan. Eén van hen, Adrienne, krijgt een ultieme kans om uit haar bekrompen burgermilieu te ontsnappen, wanneer ze liefde opvat voor Raymond, de boezemvriend van Max, en die liefde wederzijds wordt. Raymond is een gentleman-farmer, een knappe levensgenieter, die zich vooral bezighoudt met jagen en paardrijden.² De Tantes stellen hun veto

¹ C. Buysse, '*Verzameld Werk*' 3, samengesteld en ingeleid door A. van Elslander en A.M. Musschoot, Manteau-Brussel, 1975, p. 365-482. Hierna zal uit deze editie worden geciteerd, tenzij anders aangeduid.

² Raymond woonde op het zogenaamde 'Carvin', half herengoed, half boerderij (VW 3, p. 371). Het betreft de Kervynhoeve in de Gentstraat te Vosselare (W. Verkerken, '*Het land van Buysse, volgens Cyriel Buysse*', Gent, 1994, p. 83). De Kervynhoeve of 'De Cluyse' werd in 1898 door Louis Buysse aangekocht en ging bij de verdeling van de nalatenschappen van Louis Buysse en Pauline Loveling in 1909 naar hun zoon Cyriel Buysse (A. Bollaert en S. Derom, 'De Kervynhoeve of De Cluyse', in *Het Land van Nevele*, jg. XLIII, september 2012, p. 120).

tegen zulke levenskrachtige persoonlijkheid en dreigen met onterving indien er ooit van een huwelijk sprake zou zijn. Adrienne bezwijkt onder de spanning en belandt in een psychiatrische instelling. Tot zover, zeer rudimentair samengevat, de plot van de roman.

Cyriel Buysse

Ik zou nu uw aandacht willen vragen voor een brief die Buysse in 1927, een drietal jaar na de publicatie van de roman, schreef aan Paul Wijnants, - dat was zijn toenmalige corrector van een aantal drukproeven - en waarin hij zich over *Tantes* als volgt uitliet: 'dat gegeven heb ik gansch mijn leven als 't

ware in mij omgedragen'³. Hoe moeten we die enigszins cryptische zin begrijpen? In zijn schitterende Buysse-biografie *Het leven, niets dan het leven* (2007), formuleert Joris van Parys het zo: 'Tantes' is ontstaan in de slotfase van een rijpingsproces dat voor geen enkel ander van zijn boeken zo lang heeft geduurd'.⁴ De vraag die ik mij dan gesteld heb is: welke waren de ingrediënten van dit rijpingsproces? Zijn er nog persoonlijke ervaringen of elementen uit de toenmalige realiteit traceerbaar die Buysse in de compositie van *Tantes* heeft verwerkt? En klinken er in *Tantes* echo's door van fragmenten uit eerder werk van Buysse of uit het werk van andere schrijvers? Op deze vragen heb ik getracht een begin van coherent antwoord te formuleren, voortbouwend op wat anderen hebben geschreven of op de informatie die ze mij hebben aangereikt. Uiteraard is het niet mogelijk om hier alles even uitgebreid te bespreken. Ik zal mij vooral concentreren op deze aspecten die, denk ik, tot nu toe minder aan bod zijn gekomen.

Ik zie vier grote categorieën van inspiratiebronnen. Ten eerste, de ongelukkige liefdeservaringen die de schrijver zelf als adolescent heeft meegemaakt en de conflicten die daardoor met zijn omgeving ontstonden. Joris van Parys heeft het hierover uitgebreid in zijn biografie. Het zijn deze trauma's op jong volwassen leeftijd die een autobiografische verklaring kunnen bieden voor de kernmotieven die in tal van romans en verhalen van Buysse aanwezig zijn en die door Joris van Parys werden samengevat als 'de hypocrisie van de fatsoensmoraal in een standenmaatschappij en de perverse gevolgen daarvan voor de relatie tussen man en vrouw'⁵. Niet alleen is dit kernmotief bij uitstek aanwezig in *Tantes*. Bovendien ligt *Tantes* (1924), wat deze thematiek betreft, rechtstreeks in het verlengde van het eerste gepubliceerde verhaal van Buysse, *Het erfdeel van Onkel Baptiste* (1885)⁶, een kleine 40 jaar eerder geschreven, toen Buysse ongeveer 25 jaar was.⁷ In *Het erfdeel van Onkel Baptiste* werd Adolf als erfgenaam in spe van

³ Y. T'Sjoen, ed., 'Brieven van Paul Wijnants, Willem Rombaut en Cyriel Buysse', in *Mededelingen van het Cyriel Buysse Genootschap XX*, Gent 2004, p. 102.

⁴ J. van Parys, *'Het leven, niets dan het leven. Cyriel Buysse en zijn tijd'*, Houtekiet-Antwerpen, 2007, p.608.

⁵ J. van Parys, *'Het leven, niets dan het leven'*, o.c., p. 83.

⁶ C. Buysse, *'Verzameld Werk' 4*, samengesteld en ingeleid door A. van Elslander en A.M. Musschoot, Manteau-Brussel, 1977, p. 3-28.

⁷ J. van de Maele, 'Cyriel Buysse's plattelandswerelden', in *Kreatief*, 2003, 3, p. 14; J. van Parys, *'Het leven, niets dan het leven'*, o.c., p. 608.

een ongetrouwd gebleven rijke oom krankzinnig als gevolg van het veto van deze oom en van zijn moeder tegen zijn voorgenomen huwelijk met een meisje van bescheiden afkomst en van de verplichting om, op straffe van onterving, te trouwen met een lelijke, stijve en rijke boerendochter waarvoor hij helemaal niets voelde. In *Tantes* domineren en intimideren drie rijke en ongetrouwde kwezels, onder steeds aanwezige dreiging van onterving, hun toekomstige erfgenamen, met als gevolg voor de zenuwzwakke Adrienne Dufour dat het veto van de Tantes tegen haar geliefde, de jonge herenboer Raymond, haar in een psychiatrische instelling doet belanden. Het feit alleen al dat Buysse na 40 jaar de kern van het verhaal van het *Het erfdeel van Onkel Baptiste* opnieuw oppikt om het zowel in de diepte als in de breedte en met veel meer *métier* in *Tantes* uit te werken, wijst er inderdaad al op dat hij 'dit gegeven zijn gans leven in zich heeft omgedragen'.

Ten tweede is er de vaststelling dat Buysse bij de conceptie van de personages van *Tantes* duidelijk ook heeft teruggegrepen naar eigen voorafgaand werk. De personages van de drie juffrouwen Dufour werden door hem al veel eerder gecreëerd dan in 1923. Zij doken al op in tal van vroegere romans en verhalen: drie stijve harken, preutse maagden die er zich toe beperkten om tweemaal daags, schuivend langs de huizen op een rijtje, ter kerke te gaan. Men herkent dit trio al in onder meer de verhalen *Een liefdesgeschiedenis* (1892)⁸, *De Zwarte Kost* (1898)⁹ en *Jonge Jufferskransje* (1904)¹⁰ en in de romans *De Strijd* (1918)¹¹ en *Zoals het was* (1921)¹², om maar de voornaamste te noemen.¹³ Maar in *Tantes* (1924) krijgen deze personages eindelijk de hoofdrol toebedeeld, worden hun onderscheiden karakters voor het eerst uitgewerkt en wordt het trio ook verdubbeld: de oude vrijsters, de Tantes Clémence, Estelle en Victoire, worden nauwgezet weerspiegeld in hun ongetrouwde nichtjes (en op hun beurt latere tantes)

⁸ C. Buysse, 'Verzameld Werk' 7, samengesteld en ingeleid door A. van Elslander en A.M. Musschoot, Manteau-Brussel, 1982, p. 867-868.

⁹ VW 4, p. 432.

¹⁰ VW 4, p. 1152.

¹¹ C. Buysse, 'Verzameld Werk' 2, samengesteld en ingeleid door A. van Elslander en A.M. Musschoot, Manteau-Brussel, 1974, p. 1002.

¹² VW 3, p. 304.

¹³ Hierover uitvoeriger: B. Veeckmans, 'Echo's in De Strijd. Proeve van een intertekstuele lectuur. Deel 1', in *Mededelingen van het Cyriel Buysse Genootschap* XXVII, Gent 2011, p. 86-89.

Clara, Adrienne en Edmée.¹⁴ Achteraf gezien, bewijst dit dat de hoofdpersonages van *Tantes* reeds waren voorbereid in eerder werk, dat Buysse deze personages niet losliet of dat ze hem niet loslieten, en dat ook in dit opzicht *Tantes* het resultaat is van een rijpingsproces dat uitzonderlijk lang, meer dan dertig jaar, heeft geduurd.

Ten derde, en hier zou ik wat uitvoeriger willen op ingaan, is er het feit dat Buysse een werkelijk bestaande familie Blomme kende en dat hij bepaalde leden van deze familie er heeft uitgepikt en als een soort model heeft genomen, een model dat de schrijver zelf uiteraard verder heeft aangekleed, om zijn familie Dufour in *Tantes* te schetsen.

Naast de ouderlijke woning van Cyriel Buysse in de Tieltstraat te Nevele, nu Cyriel Buyssestraat geheten, bevond zich een mooi groot wit geschilderd herenhuis. Dat huis werd gesloopt in 1972 om plaats te maken voor een kantoorgebouw van het Gemeentekrediet van België, het nieuwe gebouw staat er nog steeds, de bank is al een paar keer van naam veranderd. In dat herenhuis woonde in Buyssses jeugd dokter Charles Blomme (III.3), zijn echtgenote en onder meer drie dochters Marie (IV.4), Anna (IV.5) en Flavie Blomme (IV.6), geboren resp. in 1869, 1870 en 1876, dus een tien à vijftien tal jaren jonger dan Cyriel Buysse, geboren in 1859. Deze drie juffrouwen zijn steeds ongetrouwd gebleven en zijn na het overlijden van hun ouders tot hun overlijden in de grote dokterswoning samen blijven wonen. Toen ze nog jong waren, en Cyriel Buysse nog jong was - en in die tijd moeten wij de roman *Tantes* ongetwijfeld situeren - hadden Marie, Anna en Flavie Blomme een ongetrouwde oom en drie ongetrouwde tantes, die in Lotenhulle in een soort kasteeltje samenwoonden, althans in het zomerseizoen. De oom, dokter Felix Blomme (III.5), overleed als eerste in 1888. De drie suikertantes bleven samen tot hun overlijden, de oudste heette Mathilde (III.1), overleden in 1897, de middelste Sidonie (III.6), die heeft het langst geleefd, tot in 1921, en de jongste Valerie (III.7), gestorven in 1910. Dit betekent dus dat rond pakweg 1895 er een feitelijke toestand was van drie ongetrouwde zussen, vrouwen van in de twintig, naaste burens van Buysse, die drie rijke samenwonende ongetrouwde tantes hadden. Hiermee is het basisgegeven van de roman *Tantes* aanwezig! Laten we nu dit gegeven uit de realiteit wat

¹⁴ Y. De Maesschalck, 'Het noodlot als strategie in Buyssses romans. Een verkenning', in *Mededelingen van het Cyriel Buysse Genootschap* VI, Gent 1990, p. 57.

nader exploreren en vervolgens aan de verhaalelementen uit de roman *Tantes* toetsen.

De villa Blomme in de toenmalige Tieltstraat (nu Cyriel Buyssestraat) naast de woning en de gebouwen van de Cichoreifabriek Buysse-Loveling.

Hiervoor keren we nog één generatie verder terug in de tijd, naar de eerste helft van de 19de eeuw. In Nevele waren er toen twee gebroeders Blomme, Carolus en Felix, zonen van de Nevelse huisdokter Pieter Blomme (I), die allebei in navolging van hun vader als geneesheer afstudeerden. De jongste van beide, Felix Blomme (II.4)¹⁵ stierf te Nevele als huisdokter aan de tyfus-epidemie in 1848. Hij was gehuwd met dame Angelica Penneman, die als weduwe in 1852 in het dorpscentrum van Nevele schuin tegenover het gesloopte herenhuis naast de Buysse, waarover ik het daarnet had, een vrijwel identiek kasteeltje liet oprichten. Een prachtige woning met een grote mooie achterliggende tuin, waar de Poekebeek, voorzien van twee brugjes, doorstroomde. In tegenstelling tot het afgebroken tweeling-kasteeltje aan de overkant, bestaat deze woning nog steeds. Het is dit herenhuis, dat nu als erfgoed is geklasseerd, waarin Buysse een andere roman van hem, *'t Bolleken* (1906) als 'het kasteelken van meneer Vitàl' liet afspelen.

'Het kasteelken van meneer Vital' waar Buysse de roman 't Bolleken liet afspelen, nu Cyriel Buyssestraat 44.

¹⁵ Dit is dus een andere Felix Blomme dan de voormelde Felix Blomme (III.5) van Lotenhulle. Helaas heetten ze bijna allemaal Felix of Charles.

De oudere broer van Felix, Carolus Blomme (II.1), geboren te Nevele in 1789, zat midden in zijn studies geneeskunde aan de universiteit van Parijs, toen hij in mei 1813 werd ingelijfd in het leger van Napoleon als heelmeester-hulpmajoor. In die hoedanigheid nam hij deel aan de militaire tocht naar Dresden. Zijn ervaringen tijdens deze veldtocht heeft hij opgetekend in een dagboek, een schitterend tijdsdocument, dat in de jaren 50 van vorige eeuw als *Het dagboek van Carolus Blomme 1813-1814* werd uitgegeven door de Kunst- en Oudheidkundige Kring van Deinze en door Gaston Baert van een uitvoerige inleiding werd voorzien. In deze inleiding heeft G.P. Baert een stamboom van de familie Blomme uitgewerkt, die helaas nogal wat onnauwkeurigheden telt, maar hij heeft wel deze familie op heel treffende wijze als volgt gekarakteriseerd:

‘We hebben hier inderdaad te doen met een typisch geval van een intellectuele en landstrouwe stam: 1° biologisch, de normale nakomelingschap 2° economisch, uitzwermen naar de dichtbij gelegen steden Gent, Tielt en Kortrijk van de vrouwelijke afstammelingen 3° sociaal, onoverkoombare moeilijkheid tot het vinden van een passende partner voor de jongste dochters 4° intellectueel, de beroepskeuze in de vrije en onafhankelijke beroepen met een uitgesproken voorkeur voor het beroep van geneesheer, namelijk zes geneesheren in vier geslachten en drie notarissen in drie geslachten van dezelfde stamvader.

In een spanne tijds van meer dan tweehonderd jaar gebeurde het uitzwermen nooit op een afstand van meer dan tien kilometer voor wat de mannelijke afstammelingen betreft. Het is kenschetsend voor de honkvastheid en de trouw aan de landstreek van alle nazaten van Carolus Blomme. Hiertoe hebben vooral de invloeden van het milieu bijgedragen. Na zijn Odysseïsche reis heeft hij zijn kinderen zeker het spreekwoord “Oost West, thuis best” voorgehouden en ingeprint.”¹⁶

De overeenkomsten tussen deze familie en de familie Dufour in het proza van Buysse - een verband dat G.P. Baert zelf niet heeft gelegd - worden al enigszins duidelijk.

¹⁶ G.P. Baert, *‘Het Dagboek van Carolus Blomme 1813-1814. Een gezondheidsofficier van Napoleon’*, s.d., p. 32.

Het kasteel Ter Wallen of Blommekes kasteel in Lotenhulle (voorzijde).

Het kasteel Ter Wallen of Blommekes kasteel in Lotenhulle (achterzijde).

Teruggekeerd uit Dresden, voltooide Carolus Blomme in 1815 zijn studies geneeskunde in Parijs. Omstreeks 1820 vestigde hij zich als huisdokter in Lotenhulle, waar hij in 1821 trouwde met een welgestelde landbouwersdochter. In 1833 liet hij er een kasteeltje bouwen, waarin hij zijn intrek nam. Dat gebouw in classicistische stijl is er nog steeds, geklasseerd als erfgoed, genaamd kasteeltje 'Ter Wallen' of in de volksmond 'Blommekes kasteel' in de Heirstraat te Lotenhulle. Waarom de naam 'Ter Wallen'? Wel, het is gelegen in een rechthoekige omwalling met een toegang over de omgrachting met brug en een smeedijzeren hek met gekasseide oprit. Het rechthoekig onderkelderd gebouw bestaat uit vijf traveeën en twee bouwlagen. Ten noorden van het gebouw bevinden zich de remise en de hovenierswoning. In de ommuurde tuin werd een grote vijver aangelegd.¹⁷ Hier overleed dokter Carolus Blomme in 1846 en zijn echtgenote in 1866. Een dochter, Camilla Blomme (III.2), was getrouwd en naar Kortrijk vertrokken. Zij was reeds vóór haar moeder overleden en liet twee minderjarige zonen na. Een zoon, Charles Blomme (III.3), over wie ik het daarnet reeds had, was ook dokter, eveneens getrouwd en naar Nevele verhuisd. Nog een andere zoon, Henri Blomme (III.4), die notaris was geworden en zich ook in Nevele had gevestigd, was ook reeds vóór zijn moeder ongehuwd overleden. Het zijn dan de vier overige ongetrouwd gebleven kinderen, met name Felix Blomme (III.5), die ook dokter was, en zijn drie ongetrouwde zusters Mathilde (III.1), Sidonie (III.6) en Valerie Blomme (III.7) - de oude suikertantes -, aan wie het kasteeltje in Lotenhulle bij de verdeling van de nalatenschappen van hun ouders gezamenlijk werd toebedeeld. Zij bleven het bewonen en het uitzicht ervan bepalen.

Laten we nu even terugkoppelen naar *Tantes* van Buysse. Het valt op dat Buysse de oude tantes Clémence, Estelle en Victoire niet liet wonen in Nevele of, preciezer uitgedrukt, in een Nevelgem, daaronder verstaan een dorp met de kenmerken van Nevele¹⁸, maar in een naburig dorp. In het eerste hoofdstuk vernemen we: 'ze bewoonden met hun drieën een buiten op een naburig dorp en hun rijtuig was voorgereden'¹⁹. In het vierde hoofdstuk volgen we de tocht met het rijtuig, waarin Max Dufour en zijn vrouw Marie, net terug van hun huwelijksreis, zijn gezeten en die een bezoek aan de Tantes zullen afleggen: 'daar ontwaarden ze reeds het grote dorp met

¹⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/34902>.

¹⁸ W. Verkerken, *'Het land van Buysse, volgens Cyriel Buysse'*, o.c., p. 13 e.v.

¹⁹ VW 3, p. 373.

stompe toren waar de Tantes woonden'²⁰. Ik merk op dat de Heilige Kruiskerk van Lotenhulle inderdaad een achthoekige romaanse kerktoeren heeft. En dan volgt in *Tantes* volgende passus: 'Zij kwamen in het dorp. Zij hoefden er niet door te rijden, zij konden dadelijk rechts afslaan en na enkele minuten reden zij door 't openstaande inganghek der Tantes buiten. Marie zag vluchtig het witgeverfde huis van twee verdiepingen met vaalgroene luiken en de lusttuin in winternaaktheid, die omgeven was door een brede, rechthoekig omlijstende sloot.'²¹ Een situering en beschrijving die overeenstemmen met het nog steeds bestaande kasteeltje Ter Wallen in de Heirstaat te Lotenhulle²².

Wat weten we verder nog over de Blommes van Lotenhulle?

Vooreerst waren ze zeer godvruchtig. Dat was al het geval bij vader Carolus Blomme (II.1), die in zijn dagboek, telkens hij aan gevaar ontsnapte, zijn redding toeschreef aan de Heilige Voorzienigheid.²³ Zijn ongetrouwde dochters lieten een wegkapel bouwen op hun eigendom in de Lomolenstraat, de kapel van het Heilig Hart genaamd, die dienst deed als halte en rustplaats tijdens de processies.

Verder waren de Blommes zeer vermogende grondeigenaars. Het ouderlijk erfdeel van Carolus Blomme (II.1) bedroeg ca. 11 ha onroerend goed, dat van zijn echtgenote ca. 41 ha. Daarnaast hebben zij tijdens hun huwelijk voor maar liefst 99 ha onroerende goederen aangekocht. Op het ogenblik van de verdeling van hun nalatenschappen bedroeg dus het totale grondbezit ca. 151 ha. Het merendeel hiervan was gelegen in Lotenhulle (ongeveer 90 ha) maar verder ook in de gemeenten Nevele, Vinkt, Vosselare, Poeke, Evergem, Aalter, Bellem, Kanegem en Ruiselede. Het overgrote deel van dit onroerend patrimonium bestond uit boerderijen en/of uitgestrekte landerijen, die verpacht werden, waarop ook in de roman *Tantes* wordt gezinspeeld²⁴. Daarenboven waren er nog talrijke obligaties. Een zesde deel van de totale erfenis ging naar de twee minderjarige kinderen van Camilla Blomme (III.2), overleden in Kortrijk. Een ander zesde kwam toe aan Charles Blomme (III.3),

²⁰ VW 3, p. 392.

²¹ VW 3, p. 392.

²² In de veronderstelling dat ze van Nevele (Poesele) kwamen, moesten ze niet rechts maar links afslaan om naar het kasteeltje te rijden. Met dank aan André Bollaert.

²³ G.P. Baert, '*Het Dagboek van Carolus Blomme 1813-1814*', o.c., p.11.

²⁴ VW 3, p. 460.

dokter, wonende te Nevele, naaste buur van de familie Buysse. Het grootste deel van dit fortuin, namelijk vier zesden, ging naar de vier samenwonende kinderen Felix (III.5), Mathilde (III.1), Sidonie (III.6) en Valerie Blomme (III.7). Zij waren niet getrouwd en hadden geen kinderen zodat zij op hun beurt volledig vrij over hun vermogen konden beschikken. Er viel dus inderdaad voor hún erfgenamen veel, heel veel te erven... of te verliezen. Uit de notulen van een gemeenteraadszitting van Lotenhulle van 11 januari 1910 blijkt dat de ongetrouwde zusters Sidonie (III.6) en Valerie Blomme (III.7) - Mathilde was toen al overleden - beschouwd werden als de op één na rijkste ingezetenen van de gemeente. Hun verblijf op het kasteeltje te Lotenhulle was trouwens beperkt tot het zomerseizoen; voor het winterseizoen hadden de dames een residentiële woning op de Arteveldeplaats in Gent.

Het waren ook echte 'lastige tantes'. Van oudsher lag de familie Blomme geregeld overhoop met het gemeentebestuur van Lotenhulle. Dat begon al met de weduwe van Carolus Blomme (II.2), die een klacht neerlegde tegen de gemeente wegens het slechte onderhoud van de Poekebeek. De ongetrouwde zoon, dokter Felix Blomme (III.5), was gemeenteraadslid maar kwam in botsing met de rest van het bestuur, naar aanleiding van de aankoop van een pand door het armbestuur, waarin hij klaarblijkelijk persoonlijk geïnteresseerd was. En er waren vooral diverse bezwaren van zowel Felix Blomme als zijn ongetrouwde zusters tegen de aanslagen van de gemeentebelastingen, waarbij zij meenden in een te hoge categorie te worden belast. Het gemeentebestuur onderzocht telkens deze klachten, voor zover ik kan oordelen toch op een ernstige en objectieve manier. Het argument van de Blommes dat zij enkel in de zomer in Lotenhulle verbleven werd verworpen omdat Felix Blomme ook koophandelaar was zodat zij gedurende het ganse jaar inkomen van de inwoners van Lotenhulle genoten en bijgevolg voor het gehele jaar moesten worden belast. In 1910 schreven Sidonie en Valerie Blomme een brief aan de gemeenteraad waarbij zij insinueerden dat zij inzake de belasting door sommige leden van de gemeenteraad gevisieerd werden en zij de raad van partijdigheid beschuldigden. Ook deze klacht werd door de gemeenteraad op een serene wijze verworpen, al vond de burgemeester van Lotenhulle het wel nodig om zich bij de stemming te onthouden.

Dit alles bracht met zich mee dat de Blommes omwille van hun rijkdom en het beroep van geneesheer dat vader en zoon uitoefenden weliswaar in Lotenhulle een groot aanzien genoten. Ze hielden zich ook in met de

gemeentepolitiek, Carolus Blomme (II.1) is zeer lang eerste schepen van Lotenhulle geweest, zijn zoon Felix (III.5) bracht het maar tot gemeenteraadslid. Maar door hun afwisselend verblijf in het dorp en de stad en door hun moeilijke afstandelijke houding was er geen hechte band met de bevolking. Echt populair waren zij duidelijk niet.

Ik denk dat dit beeld dat we ons nog van de familie Blomme kunnen vormen vrij compatibel is met de schets van godvrezende, rijke, een beetje verwaande dorpsnotabelen in *Tantes* van Buysse. Ik voeg hier nog aan toe dat de koetsier van de oude tantes Dufour bij Buysse 'Vreesken'²⁵ noemt. Welnu, wat heb ik gevonden in een boek van Arnold Strobbe over Lotenhulle²⁶? Een oude foto van de familie De Vreese, met daarop een ernstig kijkende vader Petrus De Vreese, die volgens de tekst onder de foto hovenier was op Blommes kasteel.²⁷

Van deze vier ongetrouwde 'kinderen' Blomme van Lotenhulle heb ik ook de testamenten teruggevonden. De ongetrouwde dokter Felix Blomme (III.5), die in 1888 als eerste overleed, liet geheel zijn vermogen na aan zijn drie ongetrouwde zusters. Mathilde Blomme (III.1), de oudste van de drie zusters, gestorven in 1897, legateerde al haar goederen aan haar twee nog overblijvende zusters. De jongste zuster, Valerie Blomme (III.7), overleed in 1910. Net als in de roman *Tantes* is het niet de jongste die het langst heeft geleefd. Zij heeft haar volledig vermogen bij testament nagelaten aan haar enige nog in leven zijnde oudere zuster Sidonie (III.6). Bijgevolg kwam het ganse patrimonium nu terecht in handen van de enige overgebleven tante Sidonie Blomme. Zij overleed pas in 1921 op de leeftijd van 85 jaar en liet een vermogen na van ca. 106 ha onroerend goed, naast talrijke roerende waarden en titels. Het is dus vooral interessant om na te gaan hoe zij over

²⁵ VW 3, p. 373, 424, 428 en 480.

²⁶ A. Strobbe, *'Lotenhulle in woord en beeld. Tussen gisteren en vandaag.'*, 1989, p. 60.

²⁷ Petrus De Vreese werd te Nevele geboren op 15 mei 1838 als natuurlijke zoon van Coleta De Vreese, spinster te Nevele. Op 13 januari 1869 huwde hij te Lotenhulle met Maria Francisca De Craene, dagloonster te Lotenhulle, er geboren op 22 december 1842. Zij kregen minstens zeven dochters. Maria Francisca De Craene overleed te Lotenhulle op 14 november 1909, 66 jaar oud. Petrus De Vreese overleed op 28 november 1919 op de leeftijd van 81 jaar te Lotenhulle in de Heirstraat 85 (hovenierswoning van het kasteeltje).

haar nalatenschap heeft beschikt. Welnu, als gevolg van haar eigenhandig testament kwamen al haar goederen in handen van de nog levende kinderen van haar inmiddels ook gestorven broer Charles Blomme (III.3) van Nevele, met andere woorden aan de neven en nichten van die staak, dit met uitdrukkelijke uitsluiting van de kinderen van haar inmiddels ook gestorven zuster Camilla Blomme (III.2) in Kortrijk. De 'Kortrijkse branche' werd definitief ontferd. Wie was Charles Blomme ook al weer? Dat was een andere zoon van Carolus Blomme (II.1), die ook in de geneeskunde afstudeerde, die wel trouwde en zich als dorpsdokter in Nevele in het herenhuis naast de Buysse had gevestigd. Hij was ook al gestorven op het ogenblik dat Sidonie Blomme overleed. Wie waren zijn nog levende kinderen? De drie ongetrouwde nichtjes te Nevele (zie hierna), hun broer notaris René Blomme (IV.3) te Nevele (dat is iemand die Buysse in zijn verhaal volledig heeft weggelaten) en verder nog een andere broer, alweer Charles Blomme (IV.2) geheten, vrederechter van het kanton Deinze, die kan worden gelinkt aan het personage van Max Dufour in *Tantes*. Ik kom daar straks op terug. Zoals U weet, speelt in *Tantes* dit testament steeds mee op de achtergrond. Met dit testament in de hand controleerden de Tantes de moraal van hun toekomstige erfgenamen. Vooral het gedrag van Max Dufour werd volledig bepaald door de wens om van de Tantes te erven en hen niet voor het hoofd te stoten. In de realiteit kregen de neven en nichten uit Nevele hun verhoopte erfdeel, met uitsluiting van de naar Kortrijk uitgeweken familietak. Een zeer klein gedeelte van de onroerende eigendommen van tante Sidonie (III.5), namelijk een 5-tal ha. waaronder 'Blommekes' kasteeltje in Lotenhulle, werd in 1922 openbaar verkocht aan derden. De overige ca. 101 ha werden tussen de vijf legatarissen in vijf gelijkwaardige kavels verdeeld.

Nu richten we onze blik naar de drie ongetrouwde nichtjes te Nevele. Zoals bij de verkaveling van de nalatenschappen van Carolus Blomme (II.1) en zijn echtgenote in 1868 het kasteeltje te Lotenhulle gezamenlijk werd toebedeeld aan de vier ongetrouwde kinderen die het bleven bewonen, zo viel in 1922 bij de verdeling van de erfenissen van Charles Blomme (III.3) en zijn echtgenote, de grote dokterswoning te Nevele gezamenlijk ten deel aan de drie ongetrouwde samenwonende dochters Marie (IV.4), Anna (IV.5) en Flavie Blomme (IV.6). Wat weten we verder over hen? Hier kunnen we ons niet alleen steunen op enkele geschreven bronnen maar ook op een aantal opgetekende getuigenissen van mensen die de gezusters Blomme te Nevele op rijpere leeftijd nog gekend hebben. Zij spraken thuis Frans en waren ook

franskiljon, ze kwamen goed overeen met de Franstalige bourgeoisie van Nevele. Ook zij waren zeer trouwe kerkgangers en hadden uitstekende betrekkingen met de geestelijkheid. In het bijzonder deken Emiel Bessems van Nevele was een ware vriend des huizes. Zij doneerden regelmatig aan de kerk. Onder meer de schade ten gevolge van WO II aan de Oostbroekkapel werd op kosten van de gezusters Blomme hersteld. In 1951 heeft de jongste, Flavie Blomme (IV.6), een nieuwe klok voor de kerk van Nevele geschonken. Zij werd meter van deze klok. Deze godsvrucht blijkt ook uit het notarieel testament van 11 maart 1953 van Flavie Blomme, waarbij ze haar wil liet kennen dat onmiddellijk na haar overlijden tot lafenis van haar ziel de volgende missen moesten gecelebreerd worden: dertig Gregoriaanse missen bij de Paters karmelieten te Gent, honderd gezongen missen in de decanale kerk van Nevele en drieduizend gelezen missen bij de Paters karmelieten te Gent en andere kloosters te Gent, en daarna ieder jaar een jaargetijde, eeuwigdurend te celebreren in de decanale kerk van Nevele. Verder gaf zij een bijzonder legaat van 50.000 BEF aan de kerkfabriek van Nevele, een som die moest gebruikt worden om de decanale kerk te versieren. Het kerkbestuur van Nevele heeft dit bijzonder legaat aanvaard, maar vermits het kerkgebouw nog maar recent helemaal was hersteld en opnieuw geschilderd, werd het bedrag van 50.000 BEF 'voorlopig' in kasbons van het Gemeentekrediet geplaatst en de intresten van dit kapitaal bij het gewoon inkomen van de kerk gevoegd.

Volgens getuigenissen was deze jongste zuster Flavie ook altijd wat ziekelijk van aard, maar dan in de zin van 'de piepende kar rijdt het verst van al', en ook dat stemt weer overeen met de portrettering van Edmée Dufour door Buysse in *Tantes*.²⁸

Marie, Anna en Flavie Blomme waren in hun jeugd de naaste buurmeisjes van Cyriel Buysse, hij heeft ze op die leeftijd ongetwijfeld persoonlijk gekend. In *Tantes* worden de jonge zusters Dufour dan ook met veel meer sympathie en empathie getekend dan de eerder karikaturaal geschetste, autoritaire en verdorde oude Tantes. Wellicht voelde Buysse tot op zekere hoogte enige zielsverwantschap met hen. Ik denk hierbij aan zijn alter-ego in de roman *Zoals het was* (1921)²⁹, de fabrikantenzoon Triphon De Beule enerzijds en Josephine Dufour, de aantrekkelijkste van het drietal in deze roman

²⁸ VW 3, p. 378.

²⁹ VW 3, p. 143-361.

anderzijds, die door hun omgeving verhinderd worden om met elkaar kennis te maken. Beide waren opgesloten in hun eigen levenskring, als het ware levend begraven en in de onmogelijkheid om die kring te doorbreken en om het verlangen naar het volle leven waar te maken³⁰.

Heeft één van deze juffrouwen Blomme van Nevele, naaste buurmeisjes van Buysse, ondanks het feit dat ze nooit getrouwd zijn, ooit een verbroken verloving of een groot en onverwerkt liefdesverdriet gekend? Wellicht is het niet meer mogelijk om op deze vraag nog een door objectieve bronnen gestaafd antwoord te vinden. Maar er is nog wel iets anders. Wie *Tantes* gelezen heeft, herinnert zich dat in de slotfase, op het ogenblik dat Raymond zijn plan kon uitvoeren om zijn geliefde Adrienne Dufour te schaken, de stoppen bij Adrienne helemaal doorsloegen en zij door de familie werd overgebracht naar het krankzinnigengesticht in de stad – daar onder verstaan Gent. Een instelling die zij nooit meer zou verlaten, dat lijkt althans het verhaal te suggereren. Het is zeer onwaarschijnlijk dat iets dergelijks ooit is gebeurd met één van de gezusters Blomme te Nevele. Maar zij hadden nog een oudere broer, Albert Blomme (IV.1), ook afgestudeerd als geneesheer, zoals de familietraditie het wilde, die echter in tegenstelling tot zijn voorouders dit beroep wellicht nooit heeft uitgeoefend. Deze Albert Blomme is evenmin ooit getrouwd geweest en was officieel gedomicilieerd bij zijn ouders en zijn drie ongetrouwde zusters in het herenhuis te Nevele naast de ouderlijke woning van Cyriel Buysse. Wat vond ik echter in de bevolkingsregisters van Nevele 1900-1910 op dit adres bij de persoon Albert Blomme? Onder de rubriek ‘aanmerkingen’ werd met potlood vermeld: ‘verblijft te Gent - krankzinnigengesticht’. Albert Blomme overleed ook op vrij jonge leeftijd, in 1918, niet in Nevele maar in Gent. Uit de overlijdensakte blijkt dat hij gestorven is in de Stropstraat, waar het toenmalige zogeheten krankzinnigengesticht voor mannen van de Broeders van Liefde was gelegen en waar goed betalende patiënten verzorgd werden.

Ik verkreeg de toelating om het medisch dossier in te zien. De lectuur ervan leerde mij dat Albert Blomme op 22 januari 1893, 30 jaar oud, in deze instelling werd opgenomen. Zijn behandelende arts, de toenmalige hoofdgeneesheer van het instituut, dokter Maere, stelde op datum van de opname dat Albert Blomme, die steeds al een zwaar melancholisch karakter had en een teruggetrokken leven leidde, alle symptomen vertoonde van

³⁰ VW 3, p. 185 en 255.

melancholische psychose en religieuze achtervolgingswaan. Hij had hallucinaties en visioenen. Hij dacht dat hij een offer moest brengen om zijn familieleden te redden. Hij leefde in de angst dat er verschrikkelijke gebeurtenissen zouden voorvallen, zoals de noodzakelijke verwoesting door het vuur van de hemel van het huis dat hij bewoonde. Hij had 's nachts verschijningen en zag geesten in het wit die de boodschappers van de hemel waren. De dokter weet één en ander aan een erfelijke aanleg, nu ook de moeder van Albert Blomme, Silvie Delarue (III.3), zwakzinnig was. Uit het medisch rapport blijkt ook dat Albert Blomme tijdens zijn verblijf in de instelling meer en meer weggleed in een toestand van totale afzondering. Hij verzette zich almaar heviger om zijn kamer te verlaten, om te spreken, om voedsel tot zich te nemen. Hij zou 'De Strop' nooit meer verlaten. Volhardend in een totaal negativisme met weigering van de laatste sacramenten, overleed hij er na een verblijf van meer dan 25 jaar.

Men kan zich dan ook afvragen of Buysse voor wat betreft de opsluiting van Adrienne Dufour en het bezoek van de familie aan Adrienne ten huize van de instelling in de grote stad, ook gebruik heeft gemaakt van een bestaand gegeven binnen de familie Blomme, niet van toepassing op één van de zusters maar op hun ongetrouwde broer Albert. Uiteraard ook maar omdat dit gegeven wonderwel in zijn verhaal paste.

En dan kom ik bij het personage van Max Dufour, de trots van de familie, de zeer ambitieuze broer van de drie jonge zusters Dufour, die zich als advocaat had gevestigd in het provinciestedje, pas getrouwd was met Marie - in het eerste hoofdstuk van de roman bevinden we ons op hun trouwfeest - en daarenboven een politieke carrière beoogde. In de loop van de roman wordt hij trouwens tot provincieraadslid verkozen. Max Dufour is degene die het meest van allen door het stof kruipt voor de Tantes om van hen te kunnen erven en daarvoor verraad pleegt aan zijn hechte vriendschap met Raymond, de geliefde van Adrienne, tegen wie de Tantes hun veto hadden gesteld.

Indien Buysse het niet heeft over de stad maar over het provinciestedje, bedoelt hij natuurlijk Deinze³¹. Welnu, een andere broer van de juffrouwen Blomme te Nevele, Charles Blomme (IV.2), was inderdaad gevestigd in de Markstraat te Deinze, niet als advocaat - die hij wel tevoren was geweest in Gent - maar als vrederechter. Hij werd benoemd tot vrederechter van het

³¹ W. Verkerken, *'Het land van Buysse, volgens Cyriel Buysse'*, o.c., p. 188.

kanton Deinze op 4 juni 1896 op de uitzonderlijk jonge leeftijd van 33 jaar en hij heeft dat ambt gedurende zijn gehele loopbaan uitgeoefend tot aan zijn emeritaat in 1933. Het is niet uitgesloten - en nu druk ik mij heel voorzichtig uit - dat hij deze benoeming te danken had aan enige politieke voorspraak. Ik verklaar mij nader. Deze Charles Blomme (IV.2) huwde op 23 juli 1892 met Rachel Ghyselinck. Volgens de huwelijksakte was één van de vier getuigen geen familielid van bruidegom of bruid, met name de heer Victor Begerem, 39 jaar, advocaat, lid van de kamer van volksvertegenwoordigers, ridder in de Leopoldsorde, geen verwant. Blijkbaar een goede kennis van Charles Blomme. Was hij een protégé van deze Victor Begerem? Zoals in de roman Max Dufour boog voor zijn politieke beschermheren? Ik denk aan de scène tijdens de luisterrijke uitvaartmis van tante Victoire, wanneer Max Dufour, inmiddels provincieraadslid, zwelt van trots als hij de aanwezigheid opmerkt van graaf de Villermont, voorzitter van de provincieraad, die speciaal voor hem is gekomen en met de kaars in de hand ten offer gaat.³² Wel het blijkt dat Victor Begerem, getuige op het huwelijk van Charles Blomme in 1892, op 26 maart 1894 benoemd werd tot minister van justitie. Bijgevolg is hij het geweest die als minister van justitie zijn handtekening heeft geplaatst onder de besluit van 4 juni 1896 tot benoeming van zijn goede vriend Charles Blomme als vrederechter van Deinze.

Ik geef verder nog mee dat deze Charles Blomme (IV.2) blijkbaar ook de franskiljonse gezindheid van zijn familie genegen was. In 1896 waren de advocatuur en magistratuur in Gent in twee kampen verdeeld. Wat hen verdeelde was het wetsvoorstel De Vriendt-Coremans dat de gelijkberechtiging van de beide landstalen, onder meer in gerechtszaken, beoogde. Beide groepen stelden een gemotiveerd vertoogsschrift op, waarbij zij aan de senaat vroegen om het reeds door de kamer goedgekeurde wetsvoorstel eveneens goed te keuren resp. weg te stemmen. Tot de groep die het vertoogsschrift pro het wetsvoorstel ondertekende, behoorde onder meer Arthur Buysse, advocaat bij het hof van beroep te Gent, broer van Cyriel. Tot de groep die het vertoogsschrift contra het wetsvoorstel indiende, dat was de Franstalige conferentie van de jonge balie te Gent en een aantal magistraten dat zich daarbij aansloot, behoorde 'Charles Blomme, juge de paix à Deynze'. In het eerste hoofdstuk van *Tantes* wordt ook verteld dat Marie, de kersverse echtgenote van Max, nooit haar ouders heeft gekend, die beiden heel kort

³² VW 3, p. 459.

op elkaar gestorven waren zodat zij haar kindsheid en haar jeugd bij een oude, zieke tante had doorgebracht³³. Ook dit gegeven blijkt min of meer te kloppen met het levensverhaal van de vrouw van Charles Blomme, Rachel Ghyselincx (IV.2). Zij werd geboren te Gent op 17 april 1871. Haar moeder stierf te Gent toen zij drie jaar oud was. Haar vader overleed te Gent toen Rachel zes jaar oud was.

In het laatste hoofdstuk van de roman komt de oudste van de drie nichtjes, Clara Dufour, voor het eerst openlijk in opstand tegen tante Clémence en even later ook tegen haar broer Max, waarbij ze haar blikken trotseert en haar kalm de waarheid zegt:

'Met alle eerbied u verschuldigd, durf ik zeggen dat uw handelswijs verkeerd was. Gij hebt altijd geleefd buiten het echte leven, zoals wij, trouwens, tot nu toe geleefd hebben. Maar ik beschuldig u alleen niet; ik beschuldig ook onszelf. Wij hebben u gevreesd en u ontzien uit miserabele berekening. Wij hebben nooit iets durven doen dat tegen uw zin zou kunnen zijn, omdat gij rijke erfstantes zijt, omdat wij vreesden dat gij ons later zoudt benadelen. Wij hebben de tijd laten voorbijgaan, wij hebben ons leven verwoest, ons in eenzaamheid laten verdorren, zoals gij zelf verdord zijt, zonder iets van 't ware, rijke, echte leven te genieten. Nu is 't te laat voor ons zoals 't voor u te laat is; de tragedie met Adrienne ontnemt ons onze laatste kans; wij worden Tantes zoals gij zijt, wij zijn alleen nog maar goed om te leven voor de kinderen van Max, gelijk gij alleen nog maar meer goed waart om voor ons te leven.'³⁴

De geschiedenis blijft zich herhalen; het noodlot kent in *Tantes* duidelijk een cyclisch verloop. En ook in het echte leven bleven Marie (IV.4), Anna (IV.5) en Flavie Blomme (IV.6) ongetrouwd en werden Tantes met een hoofdletter, Tantes van wie de kinderen van vrederechter Charles Blomme (IV.2) moesten erven. Deze kinderen werden al gauw geboren, de eerste, een jongen, 12 maanden na het huwelijk, ongeveer dus zoals in de roman³⁵, de tweede, zoals in de roman³⁶, een meisje en vervolgens nog twee jongens.

³³ VW 3, p. 369.

³⁴ VW 3, p. 480.

³⁵ VW 3, p. 437.

³⁶ VW 3, p. 454.

De jongste van deze vier kinderen, Etienne Blomme (°1902), werd verliefd op een zekere Anna Devooght, een meisje van 'mindere afkomst', een modiste, dochter van een wever, persona non grata in de zeer honorabele familie Blomme. De Tantes dreigden met onterving maar Etienne trouwde toch in 1933. Uit de huwelijksakte blijkt dat ere-vrederechter Charles Blomme (IV.2) en zijn echtgenote weigerden hun toestemming te geven met deze betreurenswaardige verbintenis van hun zoon. Een week vóór dit huwelijk had Charles Blomme een mystiek testament opgemaakt, waarbij hij zijn zoon Etienne ontferde tot beloop van het beschikbaar deel van zijn nalatenschap, hetzij één vierde deel, ten voordele van de drie andere kinderen. Hij hield dit testament tot aan zijn overlijden in 1937 gestand. Etienne Blomme moest ook alleen op bezoek bij de Tantes te Nevele; zijn echtgenote was er niet welkom. Op de doodsbrieven van Marie (IV.4) en Anna Blomme (IV.5), de twee oudste van de 'jonge Tantes', beiden overleden te Nevele in 1947, werden alle neven en nichten met naam genoemd, uitgezonderd Etienne Blomme en zijn echtgenote Anna Devooght, die niet werden vermeld.

Ook nu weer waren deze suikertantes bijzonder welgesteld en viel er voor hun neven en nichten veel, heel veel te erven... of te verliezen. De devolutie van de erfenissen gebeurde trouwens op precies dezelfde wijze als bij de oudste generatie Tantes. Marie Blomme (IV.4), die als eerste overleed, liet bij testament heel haar vermogen na aan haar twee jongere samenwonende zusters Anna (IV.5) en Flavie Blomme (IV.6). Vervolgens overleed in hetzelfde jaar 1947 Anna Blomme (IV.5), die al haar goederen naliet aan haar enige nog in leven zijnde zuster Flavie Blomme (IV.6). Wanneer deze laatste ook in 1956 stierf, bestond haar nalatenschap uit maar liefst 133 ha onroerend goed naast voor 617.953,24 BEF roerende titels en waarden. Haar totale nalatenschap werd - anno 1956 - geraamd op een netto-actief van 13.795.909,19 BEF.

Uit de evolutie in de testamentaire beschikkingen van Flavie Blomme blijkt dat geleidelijk de plooiën met haar neef Etienne werden glad gestreken. Zij heeft in het totaal drie notariële testamenten gemaakt, het eerste in 1947, het tweede in 1949, waarbij ze het eerste herriep en het derde in 1953, waarbij ze de twee vorige uitdrukkelijk herriep. Volgens het eerste testament van 1947 kreeg Etienne Blomme alleen maar een bijzonder legaat, een geldsom van 50.000 BEF. In het tweede testament van 1949 werd dit bijzonder legaat verhoogd tot 100.000 BEF. In deze twee eerste testamenten

moest voor het overige de aanzienlijke nalatenschap van Flavie Blomme worden verdeeld onder haar vier andere neven en nichten, dit zijn de drie andere kinderen van wijlen vrederechter Charles Blomme (IV.2) en de dochter van wijlen notaris René Blomme (IV.3). Pas in het laatste testament van Flavie Blomme van 1953 werd Etienne op gelijke voet met deze vier andere neven en nichten behandeld en werd hij als algemene legataris voor één vijfde van de nalatenschap, zoals de andere vier, aangesteld. En o ironie van het lot, na de dood van tante Flavie in 1956, zijn het uitgerekend Etienne Blomme en zijn te min bevonden echtgenote die in het grote statige herenhuis te Nevele hun intrek namen. En het is hun enige dochter Charlotte Blomme, die makelaar was in immobiliën, die in 1972 het oude herenhuis liet slopen en de tuin verkavelde. Cyriel Buysse heeft deze laatste episode uiteraard niet meer beleefd. Misschien had het hem wel geïnspireerd tot schrijven van een interessant vervolg op *Tantes*, een soort 'Tantes: The Next Generation'. De latere Buysse had immers heel veel aandacht voor de verschillen tussen de vooroorlogse en de naoorlogse generaties.

Al deze elementen samen duiden er m.i. toch op dat de overeenkomsten tussen de fictieve geschiedenis van de familie Dufour en de reële geschiedenis van de familie Blomme, naaste burens van Buysse, iets te frappant zijn om nog als toeval aanzien te worden. Ook al moet gezegd worden dat Buysse heel wat andere leden van de familie Blomme, die niet in zijn verhaalschema pasten, heeft weggelaten. En de personen die hij wel als model voor zijn personages heeft gebruikt, heeft hij uiteraard naar eigen schepend inzicht verder gekneed en aangekleed.

Bovendien is deze bestaande familie niet de enige invloed geweest. Zo kom ik tot de vierde en laatste categorie van inspiratiebronnen. Buysse was niet alleen een scherp observator van mensen en dingen in zijn geboortestreek, sprak met Jan en allemaal om allerlei inspirerende verhalen op te vangen, maar hij was ook een bijzonder attentvol lezer, die de boeken die hem interesseerden las en herlas en talrijke leesnotities maakte.³⁷ Klinken er echo's van andermans werk door in *Tantes*? Sommige hebben verwezen naar het beroemde toneelstuk *Drie Zusters* (1900) van Anton Tsjechov. Ook al kunnen er zekere gelijkenissen worden gevonden - de drie zusters die wegwijnen in een provincienest en zich daar lamlendig vervelen; hun

³⁷ P.H.S. van Vreckem, *'De invloed van het Franse naturalisme in het werk van Cyriel Buysse'*, T.U.B. – Brussel, 1968, p. 58.

aanvankelijke idolatrie voor hun enige broer Andrej, de hoop van de familie, die de ambitie heeft om universiteitsprofessor te worden maar die in de loop van het drama volledig van zijn voetstuk tuimelt - , dan blijven die m.i. toch maar aan de oppervlakte. Bovendien is er bij mijn weten geen zekerheid dat Buysse het toneelwerk van Tsjechov kende en grondig bestudeerd heeft.

Een duidelijke invloed lijkt mij wel te zijn uitgegaan van enkele vroege novellen van Buysse's eigen tantes, Rosalie en Virginie Loveling. Men kan dan ook gewag maken van de doorwerking van het werk van Buysse's tantes in de roman *Tantes*.

Elders heb ik deze invloed uitvoeriger besproken.³⁸ Ik zal mij hier beperken tot de bespreking van één verhaal, namelijk *Broeder en Zuster* (1874) van Rosalie Loveling uit de eerste bundel *Novellen* van de gezusters Loveling. Dit verhaal is de kroniek van twee wezen, Eduard en Josephine Dufour – jawel dezelfde naam! Zij werden opgevoed door hun grootouders. Tussen hen bestond een hechte band. Eduard Dufour was zeer ambitieus, hij wou zoals zijn vader notaris worden, ging naar de universiteit en studeerde met brio af. Hij dacht alleen nog maar aan zijn eigen carrière waardoor de eenheid tussen hem en Josephine ten onder ging. Toen hij tot notaris werd benoemd, kon hij trouwen met de rijke en hovaardige brouwersdochter Coralie Van Bure. Josephine van haar kant had gevoelens voor een zekere Amédée, de neef van Coralie die in de brouwerij stage deed, maar deze liefde werd in de kiem gesmoord nu zij niet meer de gelegenheid kreeg om hem te ontmoeten. Het ging Eduard voor de wind, na slechts enkele jaren notaris te zijn geweest in zijn kanton, werd hij, tot spijt van zijn mededingers, benoemd te Gent waar hij een prachtig huis bewoonde. Intussen kwijnde Josephine in eenzaamheid weg. Enige tijd later werd zij uitgenodigd op een bijeenkomst, waar zij Amédée eindelijk terug zag. Daar vernam zij echter van haar schoonzuster dat hij ging trouwen met een ander meisje. Ontredderd onderbrak Josephine het bezoek en keerde terug naar het huis van grootvader Dufour.

Het is niet moeilijk om in het personage van Eduard Dufour in dit verhaal een voorloper te herkennen van Max Dufour uit Buysse's *Tantes*, die ook door steile ambities werd gedreven.

³⁸ B. Veeckmans, 'Echo's in De Strijd. Proeve van een intertekstuele lectuur. Deel 1', l.c., p. 97-99.

Maar er zijn nog meer overeenkomsten. Op het einde van het trouwfeest omhelsde brouwer Van Bure, weduwnaar, ter afscheid zijn dochter Coralie, die in haar reiskostuum naar beneden kwam, en vervolgens zijn schoonzoon Eduard Dufour. Hij kon van aandoening onmogelijk een enkel woord over de lippen krijgen.³⁹ Dezelfde emotionele reactie vertoonde meneer Dufour, eveneens weduwnaar, in de openingsbladzijden van *Tantes*, wanneer Max en Marie op huwelijksreis vertrokken:

‘Hij (...) omhelsde eerst zijn zoon en daarna zijn schoondochter. Zijn ogen stonden waterig, zijn onderlip stak stug zijn bovenlip met stekelige snor op. Hij herinnerde zich niet in jaren één van zijn kinderen omhelsd te hebben.’⁴⁰

En als Eduard Dufour en zijn vrouw Coralie terugkwamen van hun speelreis, vertelde hij breedvoerig over alles wat zij gezien hadden, van de boorden van de Rijn, van Zwitserland en van Venetië.⁴¹ Ook dit relaas herkennen wij in het tweede hoofdstuk van *Tantes*, waarin de jonggehuwden Max Dufour en Marie via prentkaarten en brieven aan de familie verslag uitbrachten van hun huwelijksreis, die ging naar Brussel, Parijs, de Rivièra, Florence en als hoogtepunt Rome, waar zij de paus in levende lijve hadden gezien.⁴²

Ook de in de kiem gesmoorde liefde tussen Josephine Dufour en Amédée in dit verhaal van Rosalie Loveling kan worden beschouwd als een voorafspiegeling van wat zich voordeed tussen Adrienne Dufour en Raymond in *Tantes* van Buysse. Loveling vertelt hoe de stille en timide Josephine Dufour met haar handwerk aan het raam zat, toen zij haar vriendin Coralie met open zonnenscherm en wijd uitgebreide klederen zag voorbijrijden en haar vriendelijk toeknikte.⁴³ In *Tantes* beschrijft Buysse tot driemaal toe hoe Clara, Adrienne en Edmée Dufour ‘gekluiserd’ aan het raam zaten te handwerken⁴⁴. Ook de figuur van Amédée vertoont een sterke gelijkenis met Raymond. Rosalie Loveling portretteert Amédée als een rijke en zelfzekere jongen: ‘Hij was slank van gestalte met lichtbruin haar en blonde knevel.

³⁹ R. en V. Loveling, *Novellen*, Hoste-Gent, 1874, p. 137-138.

⁴⁰ VW 3, p. 366.

⁴¹ R. en V. Loveling, *Novellen*, o.c., p. 139.

⁴² VW 3, p. 381-384.

⁴³ R. en V. Loveling, *Novellen*, o.c., p. 116.

⁴⁴ VW 3, p. 388, 424 en 437.

Josephine zag hem gehele dagen te paard voorbijrijden.⁴⁵ Verderop in het verhaal vernemen we dat Amédée een driftig jager was. Ook Raymond in Buysse's *Tantes* had een knap en zelfzeker uiterlijk: donker haar, mooie snor en sprekende ogen.⁴⁶ 'Wat hij ook 't meest en het liefst deed, was gaan jagen en met mooie paarden uitrijden.'⁴⁷ In het zesde hoofdstuk kwam hij geregeld, nu eens met de Verstratjes, dan weer alleen, te paard paraderen voorbij het huis van meneer Dufour om Adrienne te groeten.⁴⁸

Terwijl Buysse Adrienne Dufour meer en meer laat wegglijden in een staat van krankzinnigheid, is het slot van Rosalie Lovelings verhaal verrassend positief. Josephine Dufour is sedert lang getrouwd met iemand anders. Als zij terug denkt aan haar jeugd, schijnt haar alles weer schoon en goed. De ongelukkige episode met Amédée is zij helemaal vergeten.⁴⁹ Deze laatste pagina doet mij denken aan de titel van het nawoord van Anne Marie Musschoot bij de teksteditie van *Tantes* van 2005, namelijk 'Het leven is geschapen voor de gezonden en de sterken'.⁵⁰ Professor Musschoot verklaart dat de sympathie van de verteller ligt bij de sterken en de gezonden, bij Raymond, die heeft geleden, zijn liefde als een ziekte heeft ervaren maar toch weer opveert.⁵¹ Hierin is m.i. ook een belangrijk verschil gelegen met het 40 jaar eerder geschreven verhaal *Het erfdeel van Onkel Baptist* (1885). Ondanks de pessimistische grondtoon klinkt in *Tantes* ook iets van het vitalisme van de jaren twintig door. Uit het slot van haar verhaal *Broeder en zuster* (1874) kan worden afgeleid dat ook Rosalie Loveling een dergelijke levensfilosofie niet ongenegen was.

De titel van mijn uiteenzetting werd in de vragende wijs geformuleerd: wie waren de 'Tantes' in de gelijknamige roman van Buysse? Ik zal besluiten met een vermetele poging om deze vraag te beantwoorden. Het waren fictieve

⁴⁵ R. en V. Loveling, *Novellen*, o.c., p. 117.

⁴⁶ VW 3, p. 370.

⁴⁷ VW 3, p. 371.

⁴⁸ VW 3, p. 419 e.v.

⁴⁹ R. en V. Loveling, *Novellen*, o.c., p. 148.

⁵⁰ A.M. Musschoot, 'Het leven is geschapen voor de gezonden en de sterken', nawoord bij C. Buysse, *Tantes*, teksteditie en verantwoording door Yves T'Sjoen, Atlas-Amsterdam/Antwerpen, 2005, p. 115-123.

⁵¹ A.M. Musschoot, 'Het leven is geschapen voor de gezonden en de sterken', p.120.

personages in een roman, maar levensecht getekend op basis van wat Buysse zelf heeft meegemaakt, wat hij in zijn omgeving had gezien en had horen zeggen, wat hij eerder zelf had geschreven en in het werk van zijn eigen tantes had gelezen. Door dit onderzoek is mijn bewondering voor de schrijver alleen maar toegenomen. Want alleen een formidabel literair verteltalent is in staat om al deze elementen tot een perfect uitgebalanceerde tijdloze synthese samen te smeden.

Tweede deel: genealogie van de familie Blomme met biografische en erfrechtelijke aantekeningen

Alle data van geboorten, huwelijken en overlijdens in deze genealogie zijn gesteund op raadpleging van de oorspronkelijke akten en niet op secundaire bronnen. Er wordt niet meer afzonderlijk in voetnoten naar de betreffende parochieregisters en registers van de burgerlijke stand verwezen.

De data volgens de Franse republikeinse kalender werden spontaan omgezet naar onze Gregoriaanse kalender. Plaatsnamen worden weergegeven volgens hun actuele schrijfwijze.

De gegevens betreffende domicilie en wijziging van domicilie zijn uitsluitend geput uit de originele volkstellingen en bevolkingsregisters. Er wordt niet meer afzonderlijk in voetnoten naar de betreffende bevolkingsboeken verwezen.

Wat de besproken notariële akten betreft, wordt de toegangscode ervan in de diverse leeszalen van het Rijksarchief niet afzonderlijk in voetnoten vermeld. Wel worden in de tekst zelf telkens de naam en voornaam en standplaats van de notaris alsook de volledige datum van de akte weergegeven, wat het de lezer alleszins mogelijk maakt om deze akten heel gemakkelijk terug te vinden.

Alle overige bronnen worden in voetnoten vermeld.

Gebruikte afkortingen:

ARB: Algemeen Rijksarchief Brussel

RAG: Rijksarchief Gent

RAB: Rijksarchief Brugge

RAK: Rijksarchief Kortrijk

Eerste Generatie:

I. Petrus Joannes Blomme, geboren te Evergem op 4 april 1758 en overleden te Nevele op 19 juli 1838, gehuwd te Sleidinge op 5 februari 1785 met Maria Theresia Dobbelaere, geboren te Sleidinge op 11 december 1762 en overleden te Nevele op 2 juli 1817.

De ouders van Petrus Joannes Blomme, Joannes Franciscus Blomme en Maria Anna Van Hyfte, huwden te Evergem op 8 januari 1757. Petrus Joannes was hun oudste zoon. Op de leeftijd van 30 jaar, meer bepaald op 29 oktober 1788, behaalde hij het diploma van dokter in de geneeskunde 'cum laude et gloria' te Leuven. Inmiddels was hij al op 5 februari 1785 te Sleidinge in het huwelijk getreden met Maria Theresia Dobbelaere, dochter van Petrus Dobbelaere en Maria Anna Van Waeybergh. Het echtpaar ging wonen te Nevele, waar Pieter Blomme huisdokter werd en waar hun tien kinderen werden geboren:

- a. Joannes, geboren op 12 februari 1786.
- b. Florentina, geboren op 25 mei 1788 en overleden te Nevele op 30 mei 1788.
- c. Carolus, geboren op 4 mei 1789: die hierna volgt onder II.1.
- d. Rosalia, geboren op 22 januari 1791: die hierna volgt onder II.2.
- e. Petrus, geboren op 12 mei 1794.
- f. Norbertus Franciscus, geboren op 20 april 1796 en overleden te Nevele op 13 maart 1799.
- g. Bruno, geboren op 13 december 1798: die hierna volgt onder II.3.
- h. Norbertus, geboren op 26 augustus 1802 en overleden te Nevele op 18 oktober 1802.
- i. Felix, geboren op 28 december 1803: die hierna volgt onder II.4.
- j. Auguste, geboren op 28 december 1803 (tweelingbroer van Felix) en overleden te Nevele op 17 november 1808.

Van deze tien kinderen zouden uitsluitend Carolus, Rosalia, Bruno en Felix de volwassen leeftijd bereiken, huwen en op hun beurt voor nageslacht zorgen. Vier kinderen stierven zeer jong. Van Joannes (a) en Petrus (e) kon geen overlijdensakte worden terug gevonden. Zij werden nog geregistreerd in de bevolkingstelling van Nevele in 1808, toen het gezin Blomme-Dobbelaere woonde in Dorp nr. 75 en zeven kinderen telde. Volgens Leon Thilly, een afstammeling van de Blommes, werden Joannes en Petrus, net als hun broer Carolus (zie onder II.2), ingelijfd in de legers van Napoleon en sneuvelden zij in Rusland.

Maria Theresia Dobbelaere overleed op 2 juli 1817. In de bevolkingstelling van Nevele van 1835 vinden we weduwnaar dokter Petrus Joannes Blomme, 75 jaar, terug in de 'Sint Jansstraete' nr. 58 samen met één dienstmeid. Het betreft een 'schoon woonhuis met dubbele verdieping, cour en groenhof met annexe spacieuse batimenten'⁵². Daar overleed op 19 juli 1838 ook dokter Petrus Joannes Blomme. Zijn erfenisaangifte⁵³ maakte melding van ca. 8,7 ha eigen goederen (uitsluitend landerijen gelegen te Evergem) en ca. 24,5 ha gemeenschappelijke aanwinsten, dit zijn goederen die gedurende zijn huwelijk met Maria Theresia Dobbelaere werden aangekocht (hofsteden en landerijen te Evergem, Adegem, Poeke, Oostwinkel, Ursel, Meigem, Nevele en Vosselare). Bij onderhandse akte van 20 oktober 1838, geregistreerd te Waarschoot op 6 november 1838⁵⁴, werden de nalatenschappen van Petrus Joannes Blomme en Maria Theresia Dobbelaere vereffend en verdeeld. De totale onroerende massa bedroeg ca. 41,3 ha (ook Maria Theresia Dobbelaere bezat ca. 8,1 ha eigen onroerende goederen) en werd in vier gelijkwaardige kavels verdeeld tussen de vier nog levende kinderen Carolus (II.1), Rosalia (II.2), Bruno (II.3) en Felix (II.4). De kavel van Carolus Blomme bedroeg ca. 11 ha en bevatte een hofstede in Poeke en landerijen in Evergem. In de kavel van Felix Blomme, die ca. 6,6 ha groot was, was een hofstede te Meigem en de goederen te Nevele - onder meer de fraaie dokterswoning van zijn vader - begrepen.

Tweede Generatie: kinderen van Petrus Joannes Blomme

II.1. Carolus Blomme, geboren te Nevele op 4 mei 1789 en overleden te Lotenhulle op 6 december 1846, gehuwd te Lotenhulle op 1 juni 1821 met Maria Theresia Van De Voorde, geboren te Lotenhulle op 6 december 1802 en overleden te Lotenhulle op 26 november 1866.

Carolus Blomme, geboren te Nevele in het revolutionaire jaar 1789, ging naar school in Gent in het college van Sint Barbara in de Savaanstraat. Op dat ogenblik was de Franse macht reeds jaren in België gevestigd zodat de jonge Blomme een Franse opvoeding kreeg. Na zijn collegetijd vatte hij studies aan van dokter in de geneeskunde aan de universiteit van Parijs. In

⁵² RAG, F347, nr. 137, onderhandse akte van verkaveling van 20 oktober 1838, geregistreerd te Waarschoot op 6 november 1838.

⁵³ RAG, F399, nr. 382, erfenisaangifte van 18 januari 1839.

⁵⁴ RAG, F347, nr. 137.

mei 1813 had hij een drietal jaar studie achter de rug en bevond hij zich te Nevele voor de voorbereiding en redactie van zijn thesis, toen hij werd opgeëist om in het leger van Napoleon dienst te nemen als heelmeester-hulpmajoor met bestemming hoofdkwartier Dresden, hoofdstad van het koninkrijk Saksen. De smeebede van Carolus Blomme om thuis te mogen blijven werd niet ingewilligd. Hij verliet Nevele op 14 juni 1813. In de slag bij Leipzig van 18 oktober 1813 werd het leger van Napoleon door de coalitielegers van Rusland, Pruisen, Oostenrijk en Zweden verslagen. Na talrijke omwegen kwam Carolus Blomme terug thuis in Nevele bij zijn ouders, zijn zuster Rosalia en zijn broertjes Bruno en Felix op 19 februari 1814.⁵⁵ Zijn ervaringen tijdens deze veldtocht heeft hij opgetekend in een dagboek, een zeer waardevol tijdsdocument, precies omdat het niet is geschreven op grond van latere herinneringen maar bestaat uit dagelijkse aantekeningen van zijn belevenissen tussen 13 juni 1813 en 19 februari 1814. Dit manuscript werd in 1959 als *'Het dagboek van Carolus Blomme 1813-1814. Een hulpofficier van Napoleon'* door de Kunst- en Oudheidkundige Kring van Deinze uitgegeven en door G.P. Baert van een uitvoerige inleiding voorzien.

Terug gekeerd in Nevele, maakte Carolus Blomme zijn proefschrift af. Op 19 mei 1815 (vier weken vóór de slag bij Waterloo) verdedigde hij in de faculteit geneeskunde van Parijs zijn 'dissertation sur l'atrophie mésentérique, vulgairement connue sous le nom de carreau', d.i. de buikgangliëntuberculose, in de Leiestreek bekend onder de naam van de 'koeke' of 'koeke en 't hertegespan'. Op 26 februari 1819 werd zijn diploma gehomologeerd in het Provinciaal Gouvernementspaleis te Gent.

Omstreeks 1820 vestigde Carolus Blomme zich als huisdokter in Lotenhulle. Hij woonde reeds in deze gemeente toen hij er op 1 juni 1821 huwde met Maria Theresia Van De Voorde, dochter van Pieter Francies Van De Voorde en Marie Joanna Goethals, welgestelde landbouwers te Lotenhulle. Een voorafgaand huwelijkscontract werd opgemaakt bij akte verleden voor notaris Ferdinand Schacht te Lotenhulle op 18 mei 1821. Uit dit huwelijk werden te Lotenhulle acht kinderen geboren:

- a. Felix, geboren op 11 mei 1822 en overleden te Lotenhulle op 16 juli 1823.
- b. Mathilde, geboren op 24 januari 1824: die hierna volgt onder III.1.
- c. Camilla, geboren op 13 december 1825: die hierna volgt onder III.2.

⁵⁵ Hierover uitvoerig: G.P. Baert, *'Het Dagboek van Carolus Blomme 1813-1814. Een gezondheidsofficier van Napoleon'*, s.d., p. 3-61.

- d. Charles Marie Louis, geboren op 12 augustus 1828: die hierna volgt onder III.3.
- e. Henricus, geboren op 31 oktober 1830: die hierna volgt onder III.4.
- f. Felix Auguste, geboren op 16 januari 1832: die hierna volgt onder III.5.
- g. Sidonia Angelica, geboren op 16 september 1836: die hierna volgt onder III.6.
- h. Valerie Marie Charlotte, geboren op 18 mei 1840: die hierna volgt onder III.7.

Bij onderhandse akte van 30 december 1829, geregistreerd te Deinze op 4 januari 1830, kocht Carolus Blomme van Leon Van Hulle, toenmalig ontvanger te Lotenhulle, een stuk grond en vijver, gelegen aan de huidige Heistraat te Lotenhulle, met een gezamenlijke oppervlakte van 90,5 a. Op het perceel grond liet hij in 1832 een kasteeltje in neoclassicistische stijl oprichten⁵⁶, waarin hij in 1833 met zijn echtgenote en vijf kinderen sub b. tot en met f. zijn intrek nam. De twee jongste kinderen Sidonie en Valerie werden op dit kasteeltje geboren. Bij onderhandse akte van 27 november 1843, geregistreerd te Deinze op 1 december 1843, kocht Carolus Blomme van Leon Van Hulle ook de omliggende percelen aan waardoor het buitengoed, bestaande uit 'huis, remise, stallingen en wallen, water, engelse- en groenselhof', een totale oppervlakte verkreeg van 1ha 37a 50ca. In 1836 werd Carolus Blomme schepen van de gemeente Lotenhulle. Na het overlijden van burgemeester Pieter-Antoine Maenhout werd hij in 1837 aangesteld als waarnemend burgemeester. In 1838 kwam echter Leon Van Hulle aan het hoofd van de gemeente. Carolus Blomme werd in 1840 opnieuw schepen en bleef dit ambt uitoefenen tot aan zijn overlijden.⁵⁷ De hoofdelijke omslag over het jaar 1843 werkte met 12 klassen gaande van 35 BEF tot 1.200 BEF. In de eerste klasse bevonden zich te Lotenhulle slechts vier personen: dokter Carolus Blomme, burgemeester Leon Van Hulle, landbouwer Joseph Serweytens en notaris Joseph De Keyser.

Carolus Blomme was 57 jaar, toen hij in zijn woning te Lotenhulle op 6 december 1846 overleed zonder testament na te laten. Zijn erfenisaangifte⁵⁸ vermeldt ca. 11,1 ha eigen onroerende goederen (zijn ouderlijk erfdeel) en maar liefst 99,5 ha gemeenschappelijke aanwinsten: woningen, hofsteden

⁵⁶ J. Van De Moortel, 'Over een pastoorswoning en een kasteeltje te Lotenhulle (1790-1920)', in *Land van de Woestijne*, 1993, 1-2, p. 23-24.

⁵⁷ F. Bastiaen, I. Hoste, P. Laroy, L. Stockman en A. Strobbe, '*Geschiedenis van Lotenhulle*', Gemeentebestuur Aalter, 2006, p. 327.

⁵⁸ RAG, F399, nr. 398, erfenisaangifte van 28 mei 1847.

en landerijen te Lotenhulle, Nevele, Vosselare, Vinkt, Poeke, Poesele, Aalter en Ruiselede.

Het kasteeltje werd verder bewoond door de weduwe en vier ongetrouwde kinderen Mathilde (III.1), Felix (III.5), Sidonie (III.6) en Valerie (III.7). Halfweg de jaren 1850 legde Maria Theresia Van De Voorde klacht neer tegen de gemeente Lotenhulle wegens verzuim van het onderhoud van de Poekebeek.⁵⁹

Op 26 november 1866 overleed ook Maria Theresia Van De Voorde op bijna 64-jarige leeftijd. Zij liet als wettige erfgenamen na haar nog levende kinderen Mathilde (III.1), Charles (III.3), Felix (III.5), Sidonie (III.6) en Valérie (III.7), ieder voor één zesde, en Paul en Leon De Bien, de twee minderjarige kinderen van haar vooroverleden dochter Camilla (III.2), samen voor het resterende zesde van haar nalatenschap. Haar erfenisaangifte⁶⁰ maakte melding van, naast de 99,5 ha gemeenschappelijke aanwinsten (zie hiervoor), nog eens ca. 41 ha eigen onroerende goederen van Maria Theresia Van De Voorde, meer bepaald ca. 34,5 ha door haar geërfde persoonlijke goederen (hofsteden en landerijen te Lotenhulle, Bellem, Kanegem en Ruiselede) en ca. 6,5 ha door haar na de dood van haar echtgenoot nog aangekochte goederen (woningen en landerijen te Lotenhulle en Kneselare).

Op 11 januari 1864 had Maria Theresia Van De Voorde een eigenhandig testament opgemaakt, dat na haar overlijden werd gedeponneerd ter studie van notaris Paul Désiré Van Waesberghe te Gent op 12 februari 1867. In dat testament beschikte zij dat een eeuwig jaargetijde moest worden gedaan voor haar ouders, haar man, haar zelf en haar overleden zoon Henri en dat bij ieder jaargetijde voor 15 BEF brood aan de armen van Lotenhulle moest uitgedeeld worden. Eén hofstede met landerijen te Lotenhulle, zijnde een eigen erfgoed van ca. 22 ha, werd bij vooruitmaking gelegateerd aan haar kinderen Mathilde, Charles, Felix, Sidonie en Valérie, ofwel 12.000 BEF aan ieder van die vijf of hun nakomelingen indien één of meerdere niet wensten in onverdeeldheid te blijven. Dit bijzonder legaat (uit het deel van haar nalatenschap waarover zij vrij kon beschikken) was dus ten nadele van haar andere wettelijke erfgenamen, de twee minderjarige kinderen De Bien van haar vooroverleden dochter Camilla Blomme. Verder bepaalde Maria Theresia Van De Voorde in dit testament dat zij haar klederen, lijnwaad en juwelen aan haar drie dochters Mathilde, Sidonie en Valerie gaf en voor het

⁵⁹ F. Bastiaen e.a., *'Geschiedenis van Lotenhulle'*, o.c., p. 347.

⁶⁰ RAG, F399, nr. 425, erfenisaangifte van 21 mei 1867.

overige al haar meubelen aan haar kinderen die bij haar zouden wonen op haar sterfdag (dit zijn dezelfde drie dochters en haar zoon Felix).

Bij akte van 14 mei 1868 van notaris Paul Désiré Van Waesberghe te Gent werden de nalatenschappen van Carolus Blomme en Maria Theresia Van De Voorde én de nalatenschap van hun zoon Henri Blomme (overleden zonder nakomelingen op 13 mei 1863; zie III.4) vereffend en verdeeld. De totale onroerende massa bedroeg ca. 151,6 ha. Daarnaast bevatten deze nalatenschappen nog talrijke obligaties. Na voorafneming van het gelegateerde erfgoed van ca. 22 ha, werd de actieve massa verdeeld in zes gelijkwaardige kavels tussen Mathilde, Charles, Felix, Sidonie en Valerie Blomme en Vincent De Bien als vader en wettige vertegenwoordiger van zijn minderjarige kinderen Paul en Leon De Bien, geboren uit zijn huwelijk met wijlen Camilla Blomme. De hoeveelheid onroerende goederen per kavel varieerde van 16 ha tot 27 ha, afhankelijk van de schatting van deze goederen. De erfgenamen kwamen overeen dat het buitengoed (kasteeltje) te Lotenhulle werd toebedeeld aan Mathilde, Felix, Sidonie en Valerie Blomme samen, ieder voor één onverdeeld vierde deel.

II.2. Rosalia Blomme, geboren te Nevele op 22 januari 1791 en overleden te Tielt op 25 november 1874, gehuwd te Nevele op 26 juli 1822 met Ludovicus Lava, geboren te Vinkt op 13 februari 1787 en overleden te Tielt op 23 november 1852.

Rosalia Blomme was 31 jaar, toen ze in het huwelijk trad met Ludovicus Lava, zoon van Joannes Baptiste Lava en Carolina Van Ooteghem. Ten onrechte werd door G.P. Baert en anderen geschreven dat Ludovicus Lava een dokter was. Wellicht berust dit op een verwarring met zijn kleinzoon, de Gentse gynaecoloog Emile Louis Lava (1865-1951), stiefvader van Frans Masereel. De echtgenoot van Rosalia Blomme was koopman in lijnwaden en woonde in Ruiselede. Het is ook in Ruiselede waar het echtpaar ging samenwonen en vijf van hun zes kinderen werden geboren. Twee ervan stierven zeer jong: Augustus Lava, geboren op 17 juni 1823 en overleden te Ruiselede op 12 januari 1827 en Clementina Lava, geboren op 29 december 1826 en overleden te Ruiselede op 3 november 1829. Rond 1833 verhuisde het gezin naar Tielt, waar Ludovicus Lava zijn handel in de Hoogstraat voortzette. Hij overleed er op 23 november 1852 op 65-jarige leeftijd. Zijn erfenisaangifte⁶¹ maakte melding van een bescheiden erfenis van zijn vader (een

⁶¹ RAB, REG Tielt, filmnr. 0355, itemnr. 212211, erfenisaangifte van 19 mei 1853.

partij land te Vinkt van 96a en een rente bezet op een partij land te Aarsele) en van ca. 12,5 ha gemeenschappelijke aanwinsten (woningen en partijen land te Tielt, Ruiselede en Aalter). Deze erfenisaangifte werd ingediend door zijn vier kinderen die de volwassen leeftijd bereikten, te weten:

- a. Hypolitus Lava, geboren te Ruiselede op 1 februari 1825; hij zou ongehuwd overlijden te Tielt op 20 maart 1875.
- b. Octavia Rosalia Lava, geboren te Ruiselede op 20 januari 1829; zij zou ongehuwd overlijden te Gent op 14 november 1898.
- c. Felix Charles Bruno Lava, geboren te Ruiselede op 22 augustus 1831; hij zou overlijden te Gent op 6 september 1902. Hij werd lijnwaadfabrikant maar las ook Jean-Jacques Rousseau en Karl Marx.⁶² Misschien was deze radicale ruimdenkendheid, zo afwijkend binnen de diep katholieke familie Blomme, er de oorzaak van dat later zijn nicht Euphemia Blomme (zie hierna, III.8) hem - als enige van 35 neven en nichten of hun nakomelingen - in haar testament onterfde. Rond 1863 trouwde Felix Lava met een boerendochter 'pour régénérer le sang', met name met Lucia Sophia Pieters, geboren te Sint-Eloois-Winkel op 31 december 1835 en ervoor gehuwd met Joannes Baptiste Maertens, overleden te Meulebeke op 8 juli 1861. Een dochter uit dit eerste huwelijk was Florence Helena Maertens (Meulebeke 24 juli 1858 - Gent 8 oktober 1938), die te Ingelmunster op 11 september 1885 trouwde met de botanicus, bioloog en Gentse hoogleraar Julius Mac Leod, zoon van Aimé Florimond Mac Leod en Sophia Fredericq. Gebruik makend van de familienaam van haar stiefvader ging zij door het leven als 'Fanny Lava'. Zij was een gereputeerd vertaalster en deelde de fascinatie van haar echtgenoot voor het anarchistisch en socialistisch gedachtengoed.⁶³ Fanny Lava was ook bevriend met Virginie Loveling, die familie van haar echtgenoot was.⁶⁴ Emile Louis Lava (1865-1951) was een zoon van Felix Lava en Lucia Sophia Pieters. Deze vrouwenarts huwde te Gent op 25 februari 1897 met Louisa Adelaida Ernestina Vandekerckhove, weduwe Masereel, en werd zodoende de stiefvader van de beroemde houtsnijder en graficus Frans Masereel (1889-1972).
- d. Sidonie Dymphna Estella Lava, geboren te Tielt op 29 juli 1835; zij zou op 25 februari 1873, 37 jaar oud, te Tielt huwen met Petrus Ludovicus

⁶² J. van Parys, *'Masereel. Een biografie'*, Houtekiet-Antwerpen, 1996, p. 20.

⁶³ J. van Parys, *'Masereel. Een biografie'*, p. 25.

⁶⁴ G. Schrans, *'Fredericq & Co. Een geslacht in licht en schaduw'*, Gent, Liberaal Archief, 2014, p. 50.

Eduardus Trachet, 'negociant', en te Ingelmunster overlijden op 29 augustus 1885.

Rosalia Blomme zelf overleed in haar woning in de Hoogstraat te Tielt op 25 november 1874 op de leeftijd van 83 jaar. Er is een brief van Virginie Loveling van 15 december 1874 aan Paul Fredericq bewaard, waarbij zij meedeelde dat zij daags tevoren met 'Onkel Louis, Tante Pauline en Mathilde van Tante Ursulas' (dit zijn Louis Buysse en Pauline Loveling - de ouders van Cyriel - en Mathilde Fredericq, dochter van Joseph Fredericq en Ursula Cackaert) naar Tielt is geweest met bestemming 'de uitvaart van de oude Mme Lava'.⁶⁵ In de annotatie bij de publicatie van deze brief werd vermeld dat de 'oude mevrouw Lava' vermoedelijk de schoonmoeder is van Julius Mac Leod, die gehuwd was met Fanny Lava. Deze schoonmoeder, Lucia Sophia Pieters, is echter pas op 12 maart 1889 te Ingelmunster overleden en overigens zijn Julius Mac Leod en Fanny Lava pas getrouwd in 1885. De enige 'oude mevrouw Lava' die in aanmerking komt is de voornoemde Rosalia Blomme, weduwe van Ludovicus Lava. De inhoud van deze brief wijst dan ook eerder op in stand gehouden vriendschapsbetrekkingen tussen de families Fredericq-Loveling-Buysse en de uit Nevele afkomstige familie Blomme. Waar Virginie Loveling in dezelfde brief er aan toevoegde dat zij 'den greffier in een lichten tilburij ter zelfder bestemming (...) zagen voorbijvliegen', denk ik dan ook, in tegenstelling met de annotator, dat met de 'greffier' niet Charles Loveling werd bedoeld (Virginie Loveling zou in een brief aan een familielid haar broer vermoedelijk niet met zijn 'ambt' aanduiden) maar wel Emile Blomme (III.9), de toenmalige griffier van het vrederecht van Nevele en neef van de overledene Rosalia Blomme.

Rosalia Blomme liet, naast de gemeenschappelijke aanwinsten, haar ouderlijk erfdeel na, dat bestond uit ca. 12 ha onroerende goederen (hofsteden en landerijen te Adegem, Oostwinkel en Vosselare).

II.3. Bruno Blomme, geboren te Nevele op 13 december 1798 en overleden te Lovendegem op 17 mei 1870, gehuwd te Sint-Martens-Latem op 6 mei 1826 met Coleta Acke, geboren te Sint-Martens-Latem op 8 september 1799 en overleden te Zwijnaarde op 25 oktober 1826.

⁶⁵ A. van Elslander en A.M. Musschoot, 'Correspondentie van de gezusters Loveling. Brieven van en aan Paul Fredericq I', in *Mededelingen van het Cyriel Buysse Genootschap IX*, Gent, 1993, p. 107-111.

Bruno Blomme was 27 jaar en gemeenteontvanger van Sint-Martens-Latem toen hij op 6 mei 1826 trouwde met Coleta Acke, dochter van Josephus Acke en Caroline Vanhoecke, landbouwers te Sint-Martens-Latem. Het echtpaar verhuisde naar Zwijnaarde, waar vijf maanden later, op 13 oktober 1826, hun enig kind, Euphemia Blomme werd geboren (die hierna volgt onder III.8). Twaalf dagen na deze geboorte, op 25 oktober 1826, overleed Coleta Acke, ongetwijfeld als gevolg van deze bevalling. Bruno Blomme zou nog meer dan 43 jaar als weduwnaar voortleven.

In de jaren 1830 cumuleerde Bruno Blomme verschillende functies: gemeenteontvanger van Sint-Martens-Latem, secretaris van de gemeente Zwijnaarde, zaakwaarnemer en agent van de Assurances Générales de France. Bovendien werd hij benoemd tot plaatsvervangend vrederechter van het kanton Nazareth.⁶⁶

Op 18 juni 1838 werd Bruno Blomme benoemd tot notaris in Lovendegem, na eensluidende adviezen van de procureur-generaal van het hof van beroep te Gent en de gouverneur van de provincie Oost-Vlaanderen dat van de 27 kandidaten voor deze vacante plaats hij de voorkeur verdiende.⁶⁷ Hij werd daarmee het eerste lid van de familie Blomme dat het notarisambt uitoefende. Gelet op deze benoeming, verhuisde hij ook van Zwijnaarde naar Lovendegem.

De dorpsnotaris was daarnaast nog secretaris van de gemeenten Zwijnaarde en Zevergem. In een latere periode liet hij zich ook in met de gemeentepolitiek. In 1849 werd hij schepen van de gemeente Lovendegem en van 1861 tot 1866 was hij burgemeester van dezelfde gemeente.

Uit een bericht uit de krant de *Eeclonaer* van 29 november 1863⁶⁸ blijkt dat Bruno Blomme in Lovendegem het slachtoffer was geworden van een poging tot moord. De voorgaande week was de knecht van de brouwer Bibau, bijgenaamd de 'Belg', tot zes weken gevangenisstraf veroordeeld wegens slagen en verwondingen. Hij zwoer zich hiervoor te zullen wreken op burgemeester Blomme, die als hoofd van de politie het proces-verbaal tegen hem had opgesteld. Hij viel in bedreigingen uit en had openlijk gezegd dat hij de burgemeester zou vermoorden. Op 21 november 1863 kwam de burgemeester uit de hoogmis. De 'Belg' moet hem hebben bespied, want toen deze voorbij de brouwerij Bibau ging, kwam de 'Belg' uit de poort

⁶⁶ Al deze gegevens kunnen worden terug gevonden in de *Wegwyzer der stad Gent en der provincie Oost-Vlaenderen*, jaren 1830-1840.

⁶⁷ ARB, I 130, nr. 1098.

⁶⁸ De *Eeclonaer*, 29 november 1863, p. 3, k. 1.

gesprongen en viel hij de burgemeester met een mesthaak aan. Het gevecht dat daarop ontstond werd na enige tijd opgemerkt door de zoon van de ontvanger, die om hulp liep, waarna Bruno Blomme kon worden bevrijd. De 'Belg' nam de vlucht maar kon worden aangehouden en de door de burgemeester opgelopen verwondingen waren gelukkig niet gevaarlijk van aard.

Bruno Blomme overleed in zijn woonst te Lovendegem op 17 mei 1870 op de leeftijd van 71 jaar. Hij liet geen testament na, zodat zijn dochter Euphemia Blomme (III.8) zijn enige wettige erfgenaam werd. Zijn erfenisaangifte⁶⁹ maakte melding van ca. 39,2 ha onroerend goed: een voornaam woonhuis met erf, moes- en lusttuin met een totale oppervlakte van 37a in het dorp van Lovendegem (bewoond door de overledene), diverse hofsteden, woningen en zaailanden te Lovendegem, landerijen in Oostwinkel, Ursel, Zomergem, Evergem, Vosselare, Nazareth en Landegem, woningen en landerijen te Zwijnaarde, Sint-Martens-Latem en Waarschoot en een hofstede in Koewacht (NL).

II.4. Felix Blomme, geboren te Nevele op 28 december 1803 en overleden te Nevele op 13 februari 1848, gehuwd te Ursel op 7 november 1833 met Angelica Maria Penneman, geboren te Gent op 14 oktober 1806 en overleden te Nevele op 6 april 1869.

Felix Blomme trad in de voetsporen van zijn vader en oudere broer Carolus door geneeskunde te studeren. Hij promoveerde tot dokter aan de medische faculteit van de universiteit van Luik op 8 april 1829.

Op 7 november 1833 trouwde hij te Ursel met Angelica Maria Penneman, dochter van Bruno Bernard Emmanuel Penneman en Marie Aloysia Francisca Roelandts. Laatstgenoemde was een dochter van de griffier van het Land van de Woestijne Joannes Baptiste Roelandts en overleed te Aalter op 31 oktober 1827. Zij was de tweede vrouw van jonker Bruno Penneman de Bosscheyde, telg van een oud Gents adellijk geslacht. Rond 1815 bezat deze een aanzienlijk terrein van gronden, bossen en weiden, gesitueerd in blok in de gemeenten Aalter, Lotenhulle en Hansbeke, met onder meer een 'maison de plaisance', vijf boerderijen met stallingen en andere gebouwen, met een totale oppervlakte van ca. 312 ha (uitgevend op de weg van Lotenhulle naar Aalter). In de daaropvolgende jaren verloor hij echter een belangrijk deel van dit fortuin. Bruno Penneman overleed te Aalter op 20 maart 1832. Na de

⁶⁹ RAG, F347, nr. 311, erfenisaangifte van 10 november 1870.

dood van haar ouders verhuisde Angélique Penneman, samen met haar eveneens nog ongetrouwde broer Louis Constant en zuster Melanie, van Aalter naar Ursel.

Voorafgaand aan hun huwelijk sloten Felix Blomme en Angelica Penneman een huwelijkscontract bij akte verleden voor notaris Karel Van Hoorebeke te Lotenhulle op 2 oktober 1833.

Felix Blomme werd in opvolging van zijn vader huisdokter te Nevele. Daar werden ook zijn vijf kinderen geboren, te weten:

- a. Florimond Felix Marie, geboren op 4 september 1834 en overleden te Nevele op 21 februari 1854. Zijn doodsprentje vermeldt: 'étudiant en philosophie au petit séminaire de Roulers, après avoir supporté avec une admirable résignation une longue et douloureuse maladie'.
- b. Emile Felix Louis, geboren op 8 december 1835: die hierna volgt onder III.9.
- c. Stanislas Alouisius Franciscus, geboren op 27 oktober 1837: die hierna volgt onder III.10.
- d. Coralie, geboren op 14 april 1839: die hierna volgt onder III.11.
- e. Valentina Francisca Marie, geboren op 9 maart 1842: die hierna volgt onder III.12.

In de jaren 1847-1848 werd het Vlaamse platteland door een snel om zich heen grijpende tyfusepidemie geteisterd. Nadat Felix Blomme gedurende enkele weken de functie van armendokter had vervuld - dit tijdens de ziekte van de titularis Judocus Vré (1783-1849) - bezweek hij op 13 februari 1848 zelf aan de besmettelijke ziekte.⁷⁰ Hij werd slechts 44 jaar.

Zijn erfenisaangifte⁷¹ maakte melding van ca. 7,3 ha eigen onroerende goederen (grosso modo zijn ouderlijk erfdeel) en ca. 16,5 ha gemeenschappelijke aanwinsten: hofsteden en landerijen te Nevele, Zomergem, Vosselare, Vinkt, Poesele, Hansbeke, Landegem en Aalter.

Bij akte van notaris Dierick te Nevele van 7 augustus 1852 werd de huwelijksgemeenschap, die tussen wijlen Felix Blomme en Angélique Penneman had bestaan, vereffend en verdeeld. De te verdelen massa, onder aftrek van de schulden, werd geschat op 61.975 BEF, waarvan de helft, hetzij 30.987,58 BEF, toekwam aan de weduwe en de helft aan de erfgenamen van

⁷⁰ G. Gadeyne, 'Oostvlaamse medici en parochiepriesters, slachtoffers van de tyfusepidemie 1847-1848', in *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 1980, p. 175.

⁷¹ RAG, F399, nr. 401, erfenisaangifte van 1 augustus 1848.

Felix Blomme, met name zijn vijf minderjarige kinderen, aan wie zodoende reeds een aantal onroerende goederen werd toebedeeld.

Niettegenstaande de ouders van Angélique Penneman ten tijde van hun overlijden nog weinig vermogend waren, vielen haar tijdens haar leven - zoals ook aan haar broers en zusters - belangrijke erfenissen ten deel: van haar groottante langs moederszijde, Joanna Theresia De Baets (1760-1832), begijntje te Gent, van haar tante Carolina Francisca Penneman (1754-1833), begijntje te Gent, van haar ongetrouwde zeer vermogende halfbroers Bruno Philippus Penneman (1790-1831) en Ambrosius Josephus Penneman (1792-1852), geboren uit het eerste huwelijk van haar vader, van de schatrijke Egidius Maria Josephus Van Larebeke (1763-1847), een familielid van haar paternele grootmoeder, en van haar twee broers, die priester werden, Carolus Eugenius Penneman (1798-1832) en Franciscus Joannes Penneman (1802-1854).

Angélique Penneman ging dan ook na de dood van haar echtgenoot verder met het aankopen van onroerende goederen. Bij akte van notaris Lammens te Gent van 28 mei 1852 verwierf zij van de bestuurders van de burgerlijke godshuizen te Gent voor de prijs van 18.000 BEF een huis, zijnde een herberg genaamd het Gouden Hoofd, alsmede schuur, stallingen, remise en verdere afhankelijkheden, boomgaard, tuin en verscheidene partijen zaailand, gelegen te Nevele, samen groot 3,3 ha. Zij werd ook nog eigenares van de omringende percelen ingevolge akten van ruiling verleden voor notaris Dierick te Nevele van 30 augustus en 13 september 1852. Op dit domein liet Angelica Penneman door de Nevelse bouwkundige Philippe Beaufort (1797-1853) een nog steeds bestaand herenhuis van vijf traveeën en twee en een halve bouwlaag oprichten met aanleg achter het woonhuis van een grote mooie tuin, waar de Poekebeek, voorzien van twee brugjes, doorstroomde. Het is in deze woning dat Cyriel Buysse zijn roman *'t Bolleken* (1906), als het 'kasteelken van meneer Vitàl' liet afspelen.⁷²

Angelica Penneman nam in deze woning, gelegen Tieltstraat 36 (nu Cyriel Buyssestraat 44), haar intrek en overleed er op 6 april 1869 op de leeftijd van 62 jaar. Evenmin als haar echtgenoot had zij een testament gemaakt. Bij akte van notaris De Vlieger te Nevele van 31 augustus 1869 zijn Emile (III.9), Stanislas (III.10), Coralie (III.11) en Valentine Blomme (III.12) overgegaan tot vereffening en verdeling van de nalatenschappen van hun ouders, Felix Blomme en Angelica Penneman, en van hun overleden broer Florimond

⁷² Hierover uitvoerig: H. Schaeck, *'t Bolleken'*, in *Het Land van Nevele*, jg. XLI, maart 2010, p. 102-118.

Blomme. De totale onroerende massa bestond uit ca. 66,2 ha onroerende goederen, samengesteld als volgt: ca. 13,7 ha eigen goederen van Felix Blomme en gemeenschappelijke goederen die bij de vereffening van de huwelijksgemeenschap aan zijn nalatenschap werden toebedeeld, ca. 11,3 ha gemeenschappelijke goederen die bij de vereffening van de huwelijksgemeenschap aan Angelica Penneman werden toebedeeld, ca. 31 ha door Angelica Penneman geërfde goederen en ca. 10,1 ha na de dood van haar echtgenoot aangekochte goederen. Deze ca. 66,2 ha werden verdeeld in vier gelijkwaardige kavels. De kavel met het voormelde herenhuis te Nevele werd toebedeeld aan Emile Blomme.

Derde Generatie A: kinderen van Carolus Blomme (II.1)

III.1. Mathilde Blomme, geboren te Lotenhulle op 24 januari 1824 en overleden te Lotenhulle op 21 oktober 1897.

De oudste van de drie ongehuwde 'Tantes' bleef na de dood van haar ouders samen met haar broer Felix (III.5) en haar zusters Sidonie (III.6) en Valerie (III.7) in het kasteeltje in Lotenhulle wonen. In 1874 werden aan kasteel 'Ter Wallen' grote werken uitgevoerd. Het woonhuis werd vergroot met een bijgebouw aan de linkerkant en een serre. Eveneens werd een serre in de tuin gebouwd en werd het koetshuis ten noorden van het woonhuis opgetrokken.⁷³

Mathilde Blomme overleed op 21 oktober 1897 in dit kasteeltje als eerste van de drie zusters maar na haar jongere broer Felix (†8 augustus 1888). Zij werd 73 jaar oud.

Op 24 augustus 1888 - veertien dagen na de dood van haar broer Felix - had zij een eigenhandig testament opgemaakt, dat na haar overlijden werd gedeponneerd ter studie van notaris August Fraeys te Gent op 30 november 1897. In dat testament beschikte zij dat al haar goederen, zonder uitzondering, na haar overlijden in volle eigendom en genot moesten overgaan naar haar twee zusters, Sidonie Blomme en Valerie Blomme, grondeigenaressen te Lotenhulle. Zonder dit testament zou haar nalatenschap zijn overgegaan: aan Sidonie Blomme voor één vierde; aan Valerie Blomme voor één vierde; aan Paul en Leon De Bien, twee kinderen van wijlen haar zuster Camilla Blomme (III.2), samen voor één vierde; aan

⁷³ J. Van De Moortel, l.c., p. 27-28.

Albert, Charles, René, Marie, Anna en Flavie Blomme, zes kinderen van wijlen haar broer Charles Blomme (III.3), samen voor het resterende vierde. De aangifte van nalatenschap van Mathilde Blomme⁷⁴ maakte melding van: ca. 20,2 ha volledig eigen onroerende goederen (haar ouderlijk erfdeel); een onverdeeld derde, waarvan de overige twee derden behoorden aan haar zusters Sidonie en Valerie Blomme, van ca. 30,7 ha onroerende goederen (de nalatenschap van haar broer Felix Blomme; zie III.5) en vier vijftienden van een hofstede met landerijen te Lotenhulle van ca. 24,5 ha (haar oorspronkelijk aandeel van één vijfde en één derde van het aandeel van één vijfde van haar broer Felix in het testamentair legaat van haar moeder Maria Theresia Van De Voorde).

III.2. Camilla Blomme, geboren te Lotenhulle op 13 december 1825 en overleden te Kortrijk op 6 juni 1859, gehuwd te Lotenhulle op 4 juli 1854 met Vincentius De Bien, geboren te Kortrijk op 23 mei 1825 en overleden te Kortrijk op 8 mei 1883.

Camille Blomme was de enige dochter van Carolus Blomme en Maria Theresia Van De Voorde die in het huwelijk trad, met name op 4 juli 1854 met Vincentius De Bien, een Kortrijkse handelaar in meststoffen en veevoeders. In het voorafgaand huwelijkscontract gesloten bij akte van 28 juni 1854 van notaris Van Ghendt te Gent werd onder meer bepaald dat de echtgenoot verklaart dat de roerende goederen, koopwaar, schuldvorderingen, obligaties en liggend geld die hij ten huwelijk brengt, de netto som beloopt van 103.954,54 BEF en dat de echtgenote verklaart ten huwelijk te brengen de som van 20.000 BEF in speciën, voortspruitend uit de erfenis van haar vader Carolus Blomme (†6 december 1846, zie II.1).

Als gevolg van dit huwelijk verhuisde Camilla Blomme van Lotenhulle naar Kortrijk. Daar bracht zij op 6 september 1855 een tweeling ter wereld, Paul De Bien en Leon De Bien. Op 21 februari 1857 werd te Kortrijk Marie De Bien geboren, die echter reeds op 4 juni 1858 overleed. Op 15 mei 1859 baarde zij nog een doodgeboren kind. Drie weken na deze noodlottige bevalling overleed Camilla Blomme op 6 juni 1859. Zij werd maar 33 jaar.

Uit haar erfenisaangifte⁷⁵ blijkt dat haar nalatenschap hoofdzakelijk bestond uit haar onverdeeld aandeel in de nalatenschap van haar vader Carolus

⁷⁴ RAG, F399, nr. 455, erfenisaangifte van 16 april 1898.

⁷⁵ RAK, REG Kortrijk, filmnr. 215, itemnr. 126071, erfenisaangifte van 5 december 1859.

Blomme, die nog niet was geliquideerd (nl. één zevende in de eigen goederen van Carolus Blomme, waarvan de overige zes zevenden behoorden aan haar broers en zusters, en één veertiende in de gemeenschappelijke aanwinsten, waarvan zeven veertienden behoorden aan haar moeder en zes veertienden aan haar broers en zusters). Daarnaast bestond haar nalatenschap uit de helft van het enige tussen haar en haar echtgenoot gemeenschappelijk onroerend goed: op 9 oktober 1857 werd van de stad Kortrijk een terrein, gelegen aan de Kasteelkaai, aangekocht waarop een nieuw magazijn van twee verdiepingen ten behoeve van de handelszaak werd opgericht.

Op 7 januari 1864 hertrouwde Vincent De Bien te Grobbendonk met Delphina De Ram, geboren te Grobbendonk op 9 augustus 1936, dochter van dokter Joannes Baptiste De Ram en Catharina Vrancx. Uit dit tweede huwelijk werden nog vijf kinderen, met name Florent, Jean, Marie, Hélène en Eugénie De Bien, geboren.

Vincent De Bien werd tijdens dit tweede huwelijk een bijzonder welstellend zakenman. Eveneens werd hij voorzitter van de rechtbank van koophandel te Kortrijk. Hij overleed zonder testament te Kortrijk op 8 mei 1883 op de leeftijd van 57 jaar. Uit zijn erfenisaangifte⁷⁶ blijkt dat hij 39,5 ha eigen onroerende goederen naliet (zijn ouderlijk erfdeel) en maar liefst (de helft van) 118,5 ha gemeenschappelijke aanwinsten uit zijn tweede huwelijk.

Bij akte van notaris Charles Carette te Kortrijk van 22 februari 1884 werden de huwelijksgemeenschap De Bien-Blomme, de huwelijksgemeenschap De Bien-De Ram en de nalatenschap van Vincent De Bien vereffend en verdeeld. De huwelijksgemeenschap De Bien-Blomme bestond slechts uit één onroerend goed. De zeer aanzienlijke aanwinsten van de huwelijksgemeenschap De Bien-De Ram kwamen voor de helft toe aan de weduwe, Delphina De Ram. De andere helft van deze huwelijksgemeenschappen en de eigen goederen van Vincent De Bien vormden zijn nalatenschap, waarop zowel de twee kinderen uit zijn eerste huwelijk, Paul en Leon De Bien (beide inmiddels verhuisd naar Antwerpen), als de vijf minderjarige kinderen uit zijn tweede huwelijk - ieder voor eenzelfde aandeel - gerechtigd waren. Op grond van het huwelijkscontract tussen Vincent De Bien en Delphina De Ram kon deze laatste ook nog eens aanspraak maken op een kindsgedeelte van de nalatenschap, hetzij in dit geval één achtste. Een en ander had tot gevolg dat Paul en Leon De Bien samen recht hadden op een bedrag van 279.987,86

⁷⁶ RAK, REG Kortrijk, filmnr. 258, itemnr. 152022, erfenisaangifte van 6 november 1883.

BEF op een totaal geschat netto-actief van 1.063.951,49 BEF. Hiervoor werden hen een aantal publieke fondsen, zes schuldvorderingen en geldspeciën toebedeeld. Alle andere goederen, inbegrepen het volledig onroerend patrimonium, gingen definitief naar Delphina De Ram en haar vijf minderjarige kinderen.

Delphina De Ram overleed te Grobbendonk op 6 september 1904.

III.3. Charles Louis Marie Blomme, geboren te Lotenhulle op 12 augustus 1828 en overleden te Lotenhulle op 31 juli 1889, gehuwd te Nevele op 14 mei 1861 met Silvie Octavie Delarue, geboren te Brugge op 25 juni 1841 en overleden te Nevele op 9 juli 1919.

Charles Blomme kwam in 1847, 19 jaar oud, van het college van Kortrijk naar de rijksuniversiteit van Gent om, in navolging van zijn grootvader Petrus Joannes (I), zijn vader Carolus (II.1) en zijn oom Felix (II.4), geneeskunde te studeren. Misschien omdat zijn vader het vorige jaar was overleden, kreeg hij in 1847 een studiebeurs van één jaar van 400 BEF. Hij promoveerde tot dokter in de medicijnen, heel- en vroedkunde in 1854.⁷⁷

Op 9 maart 1855 verhuisde hij van zijn geboortedorp Lotenhulle naar Nevele, waar hij ging wonen in de Molenstraat 264 samen met één dienstmeid. Vermoedelijk zette hij er de dokterspraktijk van zijn overleden oom Felix Blomme verder.

Bij KB van 16 mei 1859 werd Charles Blomme benoemd tot plaatsvervangend vrederechter van het kanton Nevele. Van de drie kandidaten was er geen enkele jurist, wel één commis-griffier, die echter een ongunstig advies kreeg van de procureur-generaal. De gouverneur van Oost-Vlaanderen wees er in zijn advies op dat Charles Blomme weliswaar een zeer goede reputatie genoot maar dat hij niet beschikte over de vereiste kennis en nog maar drie jaar was afgestudeerd. Het advies van de eerste voorzitter van het hof van beroep te Gent was echter onverdeeld positief: Charles Blomme behoorde tot een zeer honorabele familie, genoot een zeker fortuin, had goede studies voltooid, had reeds een aanzienlijk cliënteel verworven en beschikte over een onberispelijke reputatie.⁷⁸

⁷⁷ H. Maes, 'Deinse studenten aan de Rijksuniversiteit te Gent', in *Bijdragen tot de geschiedenis van Deinze en de Leiestreek*, 1993, p. 160; KOK Contactblad, 1989, nr. 1108.

⁷⁸ ARB, I 130, nr. 264.

Op 14 mei 1861 huwde Charles Blomme, bijna 33 jaar, met de bijna 20-jarige Silvie Octavie Delarue. Zij werd geboren te Brugge op 25 juni 1841 en was de dochter van Louis Francis Delarue, grondeigenaar te Ardoorie, en Ann Therese Leroeye. Slechts drie jaar na haar geboorte huwden haar ouders te Ardoorie op 27 juli 1844, waarbij zij hun dochter erkenden en wettigden. Haar moeder overleed op 24 april 1848 en haar vader op 4 augustus 1857, beide te Ardoorie. Na de dood van haar beide ouders verhuisde de jonge Silvie Delarue van Ardoorie naar Nevele.

Na hun trouwdag ondernamen Charles Blomme en Silvie Delarue een huwelijksreis naar Frankrijk. Enkele jaren later verhuisde het gezin Blomme-Delarue naar de Tieltstraat 36, schuin tegenover het herenhuis dat Angelica Penneman, weduwe van Felix Blomme, liet bouwen, in een vrijwel identiek, sedert 1972 afgebroken kasteeltje. Zij werden daarmee de naaste burens van Louis Buysse en Pauline Loveling, ouders van Arthur, Cyriel en Aline Buysse. Uit het huwelijk Blomme-Delarue werden te Nevele zeven kinderen geboren, te weten:

- a. Albert Charles Marie Victor, geboren op 7 april 1862: die hierna volgt onder IV.1.
- b. Charles Henri Edmond Marie, geboren op 23 februari 1863: die hierna volgt onder IV.2.
- c. Marie Mathilde Charlotte Antoinette Blomme, geboren op 18 juli 1864 en overleden te Nevele op 9 april 1868.
- d. René Marie Felix August, geboren op 22 juni 1867: die hierna volgt onder IV.3.
- e. Marie Sidonie Josephine, geboren op 22 januari 1869: die hierna volgt onder IV.4.
- f. Anna Maria Valeria Augusta, geboren op 13 mei 1870: die hierna volgt onder IV.5.
- g. Flavie Marie Josephine Mathilde Albertine, geboren op 7 mei 1876: die hierna volgt onder IV.6.

In 1877 werd dokter Charles Blomme voorzitter van de handboogmaatschappij St. Sebastiaan in opvolging van zijn neef Emile Felix Blomme (†24 september 1877; zie III.9). Hij overleed plotseling op 31 juli 1889 in de wijk Kannegat te Lotenhulle als gevolg van verwondingen

veroorzaakt door zijn op hol geslagen paard.⁷⁹ Zijn erfenisaangifte⁸⁰ maakte melding van ca. 29,1 ha volledig eigen onroerende goederen (grosso modo zijn ouderlijk erfdeel: woningen en landerijen te Lotenhulle, Nevele, Poeke en Bellem), ca. 17,6 ha gemeenschappelijke aanwinsten (woningen en gronden te Nevele, Vinkt en Lotenhulle) en één vijfde deel van een hofstede met landerijen te Lotenhulle van ca. 24,5 ha (het testamentair legaat van zijn moeder Maria Theresia Van De Voorde).

De weduwe van dokter Blomme en haar ongetrouwde kinderen, Albert (IV.1), Marie (IV.4), Anna (IV.5) en Flavie (IV.6), bleven samen in het grote herenhuis wonen. Albert Blomme werd in 1893 opgenomen in het 'krankzinnigengesticht' in de Stropstraat te Gent en overleed er op 22 oktober 1918. Volgens het medisch dossier (zie hierna, IV.1), was zijn aanleg tot melancholie en zwakzinnigheid erfelijk bepaald en ook reeds aanwezig bij zijn moeder Silvie Delarue. Deze laatste stierf te Nevele op 9 juli 1919 op de leeftijd van 78 jaar.

Bij akte van notaris Polydore Pussemier te Aalter van 21 december 1922 zijn de vijf nog levende kinderen Charles (IV.2), René (IV.3), Marie (IV.4), Anna (IV.5) en Flavie Blomme (IV.6) overgegaan tot vereffening en verdeling van de nalatenschappen van hun ouders Charles Blomme en Silvie Delarue, van hun broer Albert Blomme en van hun langst in leven gebleven ongehuwde tante Sidonie Blomme (III.6). Silvie Delarue bezat ca. 13,1 ha eigen onroerende goederen (haar ouderlijk erfdeel: hofsteden met gronden te Ardooie). De eigen onroerende goederen van Charles Blomme en de goederen van de huwelijksgemeenschap Blomme-Delarue waren in 1922 nog samen 41,1 ha groot. De niet verkochte goederen, afhangende van de nalatenschap van tante Sidonie Blomme, hadden samen een oppervlakte van ca. 101 ha. Tenslotte werd ook een hofstede met landerijen te Vosselare met een oppervlakte van ca. 11,1 ha, die René Blomme en Albert Blomme in 1892 gezamenlijk hadden verworven, in deze verdeling betrokken. Uit deze totale massa van ca. 166 ha onroerende goederen werden vijf gelijkwaardige kavels samengesteld. De partijen kwamen overeen dat de herenwoning met afhankelijkheden en tuin met een oppervlakte van 69,5 a, die verder bewoond werd door de drie ongetrouwde juffrouwen Blomme, alsook een andere woning met gronden te Nevele met een oppervlakte van 3,3 ha,

⁷⁹ Gemeentearchief Aalter, brief van de gemeentesecretaris van Lotenhulle van 1 augustus 1889 gericht aan de arrondissementscommissaris van Gent en de procureur des Konings van Gent.

⁸⁰ RAG, F399, nr. 447, erfenisaangifte van 7 maart 1890.

werden toebedeeld aan Marie, Anna en Flavie Blomme samen, ieder voor een onverdeeld derde deel.

III.4. Henricus Blomme, geboren te Lotenhulle op 31 oktober 1830 en overleden te Nevele op 13 mei 1863.

Henri Blomme kwam in 1849, 19 jaar oud, van het college van Kortrijk naar de rijksuniversiteit van Gent en liet zich inschrijven voor geneeskunde (nr. 4698) en notariaat (nr. 4699). Nadien werd hij enkel nog aangetroffen voor het notariaat.⁸¹

Bij KB van 16 december 1859 werd Henri Blomme benoemd tot notaris in Nevele. De gouverneur van Oost-Vlaanderen vermeldde in zijn advies dat van de 20 kandidaten Henri Blomme de voorkeur verdiende: hij was kandidaat notaris, voldeed zijn examen met vrucht in 1855, had 9 jaar stage achter de rug, was bekwaam en behoorde tot een zeer respectabele en gefortuneerde familie; zijn broer was dokter en plaatsvervangend vrederechter; zijn oom (Bruno Blomme; zie II.3) was notaris in een naburig kanton en schepen te Lovendegem.⁸²

Klaarblijkelijk kampte Henri Blomme toen al met zeer ernstige gezondheidsproblemen. Op grond van artikel 47 van de wet van 25 ventôse van het jaar XI op het notarisambt moet de nieuw benoemde notaris op straffe van verval binnen een termijn van twee maanden vanaf de benoeming de eed afleggen. In het benoemingsdossier van Henri Blomme bevindt zich een attest van dokter Fraeys te Gent, waaruit blijkt dat omwille van een zware ziekte hij gedurende twee maanden in de onmogelijkheid was om zich naar de rechtbank van eerste aanleg te Gent te begeven zodat de eed van notaris niet werd afgelegd. Zijn benoeming verviel.⁸³

Bij KB van 14 mei 1860 werd Henri Blomme opnieuw benoemd tot notaris te Nevele, in vervanging van de overleden notaris Seriacop. Deze keer was hij wel in staat om de eed af te leggen. Op 4 juni 1860 verhuisde hij van de ouderlijke woning in Lotenhulle naar Nevele in de Molenstraat, waar aanvankelijk ook zijn broer, dokter Charles Blomme, was gevestigd, die echter met zijn jong gezin zijn intrek nam in het grote herenhuis naast de ouders van Cyriel Buysse.

⁸¹ H. Maes, 'Deinse studenten aan de Rijksuniversiteit te Gent', l.c., p. 160.

⁸² ARB, I 130, nr. 1085.

⁸³ Ibid.

De carrière van Henri Blomme als notaris was van korte duur. Amper drie jaar later, op 13 mei 1863, overleed hij ongehuwd en zonder testament in zijn woning te Nevele. De Eeclonaer van 24 mei 1863 berichtte over zijn begrafenis.⁸⁴ Het verslag doet wat denken aan de beschrijving van de luisterrijke uitvaartmis van tante Victoire in de roman *Tantes*:

‘Nevele 18 mei 1863. Zaterdag laetst had de begrafenis plaets van den heer BLOMME, notaris te Nevele. Om 8 ure ’s avonds vertrok de lykstoet uit onze gemeente naer Lootenhulle waer de overblyfselen van dien betreuden man werden gevolgd door negen rytuigen, bezet door zyne vrienden en de leden der maetschappyyen *St-Sebastiaen* en *Moedertael en Broedermin*, waer de heer BLOMME deel van maekte. De hoeken van ’t baerkleed werden gehouden door de heeren Seriacop, L. Buysse, voorzitters, Am. Van der Cruysen, J. Tessely, K. Parmentier (griffier), leden der voornoemde maetschappyyen, en d’heer van Doorne, oudsten notaris des kantons. Verder bemerkten wy - buiten de leden der familje - den heer Schatteman, vrederegter van Nevele; de notarissen Bosschaert, Dufaux, Ryffranck, Dierick, Parmentier, de Keyser, Goeminne; den burggraef de Nieuport, burgemeester van Poucques, en zyn zoon; de burgemeesters van Nevele en Lootenhulle, benevens een groot getal inwooners dezer laetste gemeente. De heer Bosschaert, notaris te Deinze, sprak in name zyner ambtgenoten eene lykrede voor de vuist uit, waerna d’heer Van der Cruysen, hulponderwyzer te Nevele, de laetste hulde der handboogmaetschappyy, voordroeg.’

Volgens zijn erfenisaangifte⁸⁵ bestond de nalatenschap van Henri Blomme uit één zevende deel van de onverdeelde nalatenschap van zijn vader Carolus Blomme (ca. 12,6 ha) en één veertiende deel van de onverdeelde huwelijksgemeenschap van zijn ouders Blomme-Van De Voorde (ca. 100,9 ha; zijn moeder Maria Theresia Van De Voorde was nog in leven op het ogenblik van zijn overlijden). Zoals onder II.1 werd uiteengezet, werd bij akte van 14 mei 1868 van notaris Paul Désiré Van Waesberghe te Gent de nalatenschap van Henri Blomme samen met de nalatenschappen van zijn ouders vereffend en verdeeld tussen zijn broers en zusters Mathilde (III.1), Charles (III.3), Felix (III.5), Sidonie (III.6) en Valerie Blomme (III.7), ieder voor één zesde, en Vincent De Bien als vader en wettige vertegenwoordiger van

⁸⁴ De Eeclonaer, 24 mei 1863, p.3, k. 1-2.

⁸⁵ RAG, F399, nr. 421, erfenisaangifte van 9 november 1863.

zijn minderjarige kinderen Paul en Leon De Bien, geboren uit zijn huwelijk met wijlen Camilla Blomme (III.2), samen voor het overige zesde deel.

III.5. Felix Auguste Blomme, geboren te Lotenhulle op 16 januari 1832 en overleden te Lotenhulle op 8 augustus 1888.

Felix Blomme liet zich in 1852 inschrijven aan de rijksuniversiteit van Gent, waar hij, in navolging van zijn grootvader Petrus Joannes (I), zijn vader Carolus (II.1), zijn oom Felix (II.4) en zijn oudere broer Charles (III.3), geneeskunde studeerde.⁸⁶ Hij zette de dokterspraktijk in Lotenhulle van zijn in 1846 overleden vader verder, bleef ongehuwd en woonde ook na het overlijden van zijn ouders met zijn drie ongetrouwde zusters Mathilde (III.1), Sidonie (III.6) en Valérie Blomme (III.7) samen in het kasteeltje in Lotenhulle. In 1872 werd Felix Blomme lid van de gemeenteraad van Lotenhulle. Hij behield zijn zitje tot aan zijn overlijden maar bracht het nooit tot schepen, zoals zijn vader Carolus.⁸⁷ Halfweg de jaren 1870 ontstond er onenigheid tussen raadslid Felix Blomme en de rest van het gemeentebestuur. Aanleiding was de aankoop door het armbestuur van vijf huizen op het Meuleken, eigendom van ontvanger Adolf Van Hulle. Felix Blomme stemde tegen het voorstel en sedertdien bleven er spanningen met het gemeentebestuur bestaan. Op een volgende vergadering liet hij zich verontschuldigen, met als reden dat hij pas terug was uit Gent, waar hij afwisselend in een woning op de Arteveldeplaats verbleef. Bij enkele banale stemmingen onthield hij zich of stemde tegen. Niemand zei uitgesproken wat zijn motieven waren, maar het is duidelijk dat het om persoonlijke belangen ging. Felix Blomme dreef het conflict op de spits door in dezelfde periode, samen met zijn drie zusters, protest aan te tekenen tegen de hoofdelijke omslag. De gezusters Blomme waren van oordeel dat zij teveel moesten betalen, nu zij vanaf Allerheiligen in hun woning op de Arteveldeplaats in Gent verbleven en pas rond juni terugkeerden. Felix Blomme argumenteerde dat hij in de winter op maandagnamiddag in Lotenhulle aankwam en al op woensdagavond terug naar Gent keerde. De gemeenteraadsleden deelden deze visie niet. Het kasteeltje te Lotenhulle was volgens hen geen echt buitenverblijf dat in de winter onbewoond was. Bovendien waren de Blommes ook koophandelaars in guano, in welke

⁸⁶ H. Maes, 'Deinse studenten aan de Rijksuniversiteit te Gent', l.c., p. 160.

⁸⁷ F. Bastiaen e.a., 'Geschiedenis van Lotenhulle', o.c., p. 338.

hoedanigheid zij het ganse jaar inkomen van de inwoners van Lotenhulle genoten, zodat zij voor het hele jaar moesten worden belast.⁸⁸

Op 8 augustus 1888 overleed Felix Blomme als eerste van de vier ongehuwde samenwonende kinderen te Lotenhulle op de leeftijd van 56 jaar. Enkele maanden vóór zijn overlijden, op 21 april 1888, had hij een eigenhandig testament gemaakt, dat na zijn overlijden werd gedeponeerd ter studie van notaris Edmond Braet te Gent op 13 november 1888. In dat testament beschikte hij dat na zijn overlijden al zijn goederen, zonder uitzondering, moesten overgaan naar zijn drie zusters Mathilde, Sidonie en Valérie Blomme, eigenaressen te Lotenhulle. Zonder dit testament zou zijn nalatenschap zijn toegekomen: aan zijn drie zusters Mathilde Blomme (III.1), Sidonie Blomme (III.6) en Valérie Blomme (III.7), elk voor één vijfde; aan zijn broer, Charles Blomme (III.3), dokter te Nevele, voor één vijfde; aan zijn neven Paul en Leon De Bien te Antwerpen, kinderen van wijlen Vincent De Bien en wijlen zijn zuster Camilla Blomme (III.2), samen voor het resterende vijfde. De erfenisaangifte van Felix Blomme⁸⁹ maakte melding van 28 ha volledig eigen onroerende goederen (zijn ouderlijk erfdeel en door hem persoonlijk aangekochte goederen), één onverdeeld vierde (de overige drie vierden toebehorend aan zijn drie ongetrouwde zusters) van een woonhuis op de Arteveldeplaats te Gent (1,9 a) en van het kasteeltje met vijver en lusttuin te Lotenhulle, naast nog een ander woonhuis (samen ca. 2,73 ha) en een onverdeelde vijfde van een hofstede met landerijen te Lotenhulle van ca. 24,5 ha (grosso modo het testamentair legaat van zijn moeder Maria Theresia Van De Voorde).

III.6. Sidonia Angelica Blomme, geboren te Lotenhulle op 16 september 1836 en overleden te Gent op 22 september 1921.

Sidonie Blomme was de tweede maar langst levende van de drie ongehuwde 'Tantes' te Lotenhulle.

Het zijn de twee nog levende juffrouwen Sidonie en Valerie Blomme die rond 1900 in de Lomolenstraat te Lotenhulle op hun eigendom de kapel van het Heilig Hart lieten bouwen. De kapel werd nooit ingericht maar diende tweemaal per jaar als halte en rustplaats tijdens de processies op de zondag na Sacramentsdag en op het feest van OLV-Hemelvaart. Bij het verdwijnen van deze devote ommegangen raakte de kapel meer en meer in verval en

⁸⁸ F. Bastiaen e.a., '*Geschiedenis van Lotenhulle*', o.c., p. 331 e.v.

⁸⁹ RAG, F399, nr. 446, erfenisaangifte van 18 maart 1889.

werd zij uiteindelijk gedegradeerd tot opslagplaats. Begin 1989 nam de restauratie een aanvang. In juni 1989 werd de kapel opnieuw ingewijd en toegewijd aan de Heilige Familie.⁹⁰

Na het overlijden van hun broer Felix en hun zuster Mathilde, bleven de juffrouwen Sidonie en Valerie Blomme ook tegen het gemeentebestuur van Lotenhulle ageren. Op de openbare zitting van 11 januari 1910 kwam de bespreking voor van hun klacht tegen hun aandeel in de hoofdelijke omslag voor 1909, die voor het eerst sedert 1888 verhoogd werd. Deze klacht werd door de gemeenteraad op omstandig gemotiveerde wijze verworpen. De aantijging van de gezusters Blomme dat zij door sommige leden van de gemeenteraad gevisieerd werden waardoor zij het slachtoffer waren van willekeurige belastingverhogingen, werd door de raad als 'volkomen onwaar' afgewezen. De raad voegde er aan toe dat de reclamanten algemeen gekend zijn als de tweede rijkste ingezetenen van de gemeente, alhoewel zij maar in de derde klas zijn aangeslagen, dat zij veel onroerende goederen bezitten, geen bijzondere uitgaven doen, noch te doen hebben en dat dus hun fortuin sedert 1888 merklijk is toegenomen en dat de aanslag der reclamanten eerder te klein is in vergelijking met de aanslagen van de belastingplichtigen van de volgende klassen. Bij de stemming waren er echter twee onthoudingen, waarvan deze van burgemeester Bouckaert, die het wel voor de gezusters Blomme opnam maar geen steun vond en die verklaarde dat, indien de verhoging werd toegepast voor de juffrouwen Blomme, ook andere belastingplichtigen moesten verhoogd worden.⁹¹

Sidonie Blomme overleed op 22 september 1921 in haar woning op de Arteveldeplaats te Gent op de leeftijd van 85 jaar. Haar overlijden werd aangegeven door haar neef, René Blomme (IV.3), notaris te Nevele, en haar achterneef, Carlos Blomme, kandidaat-notaris, wonende te Deinze.

Vermits de nalatenschap van Felix Blomme (†1888, zie hiervoor III.5) bij testament was toegekomen aan zijn drie ongetrouwde zusters, de nalatenschap van Mathilde Blomme (†1897, zie hiervoor III.1) op haar beurt bij testament was toegekomen aan de twee nog levende zusters Sidonie en Valerie en de nalatenschap van Valérie Blomme (†1910, zie hierna III.7) op haar beurt bij testament was ten deel gevallen aan Sidonie Blomme, was het totale, zeer aanzienlijk vermogen van de vier ongetrouwde samenwonende 'kinderen Blomme' vanaf 1910 in één hand, deze van Sidonie Blomme,

⁹⁰ A. Strobbe, *'Lotenhulle: een verhaal van mensen'*, Creatief-Roeselare, 1990, p. 23.

⁹¹ Gemeentearchief Aalter, verslag openbare zitting gemeenteraad Lotenhulle van 11 januari 1910.

verenigd. Háár uiterste wilsbeschikking was dan ook zeer belangrijk. Deze kwam tot stand bij eigenhandig testament van 14 februari 1907, dat na haar overlijden ter studie van notaris Polydore Pussemier te Aalter op 2 november 1921 werd gedeponeerd. De inhoud van dit testament luidde als volgt:

‘Ik stel aan als mijn algemene legataris bij vooruitneming en buiten deel mijn zuster Valerie Blomme. In geval van haar vooroverlijden neem ik de volgende beschikkingen:

1. Ik stel aan als mijn universele legatarissen bij vooruitneming en buiten deel en met uitsluiting van alle andere: mijn neven en nichten Charles en René Blomme, Marie, Anna en Flavie Blomme en bijgevolg legateer ik hen de universaliteit van mijn goederen, die mijn nalatenschap samenstellen, waarvan ieder van hen gerechtigd is deze te ontvangen indien de andere dit niet doen.
2. Ik geef en legateer bij vooruitmaking en buiten deel aan mijn bovenstaande neven en nichten met uitsluiting van Paul De Bien en Leon De Bien, een lijfrente, onvervreemdbaar en onbeslagbaar, van 2500 frank per jaar, die aanvang neemt op de dag van mijn overlijden en betaalbaar zal zijn in twee gelijke termen, ieder zes maanden.
3. Ik geef aan dezelfde voorwaarden een lijfrente van 2000 frank per jaar aan mijn neef Albert Blomme.
4. Om de betaling van deze lijfrenten te verzekeren verklaar ik mijn gronden en boerderijen te Lotenhulle te hypotheceren. Mijn universele legatarissen zijn hoofdelijk en ondeelbaar gehouden tot deze renten.’

De nalatenschap kwam derhalve toe aan vijf van de zes kinderen van haar vooroverleden broer, dokter Charles Blomme te Nevele (III.3, †1889), met uitzondering van Albert Blomme (IV.1), die - sedert 1893 opgesloten in de instelling ‘De Strop’ te Gent - zich tevreden moest stellen met een jaarlijkse lijfrente van 2.000 BEF en met uitsluiting van de twee kinderen van haar vooroverleden zuster Camilla Blomme (III.2, †1859). Deze laatste ‘Kortrijkse branche’ werd definitief ontferd.

Op 28 februari 1922 besloten Charles (IV.2), René Blomme (IV.3), Marie (IV.4), Anna (IV.5) en Flavie Blomme (IV.6) een aantal goederen, afhangend van de nalatenschap van hun tante Sidonie Blomme, door het ambt van notaris Polydore Pussemier te Aalter publiek te koop te stellen. Koop 1 betrof het kasteeltje te Lotenhulle, omschreven als ‘een schoon buitengoed, bestaande uit woonhuis, stalling, koetshuis en verdere aanhorigheden,

broeikas, lusthof, moestuin en vijvers, samen 1ha 48a en 40ca'. De overige kopen 2 tot 7 hadden betrekking op verhuurde woonhuizen met erven te Lotenhulle, samen 3,43 ha groot. De definitieve toewijzing vond plaats op 14 maart 1922. Koop 1 of 'Blommekes' kasteel werd voor de prijs van 41.000 BEF toegewezen aan Arthur Gustave Herteleer, notaris te Lotenhulle, die er samen met zijn zuster Maria Herteleer en een dienstmeid zijn intrek nam. Deze verkochte goederen maakten slechts een kleine fractie uit van de totale nalatenschap van Sidonie Blomme. Zoals in III.3 werd uiteengezet, werd bij akte van notaris Polydore Pussemier te Aalter van 21 december 1922 het overige van haar nalatenschap, bestaande uit ca. 101 ha onroerend goed, samen met de nalatenschappen van Charles Blomme, Silvie Delarue en Albert Blomme tussen de vijf erfgenamen verdeeld.

III.7. Valerie Marie Charlotte Blomme, geboren te Lotenhulle op 18 mei 1840 en overleden te Gent op 13 mei 1910.

Net als in de roman *Tantes* van Buysse is het niet de jongste van de drie ongehuwde 'Tantes' die het langst heeft geleefd. Valerie Blomme overleed in de woning op de Arteveldeplaats te Gent op 13 mei 1910. Zij werd bijna 70 jaar.

Op 28 oktober 1897 - zeven dagen na het overlijden van haar oudste zuster Mathilde (III.1) - had zij een eigenhandig testament opgemaakt, dat na haar overlijden ter studie van notaris Pussemier te Aalter op 9 juni 1910 werd gedeponeerd. In dat testament verklaarde zij dat haar uiterste wil is dat na haar overlijden al haar goederen zonder uitzondering in volle eigendom en genot overgaan naar haar zuster Sidonie Blomme (III.6), eigenares te Lotenhulle.

Derde Generatie B: kind van Bruno Blomme (II.3)

III.8. Euphemia Blomme, geboren te Zwijnaarde op 13 oktober 1826 en overleden te Gent op 22 juni 1893, gehuwd te Lovendegem op 12 november 1860 met Josephus Seraphinus Descheppere, geboren te Eeklo op 12 september 1826 en overleden te Eeklo op 23 december 1863.

Euphemia Blomme, enig kind van Bruno Blomme, woonde bij haar vader te Lovendegem tot zij op 12 november 1860 op de leeftijd van 34 jaar in het huwelijk trad met Josephus Seraphinus Descheppere, grondeigenaar te

Eeklo. Vanaf 1852 zetelde hij in de gemeenteraad van Eeklo en in 1859 was hij schepen van de stad geworden.

Joseph Seraphin Descheppere was weduwnaar van Clementia Van Hoorebeke, geboren te Eeklo op 19 december 1826, met wie hij te Eeklo trouwde op 18 februari 1852 en die in dezelfde stad was overleden op 11 februari 1859. Uit dit eerste huwelijk werd te Eeklo op 6 september 1853 één zoon geboren, Jean Joseph Duplice Descheppere, die op 31 augustus 1878 te Kortrijk huwde met Gabriëlle Léonie van Ruymbeke, geboren te Kortrijk op 17 maart 1852.

Ingevolge haar huwelijk verhuisde Euphemia Blomme in 1860 uit Lovendegem om met haar man in Eeklo samen te wonen. Het huwelijk was echter van korte duur. Reeds op 23 december 1863 overleed Joseph Seraphin Descheppere in zijn woning in het 'Paterstraatjen' op 37-jarige leeftijd. Dit tweede huwelijk was kinderloos gebleven.

Euphemia Blomme, weduwe geworden, verliet op 20 september 1864 Eeklo om opnieuw bij haar vader in Lovendegem te gaan wonen. Na het overlijden van notaris Bruno Blomme op 17 mei 1870 vertrok zij op 19 juli 1870 terug naar Eeklo. Ten slotte verhuisde zij op 19 november 1878 naar een door haar aangekocht renteniershuis met koetspoort, remise en stallen in de Holstraat te Gent, waar zij op 22 juni 1893, 66 en een half jaar oud, overleed. Op 2 maart 1893 had zij een eigenhandig testament opgemaakt, dat na haar overlijden werd gedeponeerd ter studie van notaris Auguste Fraeys te Gent op 3 juli 1893. De inhoud van dit testament was als volgt:

'Ik ondergetekende Euphémie Blomme, weduwe Seraphin Descheppere, wonende te Gent, wil begraven worden op het kerkhof te Eeklo, nevens mijn overleden echtgenoot. Ik begeer dat in de kerk van Eeklo een dienst van eerste klasse gecelebreerd wordt voor de rust mijner ziel, met uitdeling van 4 hectoliters tarwe gebakken in broden voor de armen. Ik begeer dat mijn lijk vervoerd wordt met een lijkwagen bESPannen met vier paarden. Ik begeer dat er in de stad Gent brieven gezonden worden aan al de congregantisten van Onze Lieve Vrouwe zonder broodkaarten.

Ik geef en legateer in volle eigendom aan mijn behuwde zoon Joseph Descheppere, wonende te Eeklo: 1) al mijn roerende goederen en gehypotheceerde renten in de uitgestrekte zin 2) mijn hofstede, huis en landen gelegen te Lovendegem, wijk Meienbroeck en een deel der landen gelegen te Waarschoot, immers al de landen gebruikt met de hofstede als nu in pacht door de weduwe Karel Francies Vergult, onder last nochtans van aan Rosalie Mestdacht, weduwe van Francies Paling, oude dienstmeid van

mijn vader, indien zij nog in leven is de dag van mijn overlijden, een jaarlijkse rente te betalen van 365 frank.

Ik geef en legateer aan mijn doopkind Euphemia De Waele, dochter van Adrien en Delphine De Jaegher, eens een som van 10.000 frank, dit legaat zuiver van successierechten.

Ik geef en legateer aan mijn dienstmeid Louise Gabriel, indien zij nog bij mij in dienst is op de dag van mijn overlijden, eens ene som van 15.000 frank, dit legaat ook zonder successierechten.

Het overige mijner nalatenschap moet verdeeld worden tussen mijn rechtsweers germains zo van vaderlijke als van moederlijke zijde of aan hun kinderen staaksgewijze of bij vertegenwoordiging.

Ten uitzondering van Felix Lava, zoon van wijlen Rosalie Blomme die ik onterf; ik geef aan ieder zijn vier kinderen eens 2000 frank.

Ik geef aan Paul De Bien en Leon De Bien, zonen van Vincent en Camille Blomme, ook eens een som van 2000 F. alsook aan Victor Acke, zoon van Francies Acke ook eens 2000 frank.

Ik begeer dat al de legaten gegeven worden vrij van successie die moeten door de massa betaald worden.

Ik benoem tot uitvoerder van mijn testament mijn behuwde zoon Joseph Descheppere, hem verzoekende deze last op zich te willen nemen.

Indien er van de familie iemand ware die om één of andere reden moeilijkheden zou veroorzaken of aan de heer Descheppere enig onrecht zou aandoen, sluit ik deze uit mijn erfenis en het deel dat hem zou toekomen zal verdeeld worden tussen de andere familie.'

Uit de akte van boedelbeschrijving van notaris Fraeys te Gent van 10 augustus 1893 blijkt dat de nalatenschap van Euphemia Blomme, naast meubelen, zilverwerk en juwelen, bestond uit ca. 39,5 ha onroerend goed, grosso modo de erfenis van haar ouders.

Een gedeelte van deze goederen werd bij vooruitmaking gelegateerd aan haar stiefzoon Jean Joseph Descheppere. De rest van haar vermogen moest volgens haar testament verdeeld worden tussen al haar neven en nichten - uitgezonderd Felix Lava (zie II.2) - zowel langs vaderszijde als langs moederszijde, of bij vooroverlijden van één van hen, aan hun kinderen. Aldus waren 35 erfgenamen geroepen tot deze nalatenschap, geschat op 198.358,43 BEF, die dan ook helemaal in kleine deeltjes werd versnipperd. De helft van haar nalatenschap, of 9/18de, kwam toe aan haar neven en nichten of hun kinderen langs moederszijde. Zij worden hier buiten beschouwing gelaten.

De andere helft, of $9/18^{\text{de}}$, ging naar haar erfgenamen langs vaderszijde, te weten:

- Mathilde (III.1), Sidonie (III.6) en Valerie Blomme (III.7), haar nichten, elk voor $1/18^{\text{de}}$ of samen $3/18^{\text{de}}$.
- Albert (IV.1), Charles (IV.2), René (IV.3), Marie (IV.4), Anna (IV.5) en Flavie Blomme (IV.6), bij vertegenwoordiging van wijlen hun vader Charles Blomme (III.3), haar neef, elk voor $1/108^{\text{ste}}$ of samen $1/18^{\text{de}}$.
- Paul en Leon De Bien, bij vertegenwoordiging van wijlen hun moeder Camille Blomme (III.2), haar nicht, elk $1/36^{\text{ste}}$ of samen $1/18^{\text{de}}$.
Voorname Mathilde, Sidonie, Valerie, Charles en Camille Blomme, vijf kinderen van wijlen Carolus Blomme (I.1), die de broer was van Bruno Blomme (I.3), vader van de overledene.
- Stanislas Blomme (III.10) en Coralie Blomme (III.11), haar neef en nicht, elk voor $1/18^{\text{de}}$ of samen $2/18^{\text{de}}$.
- Louis, Stanislas en Alfred Lampaert, bij vertegenwoordiging van wijlen hun moeder Valentine Blomme (III.12), haar nicht, elk voor $1/54^{\text{ste}}$ of samen $1/18$.
Voorname Stanislas, Coralie en Valentine Blomme, drie kinderen van wijlen Felix Blomme (I.4), die de broer was van Bruno Blomme, vader van de overledene.
- Octavie Lava, haar nicht, voor $1/18^{\text{de}}$.
Voorname Octavie Lava, dochter van wijlen Rosalie Blomme (I.2), die de zuster was van Bruno Blomme, vader van de overledene.

Het renteniershuis in de Holstraat te Gent werd op 28 januari 1894 openbaar verkocht.

De stiefzoon van Euphemie Blomme, Jean Joseph Descheppere, overleed te Eeklo op 21 februari 1930. Zijn echtgenote overleed te Eeklo op 1 maart 1939. Uit dit huwelijk werden te Eeklo twee kinderen geboren, Paul Descheppere, op 22 september 1882 en overleden te Watervliet op 10 januari 1943 en Ghislain Descheppere, op 28 december 1885 en overleden te Eeklo op 6 september 1928.

Derde Generatie C: kinderen van Felix Blomme (II.4)

III.9. Emile Felix Louis Blomme, geboren te Nevele op 8 december 1835 en overleden te Nevele op 24 september 1877, gehuwd te Brugge op 31 mei 1869 met Alida Delphine Melanie Florence De Grave, geboren te Zomergem op 29 februari 1848 en overleden te Nevele op 10 februari 1872.

Zoals zijn neven Charles en Henri, zonen van zijn oom Carolus Blomme, voltooide ook Emile Blomme zijn humaniora-studies aan het college van Kortrijk, waarna hij zich in 1855 liet inschrijven aan de rijksuniversiteit van Gent, waar hij lessen volgde in de wijsbegeerte, rechten en notariaat.⁹² Of hij ook examens aflegde en een universitair diploma behaalde, staat echter niet vast.

Bij KB van 7 februari 1865 werd Emile Blomme op de jonge leeftijd van 30 jaar benoemd tot griffier van het vredegerecht te Nevele, in vervanging van Charles Parmentier. Er waren voor deze vacante plaats 10 kandidaten. De procureur-generaal vermeldde in zijn advies dat Emile Blomme intelligent was en tot één van de aanzienlijkste families van Nevele behoorde. De procureur des Konings wees er in zijn advies op dat Emile Blomme een onberispelijke reputatie genoot, goede studies had gedaan, weliswaar nog geen praktische ervaring had maar wel de capaciteiten bezat om ze te verwerven.⁹³

Zeven weken na het overlijden van zijn moeder Angelica Penneman, trad Emile Blomme op 31 mei 1869, intussen 33 jaar, in het huwelijk met Alida De Grave, 21 jaar, geboren te Zomergem op 29 februari 1848.

Alida De Grave was een dochter van Edouard Seraphin De Grave (1813-1867) en Melanie Jeannette Lucie Penneman (1810-1868). Deze laatste, geboren uit het tweede huwelijk van Bruno Penneman met Marie Aloysia Francisca Roelandts, was een zuster van Angelica Maria Penneman (zie hiervoor II.4). Emile Blomme en Alida De Grave waren m.a.w. volle neef en nicht.

Edouard Seraphin De Grave, afkomstig van het notoir griffiers- en notarisgeslacht De Grave uit Ursel, was sedert zijn huwelijk in 1840 advocaat te Zomergem tot hij bij KB van 31 december 1849 benoemd werd tot notaris in Laarne. Bij KB van 12 april 1855 werd hij vervolgens benoemd tot vrederechter van het kanton Oostende. Op 6 juli 1855 verhuisde het hele gezin De Grave-Penneman van Laarne naar Oostende. Edouard De Grave bleef het ambt van vrederechter te Oostende uitoefenen tot aan zijn overlijden op 30 juli 1867. Na het overlijden van hun ouders in resp. 1867 en 1868 verhuisden enkele ongetrouwde dochters De Grave, waaronder Alida, voor enige tijd naar de Kopstraat in Brugge.

Na zijn huwelijk bleef Emile Blomme samen met zijn echtgenote wonen in de fraaie herenwoning uit 't *Bolleken*, gelegen Tielstraat 36 (nu Cyriel Buyssestraat 44), die, zoals in II.4 werd uiteengezet, bij de verdeling van de

⁹² H.Maes, 'Deinse studenten aan de Rijksuniversiteit te Gent', l.c., p. 160.

⁹³ ARB, I 130, nr. 576.

nalatenschappen van zijn ouders aan hem werd toebedeeld. Ook Alida's jongere zuster, Leonie De Grave, geboren te Zomergem op 15 augustus 1849, was mee naar Nevele gekomen en woonde bij het echtpaar in het herenhuis, tot ook zij op 1 september 1870 te Nevele in het huwelijk trad met Felix Maere, zoon van de welgestelde Nevelse koopman Leonardus Maere en Sophie Cannoodt. Een zuster van Felix Maere was Marie Fanie Maere (Nevele 8 juli 1839-Brussel 7 november 1902), alias 'Fanny Maere', vriendin uit de kindertijd van Virginie Loveling, aan wie zij een uitgebreid en prachtig stuk herinneringsproza onder de naam *Florence Schoor* (1921)⁹⁴ heeft gewijd.

De jongste zuster van Alida en Leonie was Mathilde De Grave (1851-1916), die trouwde met de brouwer Polydore Colle (1843-1917) uit Drongen. Samen wisten ze de erfenis van de schatrijke ongetrouwde jonkheer François Théodore Stalins te Drongen in de wacht te slepen.⁹⁵

Twee en half jaar na haar trouwdag, op 10 februari 1872, overleed Alida De Grave in haar woning in de Tieltstraat op de leeftijd van nog geen 24 jaar. Het huwelijk was kinderloos gebleven. Uit haar erfenisaangifte⁹⁶ blijkt dat haar nalatenschap, voor wat de eigen goederen betreft, hoofdzakelijk bestond uit een hofstede en landerijen te Evergem met een oppervlakte van 13,8 ha (haar ouderlijk erfdeel). Bij gebrek aan kinderen, viel deze erfenis van Alida De Grave aan haar broer en zusters ten deel. Wel genoot Emile Blomme op grond van de bepalingen van het huwelijkscontract een levenslang vruchtgebruik op de nalatenschap van zijn echtgenote.

Opvallend is dat Emile Blomme, behorend tot een vooraanstaande katholieke en franskiljonse familie, in 1876 en 1877 voorkomt op de ledenlijst van het Willemsfonds.⁹⁷ Misschien heeft zijn aangetrouwde familie De Grave, die eerder als liberaal was gekend, bij deze keuze een invloed uitgeoefend.

⁹⁴ V. Loveling, 'Florence Schoor', in *Herinneringen*, bijeengebracht en ingeleid door A. van Elslander, Heideland-Hasselt, 1967, p. 26-77. Het stuk verscheen voor het eerst in *Groot Nederland* XIX, 1921.

⁹⁵ Hierover: B. Veeckmans, 'Realia uit Drongen en Meigem in het verhalend proza van Buysse. Enkele aanvullingen.', in *Jaarboek Heemkundige Kring Dronghine* 34, 2015, p. 130-140 en 'De natuurlijke kinderen én de erfenis van jonkheer François Théodore Stalins', l.c., p. 159-189.

⁹⁶ RAG, F399, nr. 430, erfenisaangifte van 7 augustus 1872.

⁹⁷ KGK Contactblad, 2009, nr. 2228.

Al vanaf 1861 was hij ook lid van de Nevelse handboogmaatschappij St. Sebastiaan en in 1877 werd hij voorzitter van deze gilde, echter slechts voor enkele maanden want hij overleed hetzelfde jaar op 24 september. Ook hij werd nog geen 42 jaar.

Enkele weken vóór zijn overlijden had hij op 27 juli 1877 een eigenhandig testament gemaakt, dat werd gevolgd door twee codicillen (bijvoegsels), het eerste eveneens gedateerd op 27 juli 1877 en het tweede gedateerd op 11 september 1877. Dat testament, dat na zijn overlijden werd gedeponeerd ter studie van notaris Simon De Seille te Poeke op 13 oktober 1877, bevat volgende beschikkingen (Nederlandse vertaling, uitgezonderd de laatste alinea die moeilijk te vertalen valt...):

- '1) Ik geef aan mijn broer Stanislas alle eigendommen die ik bezit te Nevele, d.w.z. de woning die ik betrek met alle afhankelijkheden, de woning met afhankelijkheden waar actueel Bernard Dobbelaere woont en het perceel land tussen deze twee woningen.
- 2) Ik geef aan mijn zuster Coralie alle goederen die ik bezit in Mater plus de som van 5.000 BEF.
- 3) Ik geef aan de minderjarige kinderen van mijn overleden zuster Valentine, genaamd Louis, Stanislas en Alfred Lampaert mijn goederen gelegen te Aalter en te Vosselare en een eeuwige rente van 700 BEF kapitaal ten laste van Pierre François Van Speybroeck te Sleidinge.
- 4) Geannuleerd bij codicil van 11 september 1877.
- 5) Ik geef aan Polydore Colle, brouwer te Drongen, als souvenir mijn diamanten speld. Ik geef hem bovendien de helft van mijn wijnen Sherry, Alicante en Malvoisie, de andere helft is voor mijn broer Stanislas.
- 6) Ik geef aan Mathilde De Grave, vrouw van Polydore Colle, de diamanten ring van Alida alsmede de trouwring van haar moeder Melanie Penneman.
- 7) Ik geef aan Charles De Booser, onderwijzer te Nevele, dertig halve flessen Porto die hij op zijn gemak te mijner nagedachtenis mag uitdrinken.
- 8) Ik geef aan mijn dienstmeid Thérèse Snauwaert, voor zover zij nog bij mij is op het ogenblik van mijn overlijden, het bedrag van 1.000 BEF.
- 9) Ik geef aan mijn dienstknecht Charles Louis Snauwaert of, bij gebreke, aan zijn vrouw of aan zijn kinderen, het bedrag van 500 BEF.
- 10) Ik wil dat gedurende tien opeenvolgende jaren volgend op mijn overlijden in de maand december of januari jaarlijks zal verdeeld worden aan de armen van de gemeente Nevele de som van 100 BEF en aan de pensionarissen van Hospice Louise de som van 50 BEF.

11) Geannuleerd bij codicil van 11 september 1877.

12) Ik wil dat gedurende 10 jaren, zoals vermeld in nummer 10, een gewone mis zal worden gezongen in de kerk van Nevele gedurende dezelfde maand als in nummer 10 en dat de verdeling van het geld zal gebeuren op de dag van deze mis die zal worden gezongen ter intentie van mijn vrouw Alida De Grave en van mijzelf.

Gedaan te Nevele op 27 juli 1877.

Eerste codicil van 27 juli 1877: geannuleerd bij codicil van 11 september 1877.

Ik annuleer volledig de artikelen 4 en 11 alsmede het codicil dat hieraan voorafgaat en ik vervang het door:

Ik geef en legateer in volle eigendom aan mijn broer Stanislas en mijn zuster Coralie en aan mijn schoonbroer Emile Lampaert, weduwnaar van mijn zuster Valentine, al mijn roerende goederen, zonder uitzondering van de obligaties, aandelen e.d.m.

Ik begriip onder "wat hier voorafgaat" niet alleen het codicil maar ook de andere artikelen 4 en 11.

Mijn broer Stanislas, mijn zuster Coralie en Emile Lampaert worden gelast met de aflevering van de legaten, behalve de bepalingen van dit testament die ten laste zijn van mijn natuurlijke erfgenamen.

'Je donne à monsieur Mulle de Terschuieren, bourgmestre de Nevele mon petit appareil tout neuf en cuir et acier. Cela le servira parfaitement à se maintenir la main droite quand il voudra se donner la peine de saluer un de ces administrés.'

Gedaan te Nevele op 11 september 1877.'

De aangifte van nalatenschap van Emile Blomme⁹⁸ maakte melding van 8,56 ha onroerend goed: de woonhuizen te Nevele, zaailanden te Mater, hofstede en landerijen te Aalter en land te Vosselare. Dit was slechts een gedeelte van zijn ouderlijk erfdeel (ca. 14,7 ha), waarvan de overige goederen blijkbaar vóór zijn overlijden waren verkocht. Op grond van het testament werd het herenhuis in de Tieltstraat 36 toebedeeld aan Emile's broer, priester Stanislas Blomme (III.10).

III.10. Stanislas Alouisius Franciscus Marie Blomme, geboren te Nevele op 27 oktober 1837 en overleden te Melle op 1 augustus 1919.

⁹⁸ RAG, F399, nr. 436, erfenisaangifte van 22 maart 1878.

Stanislas Blomme werd op 9 augustus 1862 tot priester gewijd. Hij vertrok op 30 september 1862 naar Sint-Niklaas, waar hij leraar werd in het Sint-Jozefsinstituut. Op 21 augustus 1868 werd hij coadjutor te Sint-Martens-Leerne, op 24 mei 1869 onderpastoor te Gent, parochie Sint-Jacobs en op 31 december 1872 onderpastoor te Gent, parochie Sint-Macharius. Op 31 december 1877 werd hij pastoor te Sint-Amandsberg en op 15 december 1887 pastoor te Gent, parochie Sint-Anna.⁹⁹

Op 4 februari 1906 werd hij gepensioneerd en ging hij wonen te Melle, waar hij op 1 augustus 1919 op de leeftijd van 81 jaar overleed.

Volgens de familiememoires van Georges Penneman de Bosscheyde (1879-1951) was priester Stanislas Blomme in zijn vrije tijd een gepassioneerd duivenmelker.¹⁰⁰

III.11. Coralia Blomme, geboren te Nevele op 14 april 1839 en overleden te Brugge op 8 juni 1919, gehuwd te Nevele op 6 mei 1862 met Erasmus Ludovicus Van Den Plas, geboren te Lochristi op 27 februari 1831 en overleden te Lochristi op 27 maart 1866.

Coralie Blomme huwde in 1862 op de leeftijd van 23 jaar met Erasmus Van Den Plas, 31 jaar, geboren te Lochristi, waar hij het beroep van dokter uitoefende. Zijn vader, Maximilianus Van Den Plas, overleden te Lochristi op 16 januari 1859, was eveneens dokter en grondeigenaar.

Ingevolge haar huwelijk vertrok Coralie Blomme uit Nevele om met haar man in Lochristi samen te wonen. Daar werden de drie dochters van het echtpaar geboren: Bertha Angelica Maria op 12 juni 1863, Louise Marie Emelie op 16 juni 1864 en Celina Maria Stephanica Francisca op 24 januari 1866.

Twee maanden na de geboorte van zijn jongste dochter overleed dokter Erasmus Van Den Plas op 27 maart 1866 in zijn woning te Lochristi. Hij werd slechts 35 jaar. Zijn aangifte van nalatenschap¹⁰¹ maakte melding van ca. 5 ha onroerend goed: landerijen in Lochristi en Kalken.

⁹⁹ L. Schokkaert (ed.), *Biografisch repertorium van de priesters van het bisdom Gent 1802-1997*, Kadoc-Leuven, 1997, V.1, p. 36, nr. 287.

¹⁰⁰ G. Penneman de Bosscheyde, *Mémoires et commentaires sur la famille*, onuitg., p. 18.

¹⁰¹ RAG, F419, nr. 464, erfenisaangifte van 3 augustus 1866.

Coralia Blomme verhuisde met haar drie jonge kinderen van Lochristi naar de Statiestraat in Deinze. Daar overleed haar tweede dochter, Louise Van Den Plas, op 10 augustus 1868 op de leeftijd van vier jaar.

De oudste dochter, Bertha Van Den Plas werd religieuze en was in het kloosterleven gekend als moeder Marie Lucie van de dames van Sint-Andreas. Zij bracht een groot deel van haar leven door in Streatham (bij Londen). Ze overleed te Doornik op 19 januari 1945.

De jongste dochter, Celina Van Den Plas trouwde te Deinze op 5 juni 1886 met Charles Pierre Désiré Marie Verté, geboren te Brugge op 27 mei 1854 als zoon van dokter Pierre Verté, die hoofdgeneesheer was geweest in het Sint-Janshospitaal te Brugge, en van Clémence Syoen. Ook Charles Verté was dokter in de medicijnen, chirurgie en verloskunde te Brugge.

Celina Van Den Plas verhuisde daarop van Deinze naar Brugge om met haar man samen te wonen. Ook haar moeder Coralie Blomme vertrok in het najaar 1886 naar Brugge. Uit het huwelijk Verté-Van Den Plas werden te Brugge vijf kinderen geboren: Adrien Pierre André Charles Marie Joseph op 17 mei 1888, een levenloos kind van het mannelijk geslacht op 9 mei 1889, Bertha Marie Thérèse Clémence Céline Joseph op 3 augustus 1891, Stéphane Jacques Ignace Marie Joseph op 21 maart 1894 en Marie Rose Winifred op 29 december 1898.

Op 29 juli 1908 overleed dokter Charles Verté, 54 jaar oud, in een woning in de Carmerstraat te Brugge, bij het bezoek van een patiënte die aan het bevallen was. Een jaar later, op 28 augustus 1909, overleed ook de tweede zoon Stéphane Verté op 15-jarige leeftijd.

Op 28 februari 1910 hertrouwde Celina Van Den Plas te Brugge met René Blomme (IV.3), een zoon van Charles Marie Louis Blomme (III.3) - neef van haar moeder Coralia Blomme - en Silvie Octavie Delarue. Celina Van Den Plas en René Blomme waren dus elkaars achternicht en achterneef. Haar verdere levensloop wordt besproken onder IV.3.

Moeder Coralia Blomme bleef in Brugge wonen en overleed aldaar op pinksterzondag 8 juni 1919 op de leeftijd van 80 jaar. Haar doodsbrief en bidprentje maakten melding van haar lidmaatschap van diverse godvruchtige genootschappen in de Sint-Anna parochie.

III.12. Valentina Francisca Marie Blomme, geboren te Nevele op 9 maart 1842 en overleden te Nevele op 31 oktober 1873, gehuwd te Nevele op 9 mei 1868 met Emile Constant Lampaert, geboren te Nevele op 9 februari 1839 en overleden te Gent op 9 april 1912.

De jongste dochter, Valentine Blomme, trouwde op 26-jarige leeftijd met Emile Constant Lampaert, 29 jaar, zoon van de Nevelse bierbrouwer Ludovicus Lampaert en Eugenia Terkinderen.

Ingevolge dit huwelijk verliet Valentine Blomme het moederlijk dak (Tieltstraat 36) om te verhuizen naar de Tieltstraat 1. Haar echtgenoot nam er de brouwerij van zijn ouders over.

Hun oudste zoon, Louis Emile Joseph Marie Lampaert, werd daar op 5 februari 1869 geboren. Op 11 februari 1870 volgde een tweeling, genaamd Alfred Emile Eugène Marie Lampaert, die echter op 22 juli 1870 overleed, en Stanislas Joseph Louis Marie Lampaert. Weer anderhalf jaar later werd op 11 september 1871 Alfred Joseph Emiel Marie Lampaert geboren. Ten slotte volgde op 18 oktober 1873 Paul Emiel Joseph Marie Lampaert. Dertien dagen na de geboorte van dit laatste kind overleed Valentine Blomme op 31 oktober 1873 op 31-jarige leeftijd. Haar jongste kind stierf binnen zijn eerste levensjaar op 28 juni 1874.

De aangifte van nalatenschap van Valentine Blomme¹⁰² maakte melding van ca. 15,3 ha onroerend goed: een hofstede en landerijen te Vosselare, een partij zaailand te Sint-Martens-Leerne, een hofstede met landerijen te Vinkt en twee woonhuizen met landerijen te Huise. Grosso modo komt dit overeen met haar ouderlijk erfdeel van ca. 17,7 ha. Alleen een tweewoonst te Poesele en enkele partijen land te Nevele werden kennelijk reeds vóór haar overlijden verkocht. De erfenis van Valentine Blomme kwam toe aan haar drie nog in leven gebleven zonen. Krachtens de bepalingen van het huwelijkscontract genoot Emile Constant Lampaert wel het levenslang vruchtgebruik op de helft van deze nalatenschap.

Brouwer Emile Lampaert liet zich ook in de Nevelse gemeentepolitiek niet onbetuigd en werd op 25 oktober 1881 lid van de gemeenteraad. Door Cyriel Buysse werd hij in de ironische verslagen van de *Gemeenteraad van Nevele* (1885) vereeuwigd als het gemeenteraadslid dat op de zitting steeds in slaap viel¹⁰³. Op 27 december 1890 legde hij de eed af als schepen van Nevele. Hij werd herkozen op 2 januari 1900 maar op 20 augustus van dat jaar nam hij ontslag als schepen en werd zijn plaats ingenomen door Prosper Dias.¹⁰⁴

¹⁰² RAG, F399, nr. 432, erfenisaangifte van 21 april 1874.

¹⁰³ C. Buysse, *Verzameld Werk* 7, samengesteld en ingeleid door A. van Elslander en A.M. Musschoot, Manteau-Brussel, 1982, p. 969, 978 en 993.

¹⁰⁴ Gemeentearchief Nevele, Register van beraadslagingen der gemeenteraad 25 september 1884-27 augustus 1898 en Nevele Raad 26 september 1898-21 september 1918. Emile Constant Lampaert werd in 1890 als schepen verkozen,

Veertien dagen later, op 4 september 1900, verhuisde Emile Lampaert van de Tieltstraat nr. 1 te Nevele naar de Begijnhoflaan te Gent. Hij liet de brouwerij op zijn beurt over aan zijn oudste zoon Louis Emile Lampaert, die op 2 augustus 1900 te Lovendegem getrouwd was met Adela De Vlieger, geboren te Lovendegem op 8 november 1866.

Vader Emile Constant Lampaert overleed in zijn woning te Gent op 9 april 1912 op de leeftijd van 73 jaar. Twee van zijn drie overgebleven zonen waren toen al gestorven. Alfred Joseph Lampaert, wonende te Vosselare, echtgenoot van Marie Sidonie Bettens, overleed te Bachte-Maria-Lerne op 19 december 1905 op de leeftijd van 34 jaar. Stanislas Lampaert, die bij zijn vader in de Begijnhoflaan te Gent woonde, was bijna 39 jaar toen hij aldaar op 31 januari 1909 ongehuwd overleed.

De aangifte van nalatenschap¹⁰⁵ van Emile Constant Lampaert maakte melding van ca. 10,7 ha volledig eigen onroerend goed (huizen en landerijen in Nevele, Hansbeke, Meigem en Ruiselede), van een onverdeeld vierde van ca. 6,6 ha (landerijen in Zevergem, Huise en Vosselare), van een onverdeeld zesde van ca. 7,9 ha (huizen en landerijen in Vosselare, Sint-Martens-Lerne en Vinkt) en van een onverdeeld achtste van ca. 14 a (een huis in Gent, een landweg in Vosselare).

Zijn enige erfgenaam was dus zijn oudste zoon, brouwer Louis Emile Lampaert, die ook inzake gemeentepolitiek in de voetsporen van zijn vader trad en schepen van Nevele werd. Op 26 februari 1914 werd hij zelfs burgemeester van Nevele, in opvolging van de overleden notaris Théophile Schelpe. Hij bleef het burgemeestersambt uitoefenen tot juni 1941. Weliswaar zat hij de gemeenteraad niet meer voor na 23 mei 1939.¹⁰⁶ Hij overleed te Nevele op 8 mei 1943, nadat zijn echtgenote Adela De Vlieger er op 15 april 1936 was gestorven.

met 7 stemmen tegen 1 voor August Bosschaert. Op 2 januari 1900 werd hij herkozen als schepen met 10 stemmen tegen 1 voor Prosper Dias.

¹⁰⁵ RAG, F465, nr. 24, erfenisaangifte van 4 oktober 1912.

¹⁰⁶ Gemeentearchief Nevele, Registers van beraadslagingen der gemeenteraad 25 september 1884-27 augustus 1898 en Nevele Raad 26 september 1898-21 september 1918. Vanaf 16 augustus 1939 tot en met 29 mei 1941 was het schepen Camiel Vande Castele die steeds de raad voorzat als schepen-voorzitter. In juni 1841 werd Louis Emile Lampaert als burgemeester opgevolgd door Jan Wannyn, die op zijn beurt als oorlogsburgemeester werd opgevolgd door Adhémair Depauw, de schoonzoon van Louis Lampaert. Toen hij op 8 mei 1943 overleed, was Louis Lampaert nog gemeenteraadslid.

Vierde Generatie: kinderen van Charles Marie Louis Blomme (III.3)

IV.11 Albert Charles Marie Victor Blomme, geboren te Nevele op 7 april 1862 en overleden te Gent op 22 oktober 1918.

Zoals zijn overgrootvader Petrus Joannes Blomme (I), zijn grootvader Carolus Blomme (II.1), zijn grootoom Felix Blomme (II.4), zijn vader Charles Blomme (III.3) en zijn oom Felix Auguste Blomme (III.5), studeerde ook Albert Blomme af als dokter in de geneeskunde. Anders dan zijn ascendenten, heeft hij echter dit beroep hoogst waarschijnlijk nooit in de praktijk uitgeoefend. Op 22 januari 1893 werd hij op 30-jarige leeftijd opgenomen in het 'krankzinnigengesticht' in de Stropstraat te Gent, nadat hij reeds gedurende twee jaar hallucinaties had en symptomen van zware melancholie vertoonde. Albert Blomme zou deze instelling niet meer verlaten.

Dankzij het Dr. Guislainmuseum kon zijn medisch dossier, voor zover bewaard, worden ingezien. Hieruit blijkt dat zijn behandelende arts dokter Maere was, een belangrijk figuur destijds. Deze stelde op datum van de opname dat Albert Blomme, die steeds al een melancholisch karakter had en een teruggetrokken leven leidde, alle tekenen vertoonde van melancholische psychose en religieuze achtervolgingswaan. Hij had hallucinaties en visioenen. Hij dacht dat hij een offer moest brengen om zijn familieleden te redden. Hij leefde in de angst dat er verschrikkelijke gebeurtenissen zouden voorvallen, zoals de noodzakelijke verwoesting door het vuur van de hemel van het huis dat hij bewoonde. Hij had 's nachts verschijningen en zag geesten in het wit die de boodschappers van de hemel waren. Dr. Maere weet één en ander aan een erfelijke aanleg, nu ook de moeder van Albert Blomme, Silvie Delarue, zwakzinnig was.

In het medisch dossier wordt de toestand van de patiënt van maand tot maand kort vermeld en soms iets uitgebreider beschreven. Tijdens de eerste weken van de opname sprak Albert Blomme ervan zichzelf te doden. Daarom werd hij permanent bewaakt en kreeg hij zware medicatie toegediend. Nadien belandde hij in een rustigere mentale toestand. In september 1893 ondernam hij echter een zelfmoordpoging. Vanaf januari 1894 werd hij opnieuw kalmer en bedachtzamer. Vervolgens wisselden 'goede' en 'minder goede' periodes elkaar af maar in het algemeen evolueerde hij naar een toestand van totale afzondering. Hij weigerde nog zijn kamer te verlaten en wou ook geen enkel woord meer spreken. Vanaf 1900 wou hij ook niet meer eten ('telle est la volonté supérieure'). Hij moest gevoed worden als een kind of met een sonde. Hij overleed op 22 oktober 1918 om 15.00 uur. Dr. Maere

noteerde: 'Après un séjour de 25 ½ ans à l'établissement, jusqu' au dernier moment le négativisme a persisté, ne devrait personne, ne voulant rien, le Père éternel s'y refusant. Je suis une exception. La religion n'est pas pour lui.'

IV.2. Charles Henri Edmond Marie Blomme, geboren te Nevele op 23 februari 1863 en overleden te Deinze op 29 juli 1937, gehuwd te Gent op 23 juli 1892 met Rachel Françoise Sophie Clémence Ghyselinck, geboren te Gent op 17 april 1871 en overleden te Deinze op 23 december 1961.

Charles Henri Blomme

Zoals zijn grootvader en vader, die beide ook Charles Blomme heetten, voltooide ook deze Charles Blomme universitaire studies, echter niet zoals hen in de geneeskunde maar in de rechten. Hij was 25 jaar, toen hij zich op 28 juli 1888 liet inschrijven aan de orde van de advocaten van de balie te Gent. Allicht heeft hij model gestaan voor het personage van Max Dufour in *Tantes*.

Op 23 juli 1892 huwde Charles Blomme te Gent op de leeftijd van 29 jaar met Rachel Ghyselinck, 21 jaar. Deze laatste werd geboren te Gent op 17

april 1871 als dochter van Gustave Ghyselinck, mecanicien en ijzer- en kopersmelter, en van Camilla De Raedt. Op 12 september 1874 overleed Camilla De Raedt in de echtelijke woning in de Bellevuestraat te Gent. Aldaar overleed op 13 mei 1877 ook Gustave Ghyselinck. Rachel Ghyselinck was bijgevolg op zesjarige leeftijd al volledig wees.

Uit de huwelijksakte van 23 juli 1892 blijkt dat één van de vier getuigen geen familie van de bruidegom of bruid was, nl. Victor Begerem, 39 jaar, advocaat, lid van de kamer van volksvertegenwoordigers, wonende te Gent. Blijkbaar dus een goede kennis van Charles Blomme. Deze Victor Begerem¹⁰⁷ was sedert 20 augustus 1875 ingeschreven aan de orde van advocaten van de balie van Gent en had een groot cliënteel. Zijn politieke carrière begon op 25 mei 1884 als lid van de provincieraad, verkozen voor het kanton Kaprijke. Op 10 juni 1886 werd hij lid van de kamer van volksvertegenwoordigers voor de Katholieke Partij. Hij vervulde dit mandaat zonder onderbreking tot in 1921. Op 26 maart 1894 werd hij minister van justitie in opvolging van Jules Lejeune en dit tot 5 augustus 1899.¹⁰⁸

In de periode van zijn ministerschap werd zijn goede kennis Charles Blomme bij KB van 4 juni 1896 op de zeer jonge leeftijd van 33 jaar benoemd tot vrederechter van het kanton Deinze.

Als gevolg van deze benoeming verhuisde het gezin Blomme-Ghyselinck op 13 oktober 1896 van Gent naar een woning in de Marktstraat te Deinze.

Op 15 december 1896 ondertekende Charles Blomme het verzoekschrift uitgaande van de Franstalige conferentie van de jonge balie te Gent, waarbij aan de senaat gevraagd werd om tegen het geruchtmakend wetsvoorstel De Vriendt-Coremans te stemmen.¹⁰⁹ Dat wetsvoorstel had de principiële gelijkberechting van beide landstalen, onder meer in gerechtszaken, tot doel.

Uit het huwelijk van Charles Blomme en Rachel Ghyselinck werden vier kinderen geboren, twee te Gent en twee te Deinze, te weten:

¹⁰⁷ Victor Charles Marie Begerem werd geboren te Ieper op 25 februari 1853. Op 24 juni 1876 huwde hij te Gent met Carolina Barbara Maria Drubbel, geboren te Gent op 3 december 1853. Zij was een dochter van de Gentse advocaat en katholieke volksvertegenwoordiger Louis Drubbel (1814-1888). Victor Begerem overleed te Gent op 20 december 1934, nadat zijn echtgenote reeds te Gent was gestorven op 28 maart 1929.

¹⁰⁸ A. Verbesssem, *'Le barreau de Gand'*, Vandeweghe-Gent, 1912, p. 64-65.

¹⁰⁹ X., 'Wetsvoorstel des heeren De Vriendt en Coremans. Twee documenten.', in *Het Belfort*, jg.12, 1897, p.153.

- a. Carlos Sylvia Clemens Maria Josephus, geboren te Gent op 28 juli 1893.
 - b. Jeanne Marie Elmière Renée, geboren te Gent op 5 januari 1895.
 - c. Antoine Marie Louis Rachel, geboren te Deinze op 25 november 1898.
 - d. Etienne Anna Theodore Joseph, geboren te Deinze op 13 augustus 1902.
- Charles Blomme bleef zijn ambt van vrederechter uitoefenen tot aan zijn emeritaat in 1933. Hij overleed in zijn woning op de Markt te Deinze op 29 juli 1937 op de leeftijd van 74 jaar. Zijn echtgenote, Rachel Ghyselinck, verhuisde in 1956 - naar aanleiding van het late huwelijk in dat jaar van haar tot dan inwonende zoon Antoine Blomme - van Deinze naar de Kortrijksesteenweg te Gent. Ze overleed in het Sint-Vincentiusziekenhuis te Deinze op 23 december 1961, 90 jaar oud.

Om de verdeling van de nalatenschap van Charles Blomme te kunnen begrijpen, moet eerst de levensloop van zijn kinderen kort worden besproken.

- a. Carlos Blomme, die tijdens de Eerste Wereldoorlog dienst deed in de Belgische luchtmacht, trad vervolgens in de voetsporen van zijn overgrootoom Bruno Blomme (II.3), zijn grootoom Henri Blomme (III.4) en zijn oom René Blomme (IV.3). Bij KB van 15 december 1924 werd hij benoemd tot notaris, meer bepaald te Oostakker, waar hij ook ging wonen. Op 1 december 1930 huwde hij, 37 jaar oud, te Gent met de 24-jarige Renée Henriette Esther Heughebaert, geboren te Gent op 23 januari 1906. Zij was een dochter van de Gentse brouwer Gustave Heughebaert en Esther De Clercq. Uit het huwelijk Blomme-Heughebaert werden te Oostakker twee kinderen geboren: Geneviève Esther Charles Renée Blomme op 17 oktober 1931 en Denise Rachel Maurice Marie Blomme op 13 januari 1933. Twee weken na de geboorte van dit tweede kind, op 1 februari 1933, overleed notaris Carlos Blomme te Gent op de leeftijd van 39 jaar. Zijn echtgenote, Renée Heughebaert, leefde gedurende 57 jaar als weduwe verder en overleed te Gent op 13 oktober 1990 op de leeftijd van 84 jaar.
- b. Jeanne Blomme huwde te Deinze op 10 februari 1923 met de 10 jaar oudere Albert Oscar Honoré Vermeersch, geboren te Deinze op 16 mei 1884. Het echtpaar bleef wonen op de Marktstraat in Deinze, waar Albert Vermeersch een ijzerhandel uitbaatte. Hij overleed te Deinze op 12 maart 1945 op de leeftijd van 60 jaar. Jeanne Blomme overleed te Deinze op 27 januari 1967, 72 jaar oud.
- c. Antoine Blomme werd verzekeringsmakelaar te Deinze, waar hij nog bij zijn moeder op de Markt te Deinze woonde, toen hij op 18 april 1956, 57

jaar oud, te Gent trouwde met Nelly Martha Alfonsa Ghislana D'Havé, geboren te Eeklo op 19 december 1923, wonende te Gent. Het echtpaar ging wonen in Deurle. Nog geen twee jaar na dit huwelijk, op 27 maart 1958 overleed Antoine Blomme te Gent op de leeftijd van 59 jaar.

- d. Etienne Blomme oefende het beroep van elektricien uit en trouwde te Deinze op 8 juli 1933 met Anna Devooght, geboren te Deinze op 11 juni 1903. Zij was een modiste en dochter van Leopold Francies Devooght, wever, en Maria De Meyer. Omwille van deze 'mindere afkomst' hadden ere-vrederechter Charles Blomme en Rachel Ghyselinck zich tegen dit voorgenomen huwelijk van hun zoon formeel verzet. Uit de huwelijksakte van 8 juli 1933 blijkt dat aan hen een eerbiedige akte werd betekend, waarna echter geen toestemming van de ouders is gevolgd. Uit het huwelijk Blomme-Devooght werd één kind geboren, met name Charlotte André Adrienne Blomme te Gent op 17 januari 1935. Anna Devooght overleed te Gent op 18 januari 1977, 73 jaar oud. Etienne Blomme, die in de jaren vijftig handelsvertegenwoordiger werd voor zijn zuster Jeanne Blomme, overleed te Deinze op 13 november 1981, 79 jaar oud.

We keren nu terug naar de verdeling van de erfenis van ere-vrederechter Charles Blomme. Op 29 juni 1933, een week vóór het vermaledijde huwelijk van zijn zoon Etienne, maakte hij een mystiek testament op, dat in die vorm op 4 juli 1933 door notaris Leon Blanchaert te Deinze werd ontvangen. In dat testament verklaarde hij gebruik te willen maken van het recht dat de artikelen 1075 en volgende van het Burgerlijk Wetboek hem toekennen om een ascendentenverdeling te treffen tussen zijn kinderen en kleinkinderen als enige vermoedelijke erfgenamen, van zowel zijn eigen goederen als de helft van de gemeenschap, die bestond tussen hem en zijn echtgenote. De massa van de goederen, die het voorwerp was van deze verdeling, was samengesteld uit, ten eerste, de eigen goederen van Charles Blomme die hij door erfenis van zijn ouders, zijn broer Albert en zijn tante Sidonie had verkregen bij akte van notaris Pussemier te Aalter van 21 december 1922 en die een totale oppervlakte hadden van ca. 41,9 ha en één onverdeeld vijfde van ca. 50,5 ha (een hofstede met landerijen te Lotenhulle van ca. 25 ha en een hofstede met landerijen te Koolskamp van ca. 25 ha). Ten tweede was deze massa samengesteld uit de helft van de goederen die hij tijdens zijn huwelijk met Rachel Ghyselinck ingevolge diverse aankopen had verworven en die een totale oppervlakte hadden van ca. 54,7 ha. De totale massa van alle te verdelen goederen werd geschat op 2.535.900 BEF. Het gedeelte

waarover Charles Blomme vrij kon beschikken, bedroeg één vierde van deze nalatenschap, of 633.975 BEF. Dit beschikbaar deel legateerde Charles Blomme bij vooruitmaking en buiten erfdeel en met recht van aanwas aan 1) Antoine Blomme 2) Jeanne Blomme en 3) de twee kinderen van zijn vooroverleden zoon Carlos Blomme, ieder voor één derde deel. Met andere woorden, zijn zoon Etienne Blomme werd onterfd tot beloop van dit beschikbaar deel. In het testament werden tot beloop van dit bedrag van 633.975 BEF drie gelijkwaardige kavels gevormd, die werden toebedeeld aan resp. Antoine Blomme, Jeanne Blomme en de twee minderjarige kinderen van wijlen Carlos Blomme. De overige drie vierden van de te verdelen massa, of 1.900.925 BEF, maakten het reservatair deel van de nalatenschap uit, dat noodzakelijk aan alle wettelijke erfgenamen toekwam. Tot beloop van dit gedeelte werden in het testament vier gelijkwaardige kavels gevormd, die werden toebedeeld aan resp. Antoine Blomme, Jeanne Blomme, de twee minderjarige kinderen van wijlen Carlos Blomme en Etienne Blomme.

Dit mystiek testament werd niet meer gewijzigd en moest derhalve op 29 juli 1937, datum van overlijden van Charles Blomme, worden uitgevoerd. Het testament bepaalde wel dat de erfgenamen het levenslang vruchtgebruik op de helft van de nalatenschap van Charles Blomme moesten respecteren dat bij huwelijkscontract verleden voor notaris Fraeys te Gent op 20 juli 1892 aan de langstlevende echtgenoot, in dit geval Rachel Ghyselinck, werd toegekend. Bij akte van notaris Louis Westerlinck te Nevele van 10 oktober 1956 heeft Rachel Ghyselinck echter zuiver en eenvoudig aan dit recht van vruchtgebruik verzaakt.

IV.3. René Marie Felix August Blomme, geboren te Nevele op 22 juni 1867 en overleden te Nevele op 1 juni 1941, gehuwd te Brugge op 28 februari 1910 met Celina Maria Stephanica Francisca Van Den Plas, geboren te Lochristi op 24 januari 1866 en overleden te Nevele op 23 december 1930.

René Blomme promoveerde tot doctor in de rechten op 16 maart 1890 en behaalde het diploma van kandidaat notaris op 20 juli 1891. Daarna deed hij tien jaar stage bij notaris August Fraeys te Gent. Bij KB van 17 juni 1902 werd hij benoemd tot notaris te Hansbeke in vervanging van notaris Simon De Seille. Van de negen kandidaten was hij de enige die ook doctor in de rechten was.¹¹⁰

¹¹⁰ ARB, I 130, nr. 1082.

Op 29 juli 1902 vertrok hij uit de ouderlijke woning te Nevele naar Hansbeke, waar hij logeerde bij Marie-Louise Schelstraete (Dorp 78), weduwe van Eduard Van Driessche, vanaf 1 oktober 1904 bij Juliana De Vreese (Dorp 44), weduwe van Gustaaf Adolf Fobe (die gemeentesecretaris van Hansbeke was en op 1 maart 1899 door verdrinking overleed), daarna opnieuw bij weduwe Van Driessche nadat weduwe Fobe op 24 augustus 1906 te Hansbeke hertrouwde met Arthur Vermeire.¹¹¹ In 1906 werd notaris René Blomme ook voorzitter van de Sint-Sebastiaansgilde.

Op 28 februari 1910 huwde notaris René Blomme, 42 jaar, te Brugge met zijn achternicht Céline Van Den Plas (dochter van Coralie Blomme, zie hiervoor III.11, een nicht van zijn vader), 44 jaar, weduwe van dokter Charles Verté, tot dan wonende in Brugge. Zoals in III.11 reeds vermeld, waren nog drie kinderen uit dit eerste huwelijk in leven: Adrien, Bertha en Marie Rose Verté. Adrien Verté werd op 1 juni 1912 tot priester gewijd en werd vanaf 16 april 1913 leraar aan het Sint Lodewijkcollege te Brugge.

In 1910 liet het echtpaar Blomme-Van Den Plas in Hansbeke een imposant herenhuis langs de noordkant van de Lindestraat bouwen. Slechts na de voltooiing ervan kwamen ook de notarisvrouw en zijn twee stiefdochters van Brugge naar Hansbeke en werden zij aldaar op 7 maart 1911 in het bevolkingsregister ingeschreven. Binnen dit tweede huwelijk bracht Celine Van Den Plas, intussen 46 jaar, nog één kind ter wereld, namelijk Renée Marie Flavie Mauriette Blomme, geboren te Brugge op 13 april 1912.

Begin 1914 werd René Blomme benoemd tot notaris te Nevele in vervanging van de overleden notaris Theophile Schelpe. Zodoende keerde hij op 20 maart 1914 terug naar zijn geboortedorp, waar hij zich met zijn gezin vestigde in de ouderlijke dokterswoning, Tieltstraat 44, die toen nog was bewoond door zijn moeder Silvie Delarue (III.3, †22 juli 1919) en zijn drie ongetrouwde zusters Marie (IV.4), Anna (IV.5) en Flavie Blomme (IV.6). Vanaf maart 1916 had hij een tweede verblijf in het Prinsenhof 55 te Gent. Bertha Verté verhuisde op 27 april 1914 naar de Sint-Jorisstraat te Brugge. Zij zal in het huwelijk treden met tuinbouwkundige Cyrille De Schryver, geboren te Gent op 9 mei 1886.

In de bevolkingsregisters te Nevele van 1921-1930 vinden we het (uitgedunde) gezin Blomme-Van Den Plas niet meer terug in de ouderlijke woning in de Tieltstraat, waar nog uitsluitend de drie ongetrouwde zusters verbleven, maar in de Kerrebroekstraat 1. Marie Rose Verté huwde te Nevele

¹¹¹ A. Martens, 'Notariaat te Hansbeke (1873-1930)', in *Vlakaf*, 2006, nr. 3, p. 18-21.

op 29 juli 1926 met houthandelaar Antoine Jean Gerard Callens, geboren te Izegem op 2 augustus 1902. Zij verhuisden in hetzelfde jaar naar de Grote Markt te Kortrijk. Renée Blomme woonde nu nog als enig kind bij haar ouders. Zij gold als een – zeker voor die tijd – geëmancipeerde jonge vrouw, die naakt zwom in de Poekebeek en reed met een Ford décapotable.

Op 23 december 1930 overleed Céline Van Den Plas op de leeftijd van 64 jaar in haar woning in de wijk Kerrebroek. Dochter Renée Blomme trouwde op 24 juni 1936 met nijveraar Théophile Fernand Joseph Antoine Verellen en verliet hetzelfde jaar Nevele; zij zouden later uit de echt scheiden. Haar vader, notaris René Blomme, overleed in zijn woning in de Kerrebroekstraat op 1 juni 1941 op de leeftijd van 73 jaar.

Nog kort iets over het verdere lot van de drie kinderen Verté. Adriaan Verté was vanaf 30 december 1920 geestelijke koster aan de O.L.V.-kerk te Brugge, vanaf 8 oktober 1927 onderpastoor op de O.L.V.-parochie te Brugge en vanaf 15 juni 1938 pastoor te Meetkerke. Op 15 oktober 1957 werd hij op rust gesteld en hij overleed op 23 september 1960 op de leeftijd van 72 jaar.¹¹²

Bertha Verté stierf te Knokke op 13 maart 1971, 79 jaar oud, nadat haar echtgenoot, Cyrille De Schryver, reeds op 5 augustus 1943 te Gent op de leeftijd van 57 jaar was overleden. Houtwinner Antoine Callens en Marie Rose Verté emigreerden naar Argentinië. Laatstgenoemde overleed te Buenos Aires op 6 juni 1977, 78 jaar oud, nadat haar man reeds in 1965 in Usuaiha gestorven was.

IV.4. Marie Sidonie Josephine Blomme, geboren te Nevele op 22 januari 1869 en overleden te Nevele op 22 juni 1947.

De oudste van de drie tantes van de ‘jonge generatie’, woonde heel haar leven te Nevele in de grote dokterswoning naast de Buysse, ook na de dood van haar ouders, samen met haar eveneens ongetrouwde zussen Anna (IV.5) en Flavie (IV.6) en enkele steeds wisselende dienstmeiden. De zussen spraken thuis Frans en waren ook franskiljon, ze kwamen goed overeen met de Franstalige bourgeoisie van Nevele. Ook zij waren zeer trouwe kerkgangers en hadden uitstekende betrekkingen met de geestelijkheid. In het bijzonder deken Emiel Bessems van Nevele was een ware vriend des huizes. Zij doneerden regelmatig aan de kerk. Onder meer de schade ingevolge WO II aan de Oostbroekkapel werd op kosten van de gezusters Blomme hersteld.

¹¹² Al deze gegevens werden vermeld op het doodsprentje van Adriaan Verté.

Juffrouw Anna BLOMME ;
Juffrouw Flavie BLOMME ;
Mevrouw Weduwe Charles BLOMME ;
Mevrouw Weduwe Carlos BLOMME en kinderen ;
Mevrouw Weduwe Albert VERMEERSCH, geboren Jeanne BLOMME en kinderen ;
Mijnheer Antoine BLOMME ;
Mevrouw Renée BLOMME en kinderen ;
Haar getrouwe Dienstboden,

hebben de eer UEd. het smartelijk verlies aan te kondigen dat zij ondergaan in den persoon van

MEJUFFER
**MARIE, SIDONIE, JOSÉPHINE
BLOMME**

Lid van alle genootschappen

hun welbeminde zuster, schoonzuster, tante en groot tante ;
geboren te Nevele den 22 Januari 1869 en aldaar schielijk overleden
den 22 Juni 1947, voorzien van al de Troostmiddelen onzer Moeder
de H. Kerk.

De plechtige Koordienst, gevolgd door de bijzetting in den familiekelder op
het kerkhof te Nevele, zal plaats hebben in de dekanale kerk van Nevele,
op Donderdag 26 Juni, om 10.30 uur.

De Vigiliën zullen gezongen worden daags te vóór om 5 uur.

De dertigdaagsche missen zullen gelezen worden in de kerk der
EE. PP. Recoletten, te Gent.

Vergadering ten sterfhuize, Thielstraat, om 10 uur.

BID VOOR HAAR.

Nevele, den 22 Juni 1947.

Drukk. Lootens, Nevele. Tel. 945

Overlijdensbericht Marie Sidonie Blomme.

In deze woning overleed Marie Blomme op 22 juni 1947 op de leeftijd van 78 jaar. Opvallend is haar doodsbrief, waarin haar overlijden werd aangekondigd door haar zusters Anna en Flavie Blomme, door haar

schoonzuster weduwe Charles Blomme (IV.2), door haar neven en nichten, met name weduwe Carlos Blomme en kinderen, weduwe Albert Vermeersch, geboren Jeanne Blomme en kinderen, Antoine Blomme en Renée Blomme en kinderen en door haar getrouwe dienstboden. De enigen van de neven en nichten die helemaal niet werden vermeld waren Etienne Blomme en zijn te min bevonden echtgenote Anna Devooght. De doodsbrief vermeldde ook nog dat Marie Blomme 'lid van alle genootschappen' was.

Op 14 december 1946 had Marie Blomme een eigenhandig testament gemaakt, dat na haar overlijden ter studie van notaris Louis Westerlinck te Nevele op 17 juli 1947 werd gedeponereerd. In dat testament stelde zij aan als enige en algemene legatarissen van haar gehele nalatenschap, met uitsluiting van alle anderen: haar twee zusters Anna Blomme en Flavie Blomme die bij haar woonden. Zonder dit testament zou haar nalatenschap volgens het Burgerlijk Wetboek zijn overgegaan naar: haar zuster Anna Blomme voor één vierde deel, haar zuster Flavie Blomme voor één vierde deel, de kinderen en kleinkinderen van haar vooroverleden broer Charles Blomme (IV.2), te weten Jeanne Blomme, Antoine Blomme, Etienne Blomme en de twee minderjarige kinderen van wijlen Carlos Blomme, samen voor één vierde deel, en het enig kind van haar vooroverleden broer René Blomme (IV.3), te weten Renée Blomme, voor het overige vierde deel.

De aangifte van haar nalatenschap, ingediend op het registratiekantoor te Deinze op 3 oktober 1947, maakte melding van ca. 20,5 ha volledig eigen onroerende goederen (het grootste deel van haar ouderlijk erfdeel: hofstede en landerijen te Vosselare, hofsteden en landerijen te Vinkt, land te Bellem), ca. 4,4 ha waarvan zij voor één onverdeeld derde eigenaar was samen met haar twee zusters (het door hen bewoonde woonhuis te Nevele, een ander woonhuis te Nevele met landerijen) en ca. 48,4 ha waarvan zij voor één onverdeeld vijfde eigenaar was samen met al haar broers (of hun kinderen) en zusters (hofstede met landerijen te Lotenhulle van ca. 23,5 ha en hofstede met landerijen te Koolskamp van ca. 24,9 ha). De erfenis omvatte daarnaast nog een zeer groot aantal roerende waarden. Na aftrek van de schulden werd de nalatenschap - anno 1947 - geschat op een netto-bedrag van 3.371.811,71 BEF.

IV.5. Anna Maria Valeria Augusta Blomme, geboren te Nevele op 13 mei 1870 en overleden te Nevele op 28 oktober 1947.

Juffrouw Flavie BLOMME;
Mevrouw Weduwe Charles BLOMME;
Mevrouw Weduwe Carlos BLOMME en kinderen;
Mevrouw Weduwe Albert VERMEERSCH, geboren Jeanne BLOMME en
kinderen;
Mijnheer Antoine BLOMME;
Mevrouw Renée BLOMME en kinderen;
Haar getrouwe Dienstheden,

hebben de eer UEd. het smartelijk verlies aan te kondigen dat zij ondergaan in den persoon van

MEJUFFER

**ANNA, MARIE, VALERIE, AUGUSTA
BLOMME**

LID VAN ALLE GENOOTSCHAPPEN

hun welbeminde zuster, schoonzuster, tante en groot tante;

geboren te Nevele den 13 Mei 1870 en aldaar schielijk overleden den
28 October 1947, voorzien van al de Troostmiddelen onzer
Moeder, de H. Kerk.

De plechtige Koordienst, gevolgd door de bijzetting in den familiekerelder op
het kerkhof te Nevele, zal plaats hebben in de dekanale kerk van Nevele
op Vrijdag 31 October, om 10,30 uur.

De Vigilïen zullen gezongen worden daags te vóór, om 5 uur.

De dertigdaagsche missen zullen gelezen worden in de kerk der
EE. PP. Recoletten, te Gent.

Vergadering ten sterfhuize, Thieltstraat, om 10 uur.

BID VOOR HAAR

Nevele, den 28 October 1947.

Drukk. Lootens, Nevele — Tel. 945

Overlijdensbericht Anna Marie Blomme.

Vier maanden na haar oudste zuster Marie overleed ook de tweede 'tante', Anna Blomme, op 28 oktober 1947 op de leeftijd van 77 jaar. In haar doodsbrief werd haar overlijden aangekondigd door haar zuster Flavie Blomme, door haar schoonzuster weduwe Charles Blomme, door haar neven en nichten, met name weduwe Carlos Blomme en kinderen, weduwe Albert Vermeersch, geboren Jeanne Blomme en kinderen, Antoine Blomme en Renée Blomme en kinderen en door haar getrouwe dienstboden. De enigen van de neven en nichten die opnieuw niet werden vermeld waren Etienne Blomme en zijn te min bevonden echtgenote Anna Devooght. De doodsbrief vermeldde ook nog dat Anna Blomme 'lid van alle genootschappen' was.

Anna Blomme had een eigenhandig testament gemaakt op 14 december 1946, dezelfde dag als haar oudste zuster Marie. De inhoud van dit testament, dat na haar overlijden werd gedeponeerd ter studie van notaris Louis Westerlinck te Nevele op 18 november 1947, was ook vrijwel identiek als dat van haar zuster. Zij stelde aan als enige en algemene legatarissen van gans haar nalatenschap, met uitsluiting van alle anderen: haar twee zusters Marie Blomme en Flavie Blomme die bij haar woonden. Aangezien Marie Blomme op 22 juni 1947 eerder overleden was, kwam de erfenis van Anna Blomme volledig toe aan haar enige nog levende zuster Flavie Blomme. Zonder dit testament zou haar nalatenschap volgens het Burgerlijk Wetboek zijn overgegaan naar: haar zuster Flavie Blomme (IV.6) voor één derde deel, de kinderen en kleinkinderen van haar vooroverleden broer Charles Blomme (IV.2), te weten Jeanne Blomme, Antoine Blomme, Etienne Blomme en de twee minderjarige kinderen van wijlen Carlos Blomme, samen voor één derde deel, en het enig kind van haar vooroverleden broer René Blomme (IV.3), te weten Renée Blomme, voor het overige derde deel.

De erfenis van Anna Blomme omvatte dus ook de helft van de erfenis van haar eerder overleden zuster Marie Blomme. Haar aangifte van nalatenschap, ingediend op het registratiekantoor van Deinze op 9 februari 1948, maakte melding van ca. 32,3 ha volledig eigen onroerende goederen (haar ouderlijk erfdeel: hofsteden met landerijen te Lotenhulle, Poeke en Kanegem en een partij bos te Nevele), ca. 23,3 ha waarvan zij voor de onverdeelde helft eigenaar was samen met haar zuster Flavie (de nalatenschap van hun oudste zuster Marie Blomme; zie IV.4) en ca. 48,4 ha waarvan zij onverdeeld eigenaar was voor drie tienden (oorspronkelijk één vijfde of twee tienden plus de helft van één vijfde of één tiende uit hoofde van de nalatenschap van haar zuster Marie) samen met al haar broers (of hun kinderen) en zusters (hofstede met landerijen te Lotenhulle van ca. 23,5

ha en hofstede met landerijen te Koolskamp van ca. 24,9 ha). De erfenis omvatte daarnaast nog een zeer groot aantal depositoboekjes, obligaties en andere roerende waarden, inclusief de helft van de titels van haar vooroverleden zuster. Na aftrek van de schulden werd de nalatenschap van Anna Blomme - anno 1947 - geschat op een nettobedrag van 5.220.067,52 BEF.

IV.6. Flavie Marie Josephine Mathilde Albertine Blomme, geboren te Nevele op 7 mei 1876 en overleden te Nevele op 22 februari 1956.

Flavie Blomme.

Volgens de familie was Flavie Blomme, de jongste van het drietal, altijd wat ziekelijk maar dan in de zin van 'de piepende kar rijdt het verst van al'. Wellicht was zij op gebied van godsvrucht de vurigste en ook de meest naïeve van de drie. In 1951 kreeg de decanale kerk van Nevele een nieuwe klok, die door Flavie Blomme werd geschonken. Zij werd meter van deze klok.

Zij overleed in haar woning in de Tieltstraat op 22 februari 1956 op de leeftijd van 79 jaar.

Flavie Blomme dicteerde zowel op 4 november 1947, 10 december 1949 als 11 maart 1953 ten overstaan van notaris Louis Westerlinck te Nevele en

twee getuigen een authentiek testament, waarbij zij telkens al haar vorige uiterste wilsbeschikkingen herriep.

We geven dan ook eerst de inhoud weer van haar laatste testament, dat op het ogenblik van haar overlijden moest uitgevoerd worden:

‘In de naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes. Amen.

Hier volgen mijn laatste wilsbeschikkingen.

Ik herroep en vernietig alle voorgaande testamenten en uiterste wilsbeschikkingen en in het bijzonder mijn authentieke testamenten gedicteerd aan notaris Westerlinck te Nevele van 4 november 1947 en 10 december 1949. Nochtans zullen alle eigenhandige testamenten en andere uiterste wilsbeschikkingen door mij gemaakt en ondertekend op datum van heden 11 maart 1953 samen met dit authentiek testament moeten uitgevoerd worden waarvan zij een bijvoegsel en aanvulling zullen uitmaken.

Ik wil begraven worden op het kerkhof te Nevele in de familiekelder.

Ik wil een uitvaart en eerste rang begrafenisdienst gelijk degene van mijn vooroverleden zusters.

Ik wil begraven worden met het klein kruisbeeld dat op het doodsbed van moeder zaliger lag.

Er zullen doodsbeeldekenen moeten gedrukt worden, meer een vijftigtal met mijn portret erop. Ik wil een schone eiken doodskest, eenvoudig maar sterk, en een zinken lichter, gelijk diegene mijner zusters.

Mijn algemene legatarissen moeten, na mijn overlijden, de grafkelders te Nevele en te Lotenhulle onderhouden.

Ik wil dat er onmiddellijk na mijn overlijden tot lafenis mijner ziel, de volgende missen gecelebreerd worden:

- Dertig Gregoriaanse missen bij de Paters karmelieten te Gent.
- Honderd gezongen missen in de dekanale kerk van Nevele.
- Drieduizend gelezen missen bij de Paters karmelieten te Gent en andere kloosters te Gent.

Ieder jaar wil ik een jaargetijde zoals datgene van mijn ouders, eeuwigdurend te celebreren in de dekanale kerk van Nevele. Ook zullen er eeuwigdurend en ieder jaar tien gezongen missen gecelebreerd worden in de kerk van Nevele voor de overledene familieën Blomme en Delarue.

Voor de onkosten van dit jaargetijde en de jaarlijks te celebreren missen zullen mijn algemene legatarissen met de kerkfabriek van Nevele moeten akkoord sluiten, bijzonder voor wat betreft de vast te stellen som.

Ik wil dat er nog bij de Paters karmelieten te Gent honderd gelezen missen zouden gecelebreerd worden voor de zielerust van mijn ouders, broeders en

zusters en andere familieleden Blomme en Delarue, zuster Angele Pauline Bruggheeman en Alphonse De Steur, deze trouwe dienstboden.

Ik doe de volgende legaten ten bijzondere titel, voor zoveel nodig vooruit, buiten paart en met ontslaging van inbreng:

- a) Ik geef een som van tien duizend frank aan de zusterkens der Armen.
- b) Een som van vijftig duizend frank aan de katholieke missiën.
- c) Een som van vijf duizend frank voor de Kapel van het Hospice Louise-Marie te Nevele.
- d) Aan Irena Bollaert¹¹³, echtgenote van Charles Louis Vereecken te Nevele, Tieltstraat, voor de trouwe diensten mij bewezen: een som in geld van 300.000 frank, mijn partij zaailand te Nevele van 24 are en 29 centiaren en gans het meubilair van mijn slaapkamer.
- e) Ik geef gezamenlijk en aan ieder van hen voor de onverdeelde helft aan Michel De Steur en Suzanne De Steur te Nevele, Vierboomstraat 1, voor zover eerstgenoemde nog in mijn dienst is op mijn overlijdensdag, het huis met afhangendheden dat hij bewoont te Nevele, met de tuin en een gedeelte land er onmiddellijk op volgende, dat hij thans in pacht heeft, dit al ten belope van een oppervlakte van 50 aren. Ik geef nog aan voornoemde Michel en Suzanne De Steur aan ieder van hen een som in geld van 50.000 frank.
- f) Ik geef aan de kerkfabriek in Nevele een som in geld van 50.000 frank. Deze som zal moeten gebruikt worden tot de versiering van de dekanale kerk van Nevele.
- g) Ik geef aan mijn meid juffer Irma Meganck te Nevele, op voorwaarde dat zij op mijn overlijdensdag nog in mijn dienst is, een som in geld van 150.000 frank.
- h) Ik geef aan mijn nicht Renée Blomme, gescheiden van Théophile Verellen, te Brussel, al mijn juwelen zonder enige uitzondering alsook het zilveren koffieservies bestaande uit vier stuks, dit omdat ik haar meter ben.

Al deze legaten vermeld onder de letters a tot en met h zullen moeten afgeleverd worden vrij van erfenisrechten en alle hoegenaamde onkosten.

¹¹³ Haar werkelijke naam was Irma Marie Leonie Bollaert, geboren te Nevele op 29 maart 1891 en overleden te Nevele op 24 april 1967. Zij was gehuwd met Carolus Ludovicus Vereecken, geboren te Nevele op 23 oktober 1878 en overleden te Gent op 5 februari 1969.

- i) Aan mijn neef Antoine Blomme, verzekeraar te Deinze, geef ik twee derden van mijn onverdeelde gerechtigheden in een hofstede te Koolskamp, groot 24ha 90a 80ca.
- j) Aan mijn nicht Jeanne Blomme, weduwe van Albert Vermeersch te Deinze, geef ik twee derden van mijn onverdeelde gerechtigheden in een hofstede te Lotenhulle, Meistraat, groot 23 ha 56a en 50ca.

Deze twee laatste legaten gedaan aan Antoine en Jeanne Blomme zijn niet vrij van successierechten noch onkosten.

Voorts en voor de overschot van mijn nalatenschap, zo in roerende als in onroerende goederen, stel ik aan als enige legatarissen:

1. Mijn genoemde neef Antoine Blomme voor een vijfde deel.
2. Mijn nicht Jeanne Blomme, weduwe Albert Vermeersch te Deinze, voor een vijfde deel.
3. Mijn nicht Renée Blomme, gescheiden van Theophile Verellen, te Brussel voor een vijfde deel.
4. Mijn neef Etienne Blomme te Deinze voor een vijfde deel.
5. De kinderen van mijn vooroverleden neef Carlos Blomme, zijnde Geneviève en Denise Blomme, beide zonder beroep te Gent, samen voor een vijfde deel, hetzij aan ieder van hen een tiende deel.

In geval één of meerdere van de volgende legatarissen Antoine, Jeanne, Renée, Etienne, Geneviève en Denise Blomme vóór mij komen te overlijden, zullen hun wettige afstammelingen in hun plaats treden, staaksgewijze en bij vertegenwoordiging. Bij gebrek aan nakomelingschap zullen hun paarten aan de andere medelegatarissen aangroeien. De legaten aan Geneviève en Denise Blomme zijn gedaan, in geval van vooroverlijden van één van hen zonder wettige afstammelingen, met recht van aangroeiing tussen hen.

In geval Irma Bollaert tevoren mij moest komen te overlijden, zal het legaat haar vermaakt, uitgezonderd de partij land, te goed komen aan haar overlevende echtgenoot Charles Louis Vereecken. Indien beide echtelieden tevoren mij moesten overleden zijn, zal hetzelfde legaat, uitgezonderd de partij land, te goed komen aan haar wettige afstammelingen, staaksgewijze en bij vertegenwoordiging.

Mijn meubelen zullen na mijn overlijden niet openbaar verkocht mogen worden.

In geval één of meerdere van mijn legatarissen zich tegen mijn uiterste wilsbeschikking verzet, ontfer ik hen volledig.'

Het eigenhandig testament van 11 maart 1953, dat gold als een bijvoegsel van dit authentiek testament van dezelfde datum, luidde als volgt:

‘Ik geef 20.000 frank aan Rosa Vereecke, echtgenote Albert Van Hecke.
Ik geef 20.000 frank aan Maria Vereecke, echtgenote Victor Valerie De Puydt.
Ik wil dat Michel De Steur, mijn tuinman, ook beschikt over volledig nieuwe
rouwkledij en bijhorigheden.’

Nu gaan we na wat de belangrijkste wijzigingen waren met de vorige testamenten van 4 november 1947 en 10 december 1949, waarbij we het onderdeel betreffende de legaten aan de dienstboden telkens buiten beschouwing laten.

In haar eerste testament van 4 november 1947 legateerde Flavie Blomme aan haar neef Antoine Blomme haar volledige onverdeelde rechten in de hofstede te Koolskamp van ca. 24,9 ha en aan haar nicht Jeanne Blomme haar volledige onverdeelde rechten in de hofstede te Lotenhulle van ca. 23,5 ha. Voor het overige stelde zij als algemene legatarissen aan: Antoine Blomme voor één vierde deel, Jeanne Blomme voor één vierde deel, Renée Blomme voor één vierde deel en de kinderen van haar vooroverleden neef Carlos Blomme, samen voor één vierde deel. Haar neef Etienne Blomme, getrouwd met de te min bevonden Anna Devooght, viel toen nog als algemene legataris uit de boot. In dat testament moest hij zich tevreden stellen met een bijzonder legaat van 50.000 BEF.

In haar tweede testament van 10 december 1949 legateerde Flavie Blomme aan haar neef Antoine Blomme haar volledige onverdeelde rechten in de hofstede te Koolskamp van ca. 24,9 ha maar met betrekking tot haar onverdeelde rechten in de hofstede te Lotenhulle van ca. 23,5 ha werd geen bijzonder legaat aan Jeanne Blomme, noch aan iemand anders vermeld. Dezelfde algemene legatarissen werden aangesteld als in het vorig testament van 4 november 1947. Het bijzonder legaat, dat aan Etienne Blomme werd toebedeeld, werd nu wel opgetrokken tot 100.000 BEF.

We zien dus dat gaandeweg de plooiën tussen Etienne Blomme en ‘tante Flavie’ werden glad gestreken, zodat hij uiteindelijk in haar laatste testament van 11 maart 1953 op gelijke voet als haar andere neven en nichten werd behandeld en hij als algemene legataris voor één vijfde van de nalatenschap werd aangesteld.

Dit laatste testament van Flavie Blomme bepaalde ook dat voor de onkosten van het jaargetijde en de jaarlijks te celebreren missen, haar algemene legatarissen met de kerkfabriek te Nevele een akkoord moesten sluiten, voor wat de vast te stellen som betreft. Het kapitaal nodig om deze stichtingen uit te voeren werd vastgesteld op 40.000 BEF. Bij akte van notaris Westerlinck te Nevele van 28 augustus 1956 zijn de algemene legatarissen dan

overgegaan tot aflevering aan de kerkfabriek te Nevele van dit bedrag van 40.000 BEF. plus het bijzonder legaat van 50.000 BEF, welke som moest worden gebruikt tot de versiering van de decanale kerk te Nevele, hetzij in het totaal 90.000 BEF. Bij brief van 4 augustus 1956 had het provinciaal gouvernement van Oost-Vlaanderen aan de kerkfabriek te Nevele de vraag gesteld tot welke doeleinden de voornoemde som van 50.000 BEF zal gebruikt worden. Het kerkbestuur antwoordde bij brief van 7 augustus 1956 dat, aangezien het kerkgebouw slechts zeven jaar geleden volledig hersteld en opnieuw geschilderd is geweest, het bedrag van 50.000 BEF zal geplaatst worden in kasbons van het Gemeentekrediet op vijf jaar in afwachting van een mogelijk verbruik volgens de wilsbeschikking van de schenkster op een aan te vragen latere datum en dat intussen de inkomsten van dit kapitaal zullen gevoegd worden bij het gewone inkomen van de kerk.¹¹⁴ Dit antwoord stond niet in de weg dat de bestendige deputatie van Oost-Vlaanderen op 17 augustus 1956 aan de kerkfabriek te Nevele machtiging verleende om dit legaat en de voormelde stichtingen te aanvaarden.

Bij akte van 27 oktober 1956 van notaris Louis Westerlinck te Nevele zijn de vier neven en nichten en de twee achternichten, aangesteld als algemene legatarissen, overgegaan tot de vereffening en verdeling van de nalatenschap van Flavie Blomme. Deze erfenis was bijzonder omvangrijk en omvatte, zoals reeds vermeld, ook de volledige erfenissen van haar eerder overleden zusters Marie en Anna Blomme. Vóór de verdeling werd reeds een groot aantal hofsteden, landen en weiden, gelegen te Lotenhulle, Vinkt en Nevele, met een totale oppervlakte van ca. 68,2 ha, door notaris Westerlinck openbaar of uit de hand verkocht. De totale opbrengst van deze verkopen bedroeg 4.128.250 BEF, welk bedrag uiteraard in het actief van de te verdelen nalatenschap werd ingebracht. Ook alle titels en waarden werden ter beurs verkocht met een totale opbrengst van 617.953,24 BEF. Daarnaast bestond de nalatenschap nog uit ca. 45 ha onroerend goed, in natura aanwezig (de grote herenwoning te Nevele, hofstede en landerijen te Vosselare, Vinkt, Lotenhulle, Kanegem en Ruiselede), drie vijfden onverdeeld van de hofstede met landerijen te Lotenhulle van ca. 23,5 ha en drie vijfden onverdeeld van de hofstede met landerijen te Koolskamp van ca. 24,9 ha. Verder nog het liggend geld op het ogenblik van het overlijden, de aanwezige meubelen en de ontvangen pachtgelden. Het totaal actief werd - anno 1956 - geschat op 15.486.103,24 BEF. Onder aftrek van de bijzondere legaten en de schulden, bleef er voor de algemene legatarissen een

¹¹⁴ RAG, Kerk Nevele 2, PAR213, nr. 98.

nettobedrag over van 13.795.909,19 BEF. Er werden zes kavels gevormd. De kavel, toebedeeld aan Antoine Blomme, bevatte hoofdzakelijk de gehele hofstede met landerijen te Koolskamp van ca. 24,9 ha. In de kavel, toebedeeld aan Jeanne Blomme, bevond zich hoofdzakelijk de gehele hofstede met landerijen te Lotenhulle van ca. 23,5 ha.

De kavel, toebedeeld aan Etienne Blomme, bevatte onder meer de ouderlijke herenwoning te Nevele. Hij nam er met Anna Devooght zijn intrek op 3 juli 1956. Hun enige dochter Charlotte Blomme, geboren te Gent op 17 januari 1935, was reeds sedert 19 april 1956 in deze woning ingeschreven, samen met haar echtgenoot, Roger Leopold Hugo Dejaeghere, geboren te Sint-Eloois-Vijve op 13 maart 1931, met wie zij op 21 oktober 1954 te Deinze in het huwelijk was getreden. Het is deze Charlotte Blomme, makelaar in onroerend goed, die in 1972 het herenhuis liet slopen en de tuin verkavelde. Zij overleed in het St. Vincentiusziekenhuis te Deinze op 1 mei 1982.

Uitleiding

Er is een brief van 21 december 1885 van Cyriel Buysse aan Virginie Loveling bewaard, die grotendeels handelt over de door zijn tante op dat ogenblik recent gepubliceerde schoolstrijdroman *Sophie* (1885). Enkele fragmenten uit deze brief zijn relevant voor het onderwerp dat ons bezighoudt:

‘Ziehier volgens de kinderen C. eenige der wezenlijken personages uit uwen roman.

(...)

Monteine-Dokter Blomme

Camille-Zijne vrouw

(...)

De 3 kinderen - Zijne Kinderen. Blomme heeft er wel veer meer, maar die twee meisjes, met hare blonde vlechten laten toch geen twijfel mogelijk.

(...)

Gij ziet niet waar Tante dat men u rijkelijk begrepen heeft.’¹¹⁵

Bij de publicatie van deze brief werd bij de vermelding ‘Dokter Blomme’ in een voetnoot nr. 4 het volgende aangetekend:

¹¹⁵ C. Buysse, ‘Brieven aan familieleden I Virginie Loveling’, uitgegeven door A. van Elslander en A.M. Musschoot, in *Mededelingen van het Cyriel Buysse Genootschap I*, Gent 1985, p. 64.

‘Felix Blomme (1803-1848), gehuwd met Angelica Penneman. Hij was geneesheer te Nevele en stierf bij een tyfusepidemie, 5 minderjarige kinderen nalatend (informatie J. van de Castele).’¹¹⁶

Er is geen reactie van Virginie Loveling op deze brief gekend. Wij weten dus niet of zij de door Cyriel Buysse overgebrachte visie van de kinderen C. (= Cackaert) over de personages uit haar schoolstrijdroman deelde. De grootste voorzichtigheid is daarom geboden. Maar stel nu dat de kinderen Cackaert het bij het rechte eind hadden, dan nog valt het op dat in deze brief louter sprake is van ‘Dokter Blomme’, zonder voornaam. Is het evident dat hiermee dokter Felix Blomme (II.4), zijn vrouw Angelica Penneman en drie van zijn vijf kinderen werden bedoeld? Ik durf dit te betwijfelen. Felix Blomme (II.4) overleed in 1848, ruim dertig jaar vóór het losbarsten van de schoolstrijd. Virginie Loveling, geboren op 17 mei 1836 en eind 1846 van Nevele verhuisd naar Gent om slechts op volwassen leeftijd naar Nevele terug te keren, kan dokter Felix Blomme (II.4) hoogstens in haar kinderjaren gekend hebben. Hoe zou zij zijn karakter en veronderstelde handelwijze tijdens de schoolstrijd hebben kunnen typeren? En hoe zouden de ‘kinderen Cackaert’, wier visie in deze brief wordt overgebracht, hem gekend hebben? Van Cyriel Buysse (°1859), auteur van deze brief, staat alleszins vast dat hij hem niet persoonlijk kan hebben gekend. Toch spreekt hij van ‘Dokter Blomme’, zonder voornaam, en over zijn kinderen schrijft hij ‘Blomme *heeft* er wel veel meer’ en niet ‘Blomme *had* er wel veel meer’ (cursivering B.V.). Wijst dit er niet eerder op dat Buysse refereerde aan een op dat ogenblik levende – en door hem persoonlijk gekende - dokter Blomme, met vrouw en kinderen? Dan komt uiteraard de Nevelse dokter Charles Blomme (III.3) in beeld, zijn vrouw Silvie Delarue en zijn drie zonen en drie dochters. Een bijkomend argument pro deze laatste stelling is dat in *Sophie* (1885) Camille, vrouw van Monteine - volgens de kinderen Cackaert in deze brief de vrouw van dokter Blomme - in de hele roman moet vechten tegen haar geestesziekte, eerst thuis door een non wordt verpleegd en ten slotte toch naar een instelling moet worden gebracht. Uit het voorgaand verslag van mijn onderzoek blijkt dat de geestesziekte van Albert Blomme (IV.1) onder meer werd toegeschreven aan een erfelijke aanleg tot zwakzinnigheid, die ook bij zijn moeder, Silvie Delarue, echtgenote van dokter Charles Blomme (III.3), aanwezig was. De drie dochters van Charles Blomme, Marie (IV.4), Anna (IV.5) en Flavie Blomme (IV.6), hebben tot inspiratie gediend voor Clara,

¹¹⁶ Ibid.

Adrienne en Edmée Dufour in *Tantes* van Buysse. Een en ander zou dus leiden tot de verrassende vaststelling dat twee van hen in hun kinderjaren mogelijkwerwijze ook reeds model stonden voor de twee dochtertjes van Monteine in *Sophie* van Virginie Loveling. Een kwestie die nog nader onderzoek verdient...

Bart Veeckmans

LOUIS BUYSSE: TOESTAND IN NEVELE EN IN ZIJN CICHOREIFABRIEK IN 1886

Inleiding

Bij koninklijk besluit van 15 april 1886 werd de *Commission du Travail* opgericht met als doel de industriële arbeid in België door te lichten.

De bedrijfsleiders van diverse industriële takken ontvingen een vragenlijst over alle facetten van de toestand in hun bedrijf. De resultaten van die enquête werden gepubliceerd in vier delen. Enkel deel één is voor ons van belang want daarin vinden we de gedetailleerde antwoorden van de bedrijfsleiders op ettelijke concrete vragen.

Dit deel werd in 1887-1888 in Brussel uitgegeven onder de titel *Réponses au Questionnaire concernant le travail industriel*.

Ook de Nevelse industrieel Louis Buysse vulde deze enquête in waardoor wij een goed inzicht krijgen in het reilen en zeilen van zijn cichoreifabriek in 1885.¹

Louis Buysse en zijn bedrijf

Louis Buysse werd op 23 november 1830 geboren in de Nevelse Sint-Jansstraat nr. 92, dit is de kapel van het vroegere Penitentklooster² (nu Langemunt nr. 21 en 23) als oudste zoon van Louis en Amelia Goeminne. Op 16-jarige leeftijd oefende hij net als zijn vader het beroep uit van schoenmaker. In de bevolkingsregisters van Nevele stond hij in 1848 ingeschreven als schoenmaker, in 1856 als ameldonkmaker en vanaf 1864 was hij *suikerij*- en ameldonkfabrikant³.

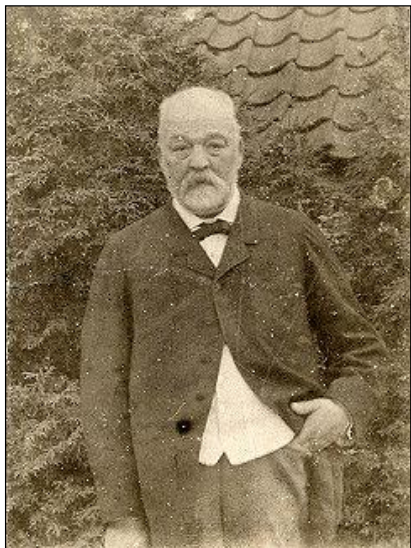
Hij trouwde te Nevele op 7 mei 1858 met Marie Pauline Sophie Loveling en de jonggehuwden namen hun intrek in het ouderlijk huis van Louis.

¹ Mijn oprechte dank gaat naar Joris Van Parys, Buysse-biograaf, die mij gewezen heeft op het bestaan van dit boek.

² A. Janssens, *Industrieel erfgoed (VIII): de cichoreifabriek Buysse-Loveling te Nevele*, in *Het Land van Nevele*, jg. 18 (1987), afl. 2, p. 75.

³ *Ameldonk* betekent 'stijfsel, zetmeel', het woord is naar alle waarschijnlijkheid ontleend uit het Franse *amidon* 'niet gemalen (zet)meel'. Nevele telde in die tijd verscheidene ameldonkmakers, zie A. Stevens, *Ameldonk moet er wezen. Ameldonkmakers in het Nevelse*, in *Het Land van Nevele*, jg. 43 (2012), afl. 2, p. 3-19.

In 1862 kwam in dezelfde straat rechtover het ouderlijk huis van Buysse het huis nr. 194 vrij (nu Langemunt, nr. 34-36). Louis Buysse vraagt in dat jaar aan de gemeente de toestemming om op dat perceel een cichoreibranderij en -drogerij te mogen oprichten.

Louis Buysse, vader van Cyriel Buysse.

*Pauline Loveling, moeder van
Cyriel Buysse*

In 1865 stond in de Tieltstraat nr. 32 (nu Cyriel Buyssestraat, nr. 38) een groot eigendom te koop. Louis Buysse kocht het en richtte er zijn cichoreibranderij en een ameldonkmakerij in. In 1871 kreeg Buysse de toestemming om een stoommachine te mogen plaatsen. In 1871 wordt hier ook voor het eerst een olieslagerij vermeld. Officieel is Buysse nu olieslager. Louis Buysse was naast zakenman ook gemeenteraadslid van Nevele in 1860, 1872 en 1878. Tot 1884 was hij schepen en ambtenaar van de burgerlijke stand. In dat jaar eindigde zijn politiek mandaat definitief. Louis Buysse overleed te Nevele op 31 maart 1901.

Geboortehuis van Cyriel Buysse, nu Langemunt 34-36.

Toestand in Buysse's cichoreifabriek in 1886

Aantal arbeidskrachten

Drie maanden per jaar worden 40 arbeiders tewerk gesteld, waarvan dertig volwassenen, drie tussen 16 en 18 jaar en zeven vrouwen van wie er één getrouwd is. Kinderen worden vanaf 16 jaar opgenomen in het bedrijf en ze krijgen er ongevaarlijk werk, aangepast aan hun leeftijd.

Sedert 1870 is het aantal arbeiders gedaald met vier mannen en twee vrouwen. Redenen van deze vermindering zijn: de invoering van machines en de invoerrechten die geheven worden in Frankrijk en Duitsland. Deze landen voeren hun producten in ons land in tegen lage rechten. Het gevolg voor ons is crisis en het is onmogelijk de handel verder uit te breiden.

Werktijden

Er wordt gewerkt van 6 u 's morgens tot 7u30 's avonds; 's middags is er één uur onderbreking, ook een half uur in de voormiddag en een half uur 's namiddags.

Tien mannen werken gedurende drie maanden 's nachts. De nachtarbeid duurt met een onderbreking 10 uur, van 17 uur tot 5 uur. De nachtarbeiders drogen de cichoreiwortels en verdienen 2 à 5,50 fr. per dag. De gevolgen van dit nachtwerk zijn bevredigend. De nachtploeg voert het gemakkelijkste werk uit overdag. Dit nachtwerk kan niet verminderd worden.

Er wordt de hele week zonder onderbreking gewerkt, uitgenomen op zondag. Werkloosheid is er niet; tijdens het dood seizoen in juni en juli blijven de arbeiders werken tegen het volledige loon. Als arbeiders twee dagen na mekaar het werk verlaten, worden ze ontslagen en vervangen.

Werkplaats

Alles in de werkplaats is in orde: verlichting, verluchting en verwarming. De arbeiders kunnen gemakkelijk werken tot 60 jaar; anderen kunnen werken tot 70 jaar en ouder.

Er zijn zelden ongevallen en ze gebeuren enkel door onvoorzichtigheid of onoplettendheid.

Coöperatieve productievennootschappen

Er zijn geen landbouwers- of arbeiderscoöperatieven waarvan de leden hun producten gezamenlijk verkopen. Het doel van deze vereniging zou zeer lovenswaardig zijn als ze zich zouden houden aan hun doelstellingen. Meestal hebben ze gevaarlijke tendensen; door hun leiders aangespoord zijn

ze er enkel op uit om de sociale orde omver te gooien. Als zij de arbeidsduur zouden bepalen, zou dat leiden tot productievermindering. Pas als dit ook zou gerealiseerd worden in andere landen zou de toestand verbeteren, maar dit enkel in ons land invoeren zou zeer schadelijk zijn.

Verloning

De arbeiders worden per dag betaald; ze ontvangen dus een dagloon en geen stukloon.

Het dagloon van de mannen schommelt van 2,25 fr. tot 5,5 fr.; de vrouwen en ook de kinderen verdienen 1,10 fr. per dag. Overuren worden 0,25 fr. per uur betaald. Het jaarloon bedraagt 785 à 800 fr. In 1860 bedroeg het loon 1,15 fr., nu 2,25 fr. De reden is het tijdelijk gebrek aan mannelijke arbeidskrachten omdat die vertrekken voor openbare werken waar ze op dat ogenblik meer verdienen.⁴

Het loon wordt wekelijks in het bureel van het bedrijf uitbetaald aan elke arbeider afzonderlijk en enkel in geld. Jarenlang betaalde men op zaterdagavond het weekloon maar de werklieden gaven dan hun geld uit in de herbergen. Nu worden ze betaald voor de werkonderbreking op zaterdagmiddag, omdat ze om één uur weer op het werk moeten zijn, wordt zo het drankmisbruik tegengegaan.

Huishoudelijk reglement

Betaling in natura leidt tot misbruik en een vast loon opleggen, doet de arbeidsgeest vergeten.

Het arbeidsreglement bepaalt enkel het begin en einde van het werk en verbiedt formeel om sterke dranken mee te brengen naar het werk.

Indien een arbeider door eigen fout een ongeval veroorzaakt, ontvangt hij zijn volledig loon in één keer.

Er wordt geprobeerd dronkenschap te beteugelen door berispingen of door dreiging met ontslag en de arbeiders worden aangespoord om te sparen.

Er zijn geen stakingen in het bedrijf en er bestaat geen beroepsvereniging.

⁴ Het gaat hier ongetwijfeld over de Scheldewerken in Gent. In Cyriel Buysse's *Recht van de Sterkste* bezoeken Maria haar man Reus Balduck in Gent de Scheldewerken die op Maria een grote indruk maken.

Materiële toestand van de arbeider

Werklieden met een gezin van 5 à 7 personen leven over het algemeen in goede omstandigheden. Ze wonen in een huis tegen een relatief gunstige huur en ze kunnen elk ca. 50 a grond bewerken. Indien ze een geregeld leven leiden, kunnen ze behoorlijk leven met hun jaarinkomen. De arbeiders leven nu beter dan in 1850.

Indien de gezinslast niet te groot is en de vrouw goed huishoudt, kan iedereen sparen ook omdat in dit bedrijf de lonen niet dalen.

Geen enkele arbeider is ingeschreven op de armenlijst en - voor zover Louis Buysse weet - maakt niemand gebruik van de Berg van Barmhartigheid.

Huisvesting

De arbeiders bewonen een volledig huis, dus geen deel van een huis. Het aantal personen per huis varieert van twee tot acht. Wat de hygiëne betreft geven de huizen grote voldoening. De huur wordt per semester betaald en hiervoor wordt wekelijks iets van het loon afgehouden⁵. De huurprijs bedraagt 110 à 140 fr. (per jaar) daarin zijn begrepen 50 à 75 a grond. De huizen liggen op kleine afstand van het bedrijf. De hygiënische toestand van de huizen wordt gecontroleerd door de werkgever en niet door een gemeentelijke commissie. Huizen van de Openbare Onderstand worden proper onderhouden.

De huizen die door de industriële gebouwd werden in de gemeente, worden gehuurd en worden geen eigendom na betaling. De relatie tussen werkgever en werknemer die huurt van zijn baas is over het algemeen goed. Het contact tussen de verschillende klassen op het vlak van wonen speelt hopelijk in het voordeel van de arbeiders.

Voeding

Arbeiders eten melksoep⁶, vlees, aardappelen, varkensvet, een beetje boter, brood en groenten. Deze variatie is voldoende om het organisme te voeden en te ontwikkelen. Vervalsing komt zelden voor en de voedingswaren zijn door de band gezond.

Over het algemeen worden de aankopen contant betaald in winkels naar keuze. Ondermeesters, bedienden, opzichters enz. verkopen niet direct of

⁵ Mogen we hieruit besluiten dat de huisjes eigendom waren van Louis Buysse en zijn bedrijf?

⁶ In het dialect van Nevele is dit *taatjespap*.

indirect aan de arbeiders. De manier van leven van de arbeiders is sedert 1850 veel verbeterd.

Er zijn in Nevele geen verbruikersorganisaties; die zouden geen voordeel brengen. Er zijn ook geen gaarkeukens of volkskeukens in Nevele.

De prijs van het meel bedraagt 18 à 20 fr. voor 100 kg; brood kost 30 ct. per kilo; vier jaar geleden kostte meel 26 fr. voor 100 kg. De prijs van het brood vastleggen is nutteloos.

Werknemers van de cichoreifabriek Buysse-Loveling.

Vlasnijverheid

Het aanmoedigen van de vlasnijverheid zou zeer ongunstig zijn want de invoer van garen en weefsels uit de vreemde vernietigt deze belangrijke industrie.

Sociale voorzieningen voor de arbeiders

Er is geen hulpkas of sociale voorzorg in Nevele. Er is ook geen spaarkas of pensioenkas en de arbeiders zijn niet verzekerd voor hun pensioen.

Er zijn in Nevele geen crèches of bewaarscholen. Er is wel een weeshuis met 20 wezen. Het zijn echte wezen die geen ouders meer hebben. De leiding

van het weeshuis is in handen van een bestuurscommissie. De betaling gebeurt met subsidies van de gemeente en er is geen misbruik.

Onderwijs

De gemeenteschool telt 69 jongens en geen meisjes; de aangenomen school telt 108 meisjes en 79 jongens. Alle kinderen krijgen gratis onderwijs. De aangenomen school wordt geleid door juffrouw Régine Mariën en de gemeenteschool door twee onderwijzers⁷. Kinderen tussen 6 en 14 jaar gaan naar school; sommigen gaan het hele jaar, anderen niet. Er is landbouwonderwijs voor iedereen. Ouders houden hun kinderen van school om te gaan werken en geld te verdienen. Iedere volwassene kan over het algemeen lezen en schrijven.

Morele toestand van de arbeiders

De arbeiders zijn katholiek, maar socialistische bijeenkomsten⁸ onder de dekmantel van coöperatieven zijn funest en hebben geleid tot grote godsdienstige onverschilligheid. Er is geen morele verbetering van de arbeiders merkbaar.

De vrouwen houden zich bezig met het gezin, met landbouwwerk of ze werken in de industrie, ze zijn goed gevoed en verdienen 50 ct. tot 1 fr. per dag.

Om vrouwen en meisjes te beschermen op het werk zijn de seksen gescheiden ook daarom doen vrouwen geen nachtwerk; het resultaat hiervan is goed.

⁷ De onderwijstoestand zag er iets complexer uit dan Louis Buysse in de enquête noteert. De gemeenteschool voor jongens telde in 1885 een 85-tal leerlingen en lag in de Tieltstraat 19 (nu Cyriel Buyssestraat 17). De gemengde gemeenteschool (d.i. de vroegere aangenomen school voor jongens ook pastoorschool genoemd) was gelegen Marktplaats nr. 11. In 1885 werden beide scholen bestuurd door meester Louis Joseph Verbiest. De aangenomen school voor meisjes lag in de Tieltstraat nr. 2 (nu Sint-Vincentiuschool) en was bestuurd door Regina Mariën d.i. kloosterzuster Perpetua. Zie P. De Stoop en W. Van Parys, *De geschiedenis van het gemeentelijk onderwijs Nevele*, Nevele, 1986 en A. van Maldeghe, Sint-Vincentiuschool 160 jaar jong, in *Het land van Nevele*, jg. 46 (2015), afl. 3.

⁸ Twee bronnen van 1885-1886 vermelden de verspreiding van socialistische geschriften in Nevele, zie J. Taeldeman, *Draaiboek van het socialisme in Nevele*, Nevele, 1985, p. 11-12.

Er zijn in de gemeente geen patronaten⁹ en er is ook geen bibliotheek.

Alcoholisme

Overmatig drankgebruik komt niet zelden voor in de gemeente en de arbeiders drinken te veel jenever, maar dit overmatig gebruik stijgt niet.

De lonen beïnvloeden het alcoholisme: loonsverhoging doet bij velen het alcoholgebruik stijgen. Om drankmisbruik in te perken, worden de lonen uitbetaald op zaterdag om 11.30 uur en niet meer op zaterdagavond (zie hoger).

Het beste middel om drankmisbruik tegen gaan is werklieden die aan de drank zijn uit de werkplaats uit te sluiten.

Het onderwijs biedt de mogelijkheid om de arbeider in contact te brengen met de hogere klassen en dit heeft een gunstige invloed zijn moraliteit. Als men de verkoop van alcoholische dranken zou kunnen beperken, zonder te veel schade te berokkenen aan deze bedrijfstak, zou dit een zeer gunstig effect hebben.

Er is geen gemeentelijk reglement op de dronkenschap. Jenever wordt veel vervalst en weinig gecontroleerd.

Het is moeilijk, zelfs onmogelijk om de drankgelegenheden te kennen waar iemand zich kan bedrinken.

Jan Luyssaert
Merendree

⁹ Dit waren eertijds verenigingen van jongens of meisjes (gescheiden) onder leiding van een priester en van leken.

VERSLAGEN

Zondag 21 februari, zaal De Cichorei, Nevele. 47ste algemene ledenvergadering met lezing door de heer Bart Veeckmans, 89 aanwezig.

Onze algemene ledenvergadering.

Rechts vooraan bemerken we onze gastspreker Bart Veeckmans met naast hem Em. prof. Morgan De Dapper, voorzitter van KGKE Deinze en achter hen Dr. Paul Huys, gewezen cultureel adviseur van de provincie Oost-Vlaanderen.

Op 17 februari 2016 werd Franky Van Quickenborne uit Nevele onze 1500ste volger op Facebook. Alvorens de algemene vergadering te beginnen werd hij met een passend heemgeschenk bedacht: het lidmaatschap 2016 van onze kring en de Toponymie van Landegem, een naslagwerk samengesteld door onze erevoorzitter Jan Luyssaert over de plaatsnamen van het dorp waar Franky zijn jeugdjaren doorbracht.

Na een beknopt jaaroverzicht en een vooruitblik op 2016 door de voorzitter van de heemkring werd het talrijk opgekomen publiek gedurende anderhalf uur aan zijn stoel genageld door de fel gesmaakte lezing van de heer

Veeckmans over: *'Wie waren de 'Tantes' in de gelijknamige roman van Cyriel Buysse?*

De roman *'Tantes'* (1924) van Cyriel Buysse is een beklemmend verhaal over drie autoritaire, sinistere tantes en hun drie ongetrouwde nichtjes. Hij geldt algemeen als één van zijn meesterwerken. De heer Veeckmans ondernam gedurende drie jaar een indringende speurtocht naar de inspiratiebronnen van deze tijdloze klassieker. Dit onderzoek heeft hij nu afgerond en de laatste bevindingen en de globale eindresultaten ervan werden voor het eerst toegelicht.

Bart Veeckmans studeerde rechten en filosofie aan de KU Leuven. Hij woont in Leuven en is sedert 2003 rechter in het hof van beroep te Brussel. In zijn vrije tijd is hij een gepassioneerd lezer van de literatuur van het einde van de 19de en het begin van de 20ste eeuw en, voor wat ons taalgebied betreft, van het werk van Cyriel Buysse in het bijzonder. Hij publiceerde diverse bijdragen in de Mededelingen van het Cyriel Buysse Genootschap, waarvan hij ook al jaren actief lid is. Hij is ook actief bezig met rechtsgeschiedenis, lokale geschiedenis en archiefonderzoek. In deze studie over de Tantes worden deze twee interesses - analyse van een literaire tekst en historisch archiefonderzoek - met elkaar gecombineerd.

Na de lezing bood het bestuur een hapje en een drankje aan van de Wereldwinkel en kregen de aanwezigen ruimschoots de gelegenheid zich te onderhouden met de spreker.

Met dank aan de heer en mevrouw Duerinck voor hun gastvrijheid.

Zondag 13 maart, eerste aperitiefgesprek van 2016 in Erfgoedcentrum Het Land van Nevele, Hansbekedorp 10a in Hansbeke, 23 aanwezigen.

Waar toe dient dit voorwerp? bleek meteen een schot in de roos te zijn met zo'n dertig voorwerpen die aan het deskundig oog van onze specialisten werden voorgeschoteld. De aanwezigen genoten vooral van de deskundige en bijwijlen schalkse uitleg van erfgoedzorger Marcus Dauwe, conservator van het Bardelaeremuseum in Lembeke. Marcus heeft een levendige interesse voor oude ambachten en oude technieken en er zijn er weinig die voor hem vreemd zijn. Met enkele boeiende en bijwijlen verrassende anekdotes zoals deze over de herdersstaf van de Poeselse herder Gust De Wolf, die afkomstig was van het Schaaphof in Landegem, zullen de aanwezigen ongetwijfeld nog lang bijblijven.

Op de navolgende voorwerpen kon een naam worden geplakt: broodsnijder, een zetmeelrasptoestel, een herdersschop, een pompmisthoorn, een pomp

voor het leegpompen van biervaten, een pannenkoekenijzer uit de 18de eeuw, een doezelaar, ring met Teutoons Kruis, een fibula uit de 9de eeuw, een slijpparaat voor gillet-scheermesjes enz. (Wordt vervolgd)

Marcus Dauwe, conservator van het Bardelaeremuseum in Lembeke legt uit hoe de pompmisthoorn die door burgemeester Cornelis werd aangebracht functioneert.

Dinsdag 15 maart, historische wandeling door het centrum van Nevele voor de kinderen van leefgroep vier van de Nevelse basisschool Leefschool Klavertje 4.

Meester Bart, juf Edith en onze erevoorzitter Jan Luyssaert met de kinderen van leefgroep vier van Leefschool Klavertje 4.

'De gemeente door de jaren heen' was het thema van de historische wandeling die door Jan Luyssaert en André Bollaert werd geleid door de straten van Nevele voor de 35 leerlingen van het derde en vierde leerjaar van Leefschool Klavertje 4 uit Nevele. Aan de hand van oude foto's werd een beeld opgehangen van het Nevele van toen met speciale aandacht voor kerk, markt en donjon, Cyriel Buysse en de gebouwen die in zijn werk aan bod komen, de cichoreifabriek, het Schipdonkkanaal, de gebouwen in de Langemunt en den 'Hul'. Met dank aan juf Judith en meester Bart voor de goede samenwerking.

ACTIVITEITENVERSLAG 2015

We organiseerden:

Zondag 1 februari in Erfgoedcentrum Het Land van Nevele in Hansbeke. **Hommage aan dichter Albert Speekaert.** Voorzitter André Bollaert bracht hulde aan deze letterkundige uit Vosselare die in 1964 met het tv-spel *De verworpen hamer* als eerste Vlaming de ANV-Visser Neerlandia-prijs voor drama ontving. Voordrachtskunstenares Trees Coppieters bracht op sublieme en ontroerende wijze het proza en de poëzie van Speekaert weer tot leven. 37 aanwezigen. (Zie: Het Land van Nevele, jg. 2015, afl. 2, p. 3-20).

Zondag 22 februari in de gemeentenzaal van Vosselare. **46ste algemene ledenvergadering met de Leuvense schrijfster Johanna Spaey.** Lezing door de auteur en interview van de auteur door erevoorzitter Jan Luyssaert en ondervoorzitter Stefaan De Groote. 58 aanwezigen. (Zie: Het Land van Nevele, jg. 2015, afl. 2, 87-88)

Zondag 24 en maandag 25 mei (Sinksen), tentoonstelling De meidagen 1940 in het Land van Nevele.

Een foto- en overzichtstentoonstelling van de gebeurtenissen tijdens de meidagen 1940 in groot Nevele en de deelgemeenten in de onmiddellijke omgeving. Rond het Sinksenweekend was het ongeveer driekwart eeuw geleden dat de eerste Duitse troepen onze streek bereikten en onverwacht op hevig verweer botsten van het Belgische leger. Vele tientallen soldaten sneuvelden langs beide zijden en in Meigem en Vinkt was de burgerbevolking het slachtoffer van oorlogsmisdaden van de Duitse Wehrmacht. Het centrum van Nevele werd, net zoals in de Eerste Wereldoorlog, gedeeltelijk verwoest.

De tentoonstelling was een realisatie van Alex Dhondt met de medewerking van Luc Bauwens, André Bollaert, Stefaan De Groote, Jan Luyssaert, Hugo Schaeck, André Stevens, Arnold Strobbe, Patrick Tuytschaever en Erik Waelput.

In meer dan 70 panelen werd een overzicht gegeven van de opkomst van het Nazisme en de bewapening van Duitsland, de samenstelling van het Duitse en het Belgische leger, de annexaties door Hitler, het begin van de oorlog tot aan het Schipdonkkanaal, de gevechten om en rond het Schipdonkkanaal. Verder werd veel aandacht besteed aan de verwoestingen, de slachtoffers (militaire en burgerlijke) en de soldaten uit onze streek die hun leven gaven voor hun Vaderland. 537 bezoekers.

Zondag 12 juli - Uitdeling bedevaartvaantjes Heilige Donatus in Poesele

Na de hoogmis van 9 uur had de zegening plaats met de relikwie van de donderheilige en de 31ste uitdeling van bedevaartvaantjes. Het vaantje van 2015, op 150 exemplaren, werd gerealiseerd door Sylvie Dekens en André en Liam Bollaert. Het vaantje is een fotocollage waarbij de aandacht wordt getrokken op de fraai gerestaureerde Sint-Laurentiuskerk. Het meet 20 op 28 cm met links de rechte hoek. De tekening van de donderheilige is van de hand van de Nevelse kunstenares Denyse Van Doosselaer die in maart 2015 in Nevele overleed. De afbeelding is genomen uit het eerste Donatusvaantje uit 1985 dat zij destijds ontwierp. Het vaantje van 2015 werd zo ook een eerbetoon aan deze overleden kunstenares. Na de hoogmis werden 105 vaantjes uitgereikt, 37 vaantjes werden opgestuurd naar of afgehaald door verzamelaars van devotionalia. De resterende vaantjes werden bij het versierde beeld van de heilige ter beschikking gelegd van de geïnteresseerden. Het was twintig jaar geleden dat nog meer dan honderd vaantjes tijdens de feestdag van de donderheilige werden uitgereikt.

Dinsdag 29 september - Herinneringswandeling Eerste Wereldoorlog voor de kinderen van de Nevelse scholen.

De kinderen van het zesde leerjaar van de Gemeenteschool Nevele op het kerkhof van Landegem met gids Alex Dhondt.

Zo'n tachtig Nevelse schoolkinderen en hun leraars stapten door het frontgebied van de Eerste Wereldoorlog in Landegem. Het was de zesde keer dat onze heemkring deze herinneringswandeling inrichtte. De kinderen en hun begeleiders werden aan de parking voor de sporthal onthaald door Trees Coppieters en geleid door Jan Luyssaert, Alex Dhondt, André Stevens en André Bollaert langs de vroegere frontlinie van oktober 1914 en van oktober en november 1918. Langs het parcours waren stoepborden opgesteld met foto's en informatie over de gebeurtenissen langs het kanaal zo'n eeuw geleden. Aan het erepark op het kerkhof van Landegem werd de wandeling ontbonden. De kinderen kregen als aandenken een poppy en de brochure '1914-1918 Nevele onder vuur' gratis aangeboden door de heemkring.

De klas van meester Rik van de Sint-Vincentiuschool van Nevele aan het monument van Robert Donny aan de spoorwegbrug te Landegem.

**Zondag 11 oktober - Herinneringswandeling DE SLAG BIJ OVERBROEK
onder de leiding van ons bestuurslid reserve-kapitein Alex Dhondt.**

Met de toestemming van de eigenaar van het kasteel Kervyn, Piet De Baets, kregen we een unieke kans om een bezoek te brengen aan het vergeten Duits monument in het kasteelpark waar het Duits verhaal door Alex werd gereconstrueerd.

Vervolgens stapten we langs het kanaal en langs het slagveld van 13 oktober 1914 waar op

die bewuste morgen 10 Belgische soldaten het leven lieten. Aan de hand van kaarten en foto's werden de feiten en gebeurtenissen uitgelegd. De spoorwegbrug werd overgestoken voor een bezoek aan het monument van

Robert Donny. Dit monument was het ankerpunt om ons even te verdiepen in de organisatie van het regiment Gidsen en de gesneuvelde militairen. De wandeling werd afgesloten aan het monument van André della Faille de Leverghem met het spelen van de Last post door Hans Wille. 40 deelnemers.

Woensdag 25 november in De Klaproos te Landegem - 'Meetjesland in de Grote Oorlog' een cultuur-historische avond over de Eerste Wereldoorlog in het Meetjesland en voorstelling van het boek met dezelfde naam uitgegeven door uitgeverij de Klaproos.

Als heemkring wiens werkgebied zowel in het Meetjesland en de Leiestreek ligt voelden we het als een aangename plicht om de uitgave van het derde boek van Denis Pieters m.m.v. onze ondervoorzitter Stefaan De Groote mee te helpen promoten in het noorden van onze provincie. Denis Pieters bezit namelijk een ongelooflijk interessante verzameling fotomateriaal over de Eerste Wereldoorlog, een verzameling die hij nu aan het ontsluiten is via enkele publicaties.

Onze gastspreker was Em. prof. dr. Alex Vanneste van de Universiteit Antwerpen die ons op een boeiende en innemende manier onderhield over

de geschiedenis van de dodendraad, de elektrische draadversperring aan de grens tussen België en Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog waarvan een groot deel was opgetrokken in het Noorden van onze provincie.

Na deze lezing werden de beide auteurs geïnterviewd door Sebastiaan De Coninck, beleidscoördinator van Comeet, over het tot stand komen van dit unieke historische lees- en fotoboek.

Tot slot stelde Siegfried Debaeke van uitgeverij de Klaproos de nieuwe uitgave voor. Tussendoor luisterden we naar voordrachtskunstenares Trees Coppieters. Zij las voor uit 'NIEMANDSLAND, gedichten uit de Groote Oorlog' van Tom Lanoye. De avond werd afgesloten met een receptie. 82 aanwezigen.

Zondag 13 december in Erfgoedcentrum Het Land van Nevele te Hansbeke. Winteraperitiefgesprek met Alex Dhondt over Oorlogsrelikwieën uit de ondergrond. Met de medewerking van Ronny De Rucker. Onze spreker gaf een kort overzicht van een reeks grondvondsten in onze streek die rechtstreeks te maken hebben met ons oorlogsverleden. Om dit zinvol te kunnen plaatsen werd dit verduidelijkt met een uiteenzetting over springstof en springtuigen, hun werking en het gevaar die deze tuigen tot op vandaag voor de achteloze vinder kunnen betekenen. De lezing werd geïllustreerd met foto's, tekeningen en enkele vondsten zelf. 24 aanwezigen.

Ronny De Rucker geeft verduidelijking bij zijn vondsten en hun vindplaats.

We verleenden onze medewerking aan:

Januari tot juni: 'Buurten met erfgoed', een pilootproject waarbij FARO, Heemkunde Vlaanderen en het Agentschap Onroerend Erfgoed in samenwerking met Comeet de basisscholen van Nevele aanspoorde om het erfgoed uit de eigen omgeving sterker bij de lessen te betrekken. Eenzelfde project liep gelijktijdig in Geraardsbergen en Sint-Pieters-Leeuw. De 'kinddeskundigen' van de school (leerkrachten tweede graad) en de 'erfgoeddeskundigen' van de gemeente (heemkring Het Land van Nevele) werkten samen aan een scenario van erfgoedproject over de schoolomgeving dat de school met de kinderen later uitvoerde. Voor de kinderen werd het een leerzame en leuke zoektocht naar het verhaal achter hun eigen omgeving.

Donderdag 9 juli: 30.000^{ste} Last Post, de Nevelse inbreng aan dit wereldgebeurtenis georganiseerd door Brandweer Nevele met meer dan 500 deelnemers. We verzorgden een tentoonstelling over de Eerste Wereldoorlog en ons bestuurslid Trees Coppieters las voor uit het werk van Erwin Mortier.

Zondag 11 september: Open Monumentendag met als hoofdattracties het voormalige klooster, het station en de site van het vroegere kasteel van Hansbeke. Op de grens met Merendree konden de restanten van schuttersputten uit WO II bezocht worden en er waren gegidste natuurwandelingen in het park van het kasteel van Hansbeke. Een fietstocht van zo'n 15-tal kilometer met mogelijkheid tot bezoek aan een uniek pop-up café in Merendree. Nieuw is ook het aanbrengen van QR-codes bij enkele monumenten. Er werd opnieuw een geïllustreerde brochure uitgegeven samengesteld door André Bollaert en Jan Luyssaert. Naast André en Jan werkten ook Patrick Tuytschaever, André Stevens en OMD-coördinator Hugo Schaeck mee aan deze Open Monumentendag. Ondanks het slechte weer in de namiddag konden de organisatoren rekenen op bijna duizend bezoekers.

In het café voor één dag in Merendree: v.l.n.r. André Bollaert, schepen Mia Pynaert, Marc Dilissen, Marine Verkouille, Roland Luttens en Hugo Schaeck.

Zondag 8 november: Concert voor orgel en zang in de kerk van Poesele gratis aangeboden door organist Jan Moeyaert en zijn echtgenote Helen Cassano met een inleidende voordracht over de Nevelse orgelbouwers Lovaert en hun plaats in de orgelbouwkunst tijdens de 19de eeuw door André Bollaert. 115 aanwezigen.

Woensdag 11 november: Elf novemberherdenking in Hansbeke - Met medewerking van onze bestuursleden Alex Dhondt, Jan Luyssaert, André Stevens, Patrick Tuytschaever en André Bollaert. - In Hansbeke vielen er tijdens het eindoffensief van oktober en november 1918 27 dodelijke burgerslachtoffers waarvan vermoedelijk 17 door de gasaanvallen. Tijdens de 11-novemberherdenking werden deze burgers herdacht. Met de medewerking van de kinderen van het zesde leerjaar van de St.-Pauluschool van Hansbeke en Oud-Hansbeke. Naar jaarlijkse gewoonte werden daarna de benen onder de tafel geschoven in het restaurant De Lork in Landegem voor de feestmaaltijd van de NSB-bonden.

Enkele kinderen van de Sint-Paulusschool van Hansbeke brachten een aangrijpende hulde aan de slachtoffers van de gasaanval in Hansbeke van oktober 1918.

We waren aanwezig met een infostand op het 50ste Congres Familiekunde Vlaanderen in Antwerpen op zaterdag 14 maart en op de geschiedkundige en familiekundige boekenbeurs in Tielt op zondag 6 september.

We lanceerden naar de gemeente Nevele een voorstel om QR-codes te plaatsen aan alle plaatsen die met het Nevelse erfgoed en de geschiedenis van groot Nevele te maken hebben. De heemkring wil hier zorgen voor de teksten als de gemeente de materiële kant op zich te neemt (realiseren en plaatsen van de QR-borden). We werkten actief mee aan het proefproject dat gelanceerd werd naar aanleiding van OMD op zondag 11 september.

We bezorgden cultuur-historische informatie over pastoor De Craene, de Vlaamse Poëziedagen en de H. Gerulfus voor de opendeurdag van de pastorie van Merendree georganiseerd door Wende op 22 maart.

Op zaterdag 19 september maakten we met onze bestuursleden en erenotaris Alfred Duerinck een studiereis naar Lessen waar we het geluk hadden om het 'Hôpital Notre-Dame à la Rose' te bezoeken met een fantastische gids. In de namiddag bezochten we het Lucifermuseum, het Chantillykantmuseum, het Brouwerijmuseum, het Pijpenkabinet en het Sigarenmuseum in Geraardsbergen.

'Erfgoedcentrum Het Land van Nevele', onze bibliotheek, archief en documentatiecentrum in Hansbeke was, met uitzondering van de maand juli, elke dinsdagavond open van 20 tot 22 u. en was elke eerste zondag van de maand open van 10 tot 12 u. Na afspraak kregen we ook studenten en vorsers op bezoek die konden rekenen op begeleiding bij het opzoeken van materiaal voor hun scriptie of studie. We noteerden er in totaal 526 geregistreerde bezoeken voor het raadplegen of ontlenen van boeken, de

werking van onze kring, vragen om inlichtingen of het bijwonen van een vergadering of activiteit.

Samen met Regionaal Landschap Meetjesland en Patrick Heyerick van Boomgaard Langeveld uit Kruishoutem slaagden we er in dat de aloude appelsoort de (Poekse) Winterparadijs in het najaar van 2015 terug in de handel kwam.

Ons erfgoedcentrum ontving in 2015 en begin 2016 diverse schenkingen onder meer van Chris Afschrift, Robert Bockaert, André Bollaert, Anne Criel-Speekaert, Roland Dhondt, Annie Dobbelaere, Greet De Wulf, Paul Huys, Rik Loobuyck, Fabienne Schepens en Roland Van Ooteghem.

Onze reizende tentoonstelling 'Mijnheer Cyriel' stond eind april begin mei opgesteld in Campus de Beuk in Aalter en tijdens de Nevelse sinksenkermis en de week daarop in de vroegere brandweerkazerne in Nevele naar aanleiding van de toneelopvoering 'Het recht van de sterkste' door toneelvereniging Feniks.

We verstuurd elf nieuwsbrieven waarin, naast onze eigen werking, ook de activiteiten werden aangekondigd georganiseerd door andere erfgoed- en culturele verenigingen. Deze nieuwsbrief wordt nu aan 620 mailadressen verstuurd.

Enkele van onze bestuursleden gidsten bezoekers (Alex Dhondt, Arnold Strobbe) en gaven lezingen over aspecten uit de geschiedenis van het Land van Nevele (Jan Luyssaert, Arnold Strobbe, Stefaan De Groote).

Onze ondervoorzitter Stefaan De Groote werkte mee als co-auteur aan twee interessante publicaties rond de Eerste Wereldoorlog: Leie en Scheldestreek in de Grote Oorlog en Meetjesland in de Grote Oorlog.

Onze website, actief sinds 23 september 2000, werd maandelijks bezocht door minimum 846 (september) en maximum 1.223 (mei) bezoekers. Zo noteerden we in 2015 in totaal 12.139 bezoeken van 9.779 gebruikers die 33.008 pagina's op onze website aanklikten voor info of onderzoek. Iets meer dan 70 % van de bezoekers van onze website zijn regelmatige bezoekers, bijna 30 % zijn totaal nieuw.

Ons bestuurslid Lieven De Ruyck zorgde voor het scannen van onze tijdschriften van 1991 tot en met 1995 zodat op dit moment alle tijdschriften van 1970 tot en met 1995 digitaal consulteerbaar zijn op onze website.

Onze Facebookpagina, actief sinds eind 2013 zag zijn likersaantal op de laatste dag van het jaar opklimmen tot 1.363 volgers.

Ons bestuur vergaderde tweemaandelijks en nam deel aan de vergaderingen Erfgoedoverleg Meetjesland ingericht door Erfgoedcel Meetjesland. We beantwoordden vele tientallen vragen over archeologie, oorlogsgebeurtenissen, emigratie, toerisme, toponiemen, oude gebruiken, familiekunde, de Nevelse schrijvers enz. in de vroegere dorpen van ons werkgebied en bezorgden cultuurhistorische informatie aan diverse socio-culturele verenigingen en de Nevelse cultuurbeleidscoördinator en gaven advies inzake roerend en onroerend erfgoed.

Ons tijdschrift Het Land van Nevele verscheen vier maal, goed voor 467 blz. lokale geschiedenis. Op 31 december 2015 telden we 481 abonnees (ons hoogste ledenaantal ooit) tegenover 447 in 2014.

(A.B.)

IN MEMORIAM WILLY STEVENS

Zondag 3 april werd heemkundige Willy Stevens tijdens het joggen in het Drongengoed onwel en overleed ter plaatse.

Willy werd op 18 september 1942 in Berchem (Antwerpen) geboren en was beroepshalve kaderlid in de Generale Bank. Tijdens de periode dat hij in Gent werkzaam was, trok hij haast dagelijks naar het rijksarchief in het Geeraard de Duivelsteen.

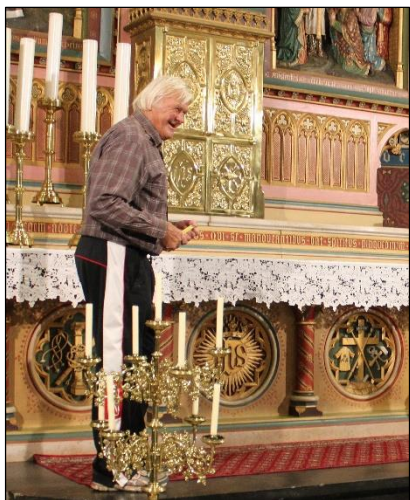
Toen ik begin de jaren tachtig als nog onbeholpen heemkundige mijn eerste stappen zette in het rijksarchief werd ik regelmatig geconfronteerd met onleesbare woorden of termen in oude akten. In dergelijke gevallen werd het personeel van het archief aangesproken maar als zij geen uitsluitel konden geven dan werd je bij Willy Stevens gestuurd. Zo leerde ik ook Willy kennen. Ik herinner me nog zeer goed dat hij toen bezig was met de landboeken van Hamme terwijl ik mijn eerste opzoeken deed in de landboeken van Poesele... een wereld van verschil. We hadden regelmatig ons babbeltje, spraken over alles en nog wat, vooral over onze gemeenschappelijke hobby, maar niet over het werk. Toen na de zoveelste centralisatie van diensten in de Generale Bank ook de collega's van Brugge en Kortrijk ons kwamen vervoegen, constateerde ik tot mijn verbazing dat Willy een collega was en eigenlijk mijn dichtste buur op het werk was geworden.

We zagen elkaar regelmatig aan het gemeenschappelijk kopieertoestel dat tussen onze beide afdelingen stond en door meerdere diensten werd gebruikt. Willy was toen vooral bezig met het doornemen van de Raad van Vlaanderen, de boeken van het hoogste rechtcollege in het graafschap Vlaanderen dat vanaf het begin van de 15de eeuw in het Gravensteen in Gent was gevestigd.

Als geen ander kende Willy de weg in deze meterslange reeks archiefboeken die bewaard zijn gebleven tot aan de Franse Revolutie. Willy las, noteerde en legde verbanden. Als geen ander kende hij de verwantschappen tussen de oude Vlaamse adellijke families en hoogwaardigheidsbekleders in de steden en dorpen van onze streek en een groot deel van Vlaanderen. Als gewezen werknemer van de bank had hij ook een levendige interesse in de muntontwaarding door de eeuwen heen en gidste hij menig vorser door het kluwen van de verscheidene soorten betaalmiddelen en maten uit het Ancien Regime. Stilaan werd het rijksarchief in Gent zijn tweede thuis waar hij kon rekenen op de achting en de waardering van het personeel. Hij was

een deel van het rijksarchief geworden. Het moet aan de vaste bezoekers en de werknemers van het rijksarchief onwezenlijk aanvoelen dat de plaats van Willy daar nu voor altijd leeg zal blijven.

Dat het Willy was die het testament van de moeder van Rubens vond in een stapel niet geklasseerde documenten en onmiddellijk de juiste link kon leggen, verwonderde ons niet. Hij was een van de weinigen in Vlaanderen die dit bij een dergelijke vondst kon. De nationale belangstelling die hij er bovenop kreeg, zal hem waarschijnlijk wel eens deugd gedaan hebben maar deed hem zeker niet zweven, daar was hij te bescheiden en te nuchter voor. Ons erfgood en onze geschiedenis waren zijn leven. Als vader van een gezin met drie kinderen had Willy ook een druk familiaal leven en toch vond hij nog de tijd om zich te engageren in enkele verenigingen zoals de Gezinsbond waar hij o.a. hun vertegenwoordiger was in de culturele raad.

Willy was een der drijvende krachten achter het project 'kerkinventarisatie Sint-Willibrorduskerk Knesselare'

Als voorzitter van de Aalterse heemkring Arthur Verhoustraete was hij de laatste jaren ook nauw betrokken bij de organisaties van Comeet/Erfgoodcel Meetjesland. Zo maakte hij tijd vrij voor de inventarisatie van de inboedel van de kerk van zijn Knesselare en was hij actief in de werkgroep vrijwilligerswerving. Samen waren we steeds aanwezig op de vergaderingen Erfgoodoverleg Meetjesland en was het steeds aangenaam eens te kunnen napraten over hetgeen waarmee we bezig zijn en over de tijd van toen.

De deelnemers aan het project 'vrijwilligerswerving onder de loep' met v.l.n.r. Marcus Dauwe, Frank Baete, Steffi Coppens, André Bollaert, Daphné Maes, Omer De Vriendt en Willy Stevens.

De heemkring van Aalter verliest een gedreven voorzitter en een onvervangbare historicus. Samen met de collega's van de werkgroep erfgoed-overleg zijn we een goede vriend en collega kwijt. Onze gedachten gaan echter nu uit naar zijn echtgenote, kinderen en kleinkinderen die we onze oprechte deelneming aanbieden bij dit zware verlies. De leegte die ze nu voelen moet groot zijn. Hopelijk vinden ze sterkte in de vele mooie herinneringen en de waardering die Willy overal genoot.

André Bollaert
Poesele

Voorzitter Het Land van Nevele

Herkomst afbeeldingen

André Bollaert: 12, 14, 100, 102-105, 107, 110, 111.

Comeet: 115, 116.

Erfgoedcentrum Het Land van Nevele: 5, 11, 68.

Fotoarchief Cyriel Buysse Genootschap: 7, 89, 90, 94.

Gaëtan Regniers: 109.

Hugo Schaeck: kaftfoto, 14.

André Stevens: 97, 101.

Patrick Tuytschaever: 99.

TVvisie aankondiging MeMoTV 12/01/2015: 4

Uitgeverij De Klaproos: 106.

Bart Veeckmans: 75, 77, 79.